

MŪSŲ GIRIOS

2015 / 02

VALTRA

GRÉGOIRE BESSON

Miškui skirtos diskinės akėčios

Darbinis ilgis 2,00 m 2,30 m 2,50 m Diskų skaičius 8 8 9
 Disko skersmuo (mm) 660 660/710/810 660/710/810
 Svoris 1875 kg 1930 kg 2060 kg Galingumas 110 AJ 130 AJ 150 AJ

SUOKONE

SUOKONE augmenijos smulkintuvai –

**nuo
13.000
EUR**

UAB „ROVALTRA“ – Vienintelis atstovas Lietuvoje, Kalvarijų g. 125-602, LT-08221, Vilnius
 Tel. 8 5 2737000, faks. 8 5 2472085, mob. tel. 8 687 40042, el. paštas info@rovaltra.lt
 www.rovaltra.lt

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2015 m. vasaris Nr. 2 (802)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“
A. Juozapavičiaus g. 10a
09311 Vilnius

Tel. 8 5 2752047

Faks. 8 5 2754828

El. paštas info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897
PVM mokėtojo kodas LT 253028917
A/S LT887044060001501044
AB SEB bankas

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Raimondas Juzikis,
Andrius Kuliešis,
Romas Kupstaitis,
Vygantas Mierkis,
Edvardas Riepšas,
Benjaminas Sakalauskas,
Albinas Tebėra,
Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius—vyr. redaktorius
Rimondas Vasiliauskas
tel. 8 5 2752047,
mob. tel. 8 687 10616;
el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius
Vaclovas Trepėnaitis
tel./faks. 8 5 2754828,
mob. tel. 8 687 10614;
el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė
Jūratė Kuusienė
tel./faks. 8 5 2754828,
mob. tel. 8 687 10609;
el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

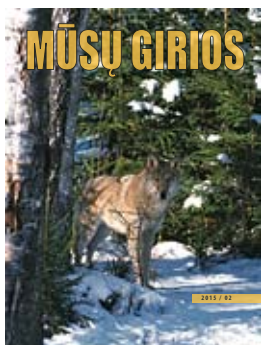
Dizaino autorius: Algimantas Dapšys

Spausdino AB „Spauda“
Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius
www.spauda.com
Tiražas 2000 egz.

Kaina 3,04 € (10,50 Lt),
su nuolaida 2,03 € (7 Lt)

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine
Editor—in—chief R. Vasiliauskas
A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomone
ne visada sutampa.
Už reklamos turinį redakcija neatsako.
„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Turiny s

Kronika	5
Aktualijos	6
N. KUPSTAITIS. Medienos biokuro rezervai miškuose dar neišsemti	6
Miškininkystė	8
Z. BITVINSKAITĖ. Pristatyti miškininkystės mokslo pasiekimai ir inovatyvūs sprendimai	8
V. MIERKIS. Ugdomieji miško kirtimai ir jų vertinimai	10
B. GRIGALIŪNAITĖ, D. BUROKIENĖ, A. MATELIS. Priemiesčių miškuose po žemos įtampos elektros linijomis augintini naudingieji augalai	12
Saugomos teritorijos	14
D. SAVICKAITĖ. Mažybinis vardas netrukdė tapti autoritetu	14
Užsienyje	16
V. PADAIGA, D. GRIGONIS. Nepamirštami violetiniai Škotijos kalnai	16
Urėdijose	20
K. KOKANKAITĖ. Ką visuomenė mano apie valstybinės reikšmės miškus ir urėdijų veiklą?	20
R. VASILIAUSKAS. Arčiau vartotojo	22
V. TREPĖNAITIS. Kuo skalsi vyriausiojo miškininko duona Ignalinoj...	24
Profesijų veikla	28
A. RAUKA. Pasirašyta kolektyvinė sutartis Varėnos miškų urėdijoje	28
Privatūs miškai	30
A. KULIEŠIS, A. KASPERAVIČIUS. Ūkininkavimo privačiuose miškuose apžvalga ir miško naudojimo perspektyvos	30
Medžioklė	34
A. KAMIČAITIS. Apsauga nuo išgalvotų grėsmių	34
V. RIBIKAUSKAS. Sniego nebuvo. Ar bus vilkų?	36
V. BALYS. Plėšrūnai bus skaičiuojami ir kitu būdu	38
Miškas ir visuomenė	40
Laisvą minutę	44
Naujos pareigos	45
Išėję negrįžti	45
Datos	46

Sausio 29 d. Briuselyje vykusioje geriausių 2014 m. Bendrosios žemės ūkio politikos komunikacijos projektų apdovanojimų ceremonijoje (konkurso organizatoriai buvo gavę 146 paraiškas iš 30 šalių) **jau antrus metus gerai įvertinta Lietuvos miško savininkų asociacijos komunikacinė veikla** (ypač projektas „Pavyzdinčiai tvarkomos privataus miško valdos konkursas“). Šiame renginyje dalyvavo LMSA pirmininkas dr. A. Gaižutis ir LMSA administracijos vadovė N. Šidlauskaitė. Surengti 3 seminarai, kuriuose pristatyti inovatyvios komunikacijos, komunikacijos su visuomene ir komunikavimo su suinteresuotomis šalimis pavyzdžiai, dalyviai galėjo jų metu pasidalinti patirtimi, užmegzti naujus kontaktus.

Sausio 30 d. Valstybinės aplinkos apsaugos tarnybos direktorius V. Eidikonis ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadas generolas V. Butinas **pasirašė bendradarbiavimo sutartį**, kuri leis šioms institucijoms lengviau dalintis informacija, organizuoti bendrus reidus ir patikrinimus, siekiant užkardinti galimus valstybinės sienos kirtimo ir aplinkosaugos pažeidimus.

Nuo vasario 2 d. Valstybinė miškų tarnyba pagal medynų augimo eigos modelius **atnaujintus visai Lietuvos teritorijai miškų valstybės kadastro duomenis** skelbia internetinėje prieigoje „VMTGIS“.

Vasario 3 d. ir 6 d. visos šalies miškuose **vyko vilkų ir lūšių apskaita**. Vilkų apskaitą vykdė apie tūkstantis miškų urėdijų ir valstybinių gamtinių rezervatų direktorių darbuotojų, taip pat dalyvavo medžiotojai, nevyriausybinių organizacijų atstovai, žvėrių gausa ir apsauga besidomintys gyventojai. Valkininkų miškų urėdijos Pirčiupių girininkijoje vykusioje apskaitoje dalyvavo aplinkos ministras K. Trečiokas, viceministras L. Jonauskas, generalinis miškų urėdas R. Prūsaitis. Pagal apskaitų rezultatus Aplinkos ministerija nustatys vilkų sumedžiojimo kvotas.

Vasario 4 d. LR Vyriausybės posėdyje nuspręsta Kuršių nerijos nacionalinio parko (KNNP) teritorijoje esančius valstybinės reikšmės miškus **nuo balandžio 1 d. perduoti patikėjimo teise valdyti Kretingos miškų urėdijai**, siekiant užtikrinti, kad jie būtų tinkamiau tvarkomi, prižiūrimi ir saugomi

nuo gaisrų. KNNP teritorijoje, kuri apima Neringos savivaldybę ir dalį Klaipėdos miesto savivaldybės, yra 8,1 tūkst. ha valstybinės reikšmės miškų. Kretingos miškų urėdijai pirmiausia bus perduota 6,56 tūkst. ha valstybinės reikšmės miškų, kuriems atlikti kadastriniai matavimai ir kurie įregistruoti Nekilnojamojo turto registre. Likusieji bus perduoti užbaigus kadastrinius matavimus ir įregistravus juos Nekilnojamojo turto registre. Kretingos miškų urėdija skelbs galingos priešgaisrinės technikos ir įrangos pirkimo konkursą. Pirmiausia planuojama įsigyti patikimą ugniagesių mašiną, kuri gali kainuoti apie 173 tūkst. eurų, bei galingą siurbį gaisro atveju tiekti vandenį iš Kuršių marių. Nauja priešgaisrinė įranga su gesintojų komanda bus dislokuoti Smiltynėje.

Vasario 6 d. surengtas išvažiuojamasis **Lietuvos miško savininkų asociacijos valdybos posėdis Rokiškio rajone**, prie sienos su Latvija esančiame Taručių kaime, kur susipažinta su valdybos nario miškininko R. Nageles pažangiai tvarkoma privačia miško valda, joje vykdomais darbais, kita veikla – įveistu vynuogynu ir kaimo turizmo sodyba „Roksalas“. Aptarti asociacijos tolimesnės veiklos klausimai.

Vasario 9 d. baigta Valstybinės miškų tarnybos ir miškų urėdijų pareigūnų tris savaites vykdyta akcija **„Miškas 2015“**. Jos metu atlikta 414 reidų, patikrintos 508 autotransporto priemonės, gabenančios medieną, per tūkstantis kirtaviečių valstybiniuose ir privačiuose miškuose. Nustatyti 103 miško kirtimo, medienos gabenimo ir kiti pažeidimai, iš jų – 28 neteisėtų miško kirtimų atvejai, kurių metu iškirsta 610 m³ medienos. Administracinėmis baudomis nubauti 72 asmenys 2088 eurų sumai, o už neteisėtus miško kirtimus pareikšta 19 111 eurų ieškinių dėl padarytos žalos aplinkai. Palyginus su praėjusių metų pradžia, šiemet sumažėjo neteisėtų kirtimų apimtys šalies miškuose.

Miškų pareigūnai akcijos metu taip pat suteikė konsultacijas per 1,5 tūkst. miško savininkų, medienos ruošėjų bei vežėjų.

Vasario 9 d. paskelbtos 1-2 min. trukmės video filmukų kūrimo konkurso **„Paukščiai grįžta namo“** sąlygos. Iki kovo 9 d. kon-

kurse gali dalyvauti Jaunųjų miško bičiulių būrelių nariai bei visi bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai, kurie atsiųs vietos miškų urėdijai sukurtus video filmukus. Šiuo konkursu siekiama pajavairinti tradicinę paukščių sugrįžtuvių šventę. Generalinio miškų urėdo įsakymu sudaryta komisija kovą išrinks 10 geriausių video filmukų, kurių turinys bus įtaigiausiai susijęs su paukščiais, gamta, pavasariu. Konkursui filmukus galima siųsti ir el. paštu s.potapoviene@gmu.lt su nuoroda „Paukščiai grįžta namo 2015“. Prizininkai bus apdovanoti miškų urėdijų įsteigtais prizais.

Vasario 11 d. Tauragėje surengtame „Žaliadienienyje“ lankėsi **aplinkos ministras K. Trečiokas ir viceministras L. Jonauskas**, kuris pabuvojo ir Tauragės miškų urėdijoje, domėjosi jos veiklos rezultatais, pardudamos medienos paklausa ir jos kainomis, atsakė į miškų urėdijos specialistų užduotus klausimus dėl biokuro rinkos bei gamybos apimčių ir ES paramos valstybinių miškų sektoriui.

Vasario 11-12 d. Valstybinė darbo inspekcija surengė seminarus **Panevėžio, Dubravos ir Utenos miškų urėdijų darbuotojams ir miško ruošos darbus atliekančių įmonių atstovams** nelaimingų atsitikimų miško ruošoje, nelegalaus darbo, alkoholio vartojimo darbe prevencijos, darbuotojų sveikatos, darbo teisės klausimais. **Vasario 20 d. toks seminaras surengtas Tauragės, 26 d. – Kazlų Rūdos mokomojoje miškų urėdijoje.**

Vasario 12 d. Kaune, Valstybinės miškų tarnyboje vyko **Nepriklausomų medienos matuotojų atestavimo komisijos posėdis**. Jo metu įvertintos norinčių gauti nepriklausomo medienos matuotojo kvalifikaciją, teorinės ir praktinės žinios, nutarta išduoti 5 metams nepriklausomo medienos matuotojo apvaliosios medienos matavimo rankiniu būdu ir nenukirto miško matavimo kvalifikacijos atestatus Donatui Čibirui, Tomui Jasaičiui, Mindaugui Bukauskui, Mariui Gruzdui, Renatui Rudžianskui ir Mindaugui Survilai bei išduoti 5 metams nepriklausomo medienos matuotojo nenukirto miško matavimo kvalifikacijos atestatą Mantui Norkūnui.

Vasario 13 d. Briuselyje Europos Komisija oficialiai patvirtino **Lietuvos kaimo plė-**

tros programą. Joje išdėstytiems prioritetams įgyvendinti Lietuva ketina panaudoti 1,9 mlrd. eurų viešųjų lėšų (1,6 mlrd. eurų ES biudžeto lėšų ir 0,3 mlrd. eurų nacionalinių lėšų), numatytų 2014-2020 m.

Pagrindiniai Lietuvos kaimo plėtros programos tikslai – modernizuoti mažus ir vidutinius ūkius bei gerinti jų ūkinės veiklos rezultatus (numatyta paremti beveik 8000 ūkių), išsaugoti biologinę įvairovę (11 proc. žemės ūkio paskirties žemės), gerinti dirvožemio būklę (8 proc. žemės ūkio paskirties žemės), skatinti ekologinę žemdirbystę, kurti naujas darbo vietas (numatyta sukurti beveik 2000 darbo vietų) ir plėtoti kaimo vietoves bei vietos verslus. Taip pat numatyta apmokyti daugiau kaip 130 tūkst. asmenų (ūkininkų, žemės ir miškų valdytojų, maisto pramonės ir kaimiškųjų smulkaus bei vidutinio verslo įmonių atstovų), siekiant pagerinti jų profesinius įgūdžius, skatinti veiklos įvairinimą. Daugiau informacijos apie Lietuvos kaimo plėtros programą: http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/country-files/lt/factsheet_lt.pdf

Vasario 13 d. ASU surengtame Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjime tradiciškai pagerbti labiausiai savo veikla universitetui nusipelnę darbuotojai ir studentai. Tarp apdovanotųjų – keletas Miškų ir ekologijos fakulteto mokslininkų ir buvusių dėstytojų: už mokslo darbų rinkinį „Nuotoliniai tyrimų metodai aplinkos veiksmų kompleksiško poveikio miškų būklei ir produktyvumui vertinti“ paskatinti I vieta ir diplomu **prof. dr. A. Augustaitis** ir **prof. dr. G. Mozgeris**; universiteto medaliu „Už nuopelnus“ – emeritas **prof. E. Riepašas**, „Atminimo medaliu“ – buvęs dėstytojas **doc. J. Račinskas**.

Vasario 18 d. LR Vyriausybė patvirtino **Kunigiškės, Žeimenos valstybinių kraštovaizdžio draustinių ir Nemuno kilpų regioninio parko ribų planus**. Jų ribos patikslintos pagal žemės sklypų, miškų ribas, siekiant sudaryti tinkamas prielaidas gamtos ir kultūros paveldo vertybėms išsaugoti. Švenčionių rajone 1988 m. įsteigtas Cirkliškio valstybinis kraštovaizdžio draustinis pervadintas Kunigiškės tokio pat statuso draustiniu (patikslinta šio draustinio teritorija padidėjo 2,32 ha). Vaizdingam Žeimenos upės slėnio kraštovaizdžiui su užliejamosiomis pievomis ir retų rūšių augalais išsaugoti 1997 m.

įsteigtas Žeimenos kraštovaizdžio draustinis pagal naują ribų planą sumažėjo 12,79 ha. Patikslinus Nemuno kilpų regioninio parko ribas, jo plotas sumažėjo 269 ha (išbrauktos užstatytos Prienų miesto žemės, pakeistos Birštono urbanistinio draustinio ribos, Verknės kraštovaizdžio draustiniui priskirtas vertingas Voseliūnų miškas).

Vasario 19 d. Kaune, Valstybinėje miškų tarnyboje surengtas **Koordinacinės tarybos miško sanitarinės apsaugos klausimais posėdis**. Jame VMT Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas V. Vasiliauskas supažindino su svarbiausių miško kenkėjų ir ligų monitoringo bei papildomų apskaitų 2014 m. rezultatais ir prognoze šiais metais. Lietuvos eglynuose padidėjęs žievėgraužio tipografo gausumas gali išplisti į šių kenkėjų masinius židinius. Pasiūlyta atlikti repelento *Hylotox* registracinius bandymus ir herbicido *Leopard* naudojimo miško medelynuose testavimus. Šio skyriaus vyr. specialistas K. Griščiūnas supažindino su Abiotinių veiksnių, ligų, vabzdžių ir gyvūnų padarytų pažeidimų miškui apskaitos interaktyvaus žurnalo struktūra ir jo pildymo reikalavimais. Taip pat aptarti Miško sanitarinės apsaugos taisyklių kai kurių punktų pakeitimo klausimai.

Vasario 19 d. Zarasų rajone lankėsi **aplinkos ministras K. Trečiokas**. Jis susitiko su **Zarasų ir Dusėtų miestelio bendruomenėmis**, aptarė gyventojams išylančius klausimus dėl ES paramos aplinkosaugai, atliekų tvarkymo ir kt.

Vasario 20 d. Kauno miesto savivaldybėje surengtas **LPSK tarybos narių posėdis**, kuriame dalyvavo Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininkė I. Ruginienė, LMPF pirmininko pavaduotojas J. Ūsas bei LMPF patarėjas A. Rauka. Išklaustyta 2014 m. veiklos ataskaita, pristatytos šių metų LPSK veiklos kryptys, spęstas nario mokesčio dydžio klausimas.

Vasario 21 d. Molėtų rajone, Mindūnuose prie Ežerų žvejybos muziejaus surengta jau 20-ąją kartą tradicinė **Žiemos žūklės šventė**, kurioje dalyvavo aplinkos ministras K. Trečiokas. Pasirašyta „Žvejybos rojus“ projekto Molėtų ir Zarasų rajonuose sutartis. Šį projektą Aplinkos ministerija inicijavo,

siekdama sukurti mėgėjų žvejybai patrauklų regioną, skatinti žvejybos turizmą, prisidėti didinant vietos gyventojų užimtumą, sutelkus valstybės ir savivaldos institucijų pastangas bei išteklius.

Vasario 27 d. Vytauto Didžiojo universiteto Kauno botanikos sode atidarytas edukacinis projektas **„Magic Jungle“**, kuris suteikė galimybę lankytojams sodo oranžerijoje pasijusti kaip džunglėse. Čia bus galima pamatyti atogrąžų klimatui būdingus augalus ir egzotiškus gyvūnus.

➤ Aplinkos ministras patvirtino **Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015-2020 m. veiksmų planą**, kuris parengtas atsižvelgiant į ES ir tarptautinius reikalavimus. Juo remiantis bus tobulinami teisės aktai, įgyvendinami kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo tikslai ir priemonės. Numatyta tvarkyti kultūrinio kraštovaizdžio paveldą – valstybinės reikšmės parkus, pasienio teritorijų kraštovaizdį, likviduoti apleistus statinius. Saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių buveinėms bei ekosistemoms apsaugoti bus veisiami ir išleidžiami į aplinką saugomų rūšių laukiniai gyvūnai (pvz., baliniai vėžliai, kurtiniai, didieji apuokai), įžuvinami vandens telkiniai, kuriama pagalbos ir globos suteikimo sužeistiems laukiniams gyvūnams sistema. Patvirtintame plane taip pat numatomos priemonės invazinių rūšių gausos reguliavimui, genetinių išteklių apsaugojimui ir darniam jų naudojimui bei saugiam gyvųjų genetiškai modifikuotų organizmų naudojimui. Veiksmų plane numatytas priemonės bus siekiama integruoti į žemės ūkio, žuvininkystės, miškų ūkio, energetikos, transporto, turizmo, teritorijų planavimo ir kitus sektorius, turinčius didelę įtaką kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugai.

➤ Parengtas atnaujintas **„Lietuvos miško sėklinės bazės sąvadas 2015 m.“**, kuriame kaupiami duomenys apie visus šalies miško sėklinės bazės objektus. Lietuvos valstybinuose ir privačiuose miškuose atkurti ar įveisti želdiniais galima miško dauginamąją medžiagą, gauta tik šiame sąvade registruotuose objektuose, išskyrus su Valstybinės miškų tarnybos suderinimu gautą Lietuvoje ar iš užsienio šalių įvežtą dauginamąją medžiagą.

RIMONDO VASILIAUSKO nuotrauka

Medienos biokuro rezervai miškuose dar neišsemti

NERIJUS KUPSTAITIS

Aplinkos ministerijos

Miškų departamento Miškų ūkio plėtros skyriaus vedėjas

Šių metų sausio 28 d. Vyriausybė pritarė Aplinkos ministerijos pasiūlytai medienos biokuro iš miškų papildomo mobilizavimo iniciatyvai, pagal kurią kasmetinę žaliavos iš miškų biokurui ruošti apimtį numatyta papildomai padidinti 0,5 mln. m³, ir tą padaryti netaikant subsidijavimo iš valstybės biudžeto, reikšmingai nedidinant miško kirtimo mastų, nenaudojant tos žaliavinės medienos, kuri tinkama perdirbti medienos pramonėje, ir savaime suprantama laikantis darnaus miškų ūkio principų.

Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, jog tai labai sudėtinga ir sunkiai realiai įgyvendinama užduotis. Taip pirmiausia pamanyt, kurie biokurą supranta tik kaip miško kirtimo atliekas, ir dar jaunuolynų ugdymo ar kitų kirtimų metu susidarantią nelikvidinę medieną, kurios panaudojimas biokurui be subsidijavimo yra ekonomiškai nuostolingas. Tačiau tiesa yra kiek kitokia: didžiąją dalį šiuo metu iš miškų gaunamo biokuro sudaro paprasčiausia malkinė mediena, kurios metinės paruošimo apimtys visuose miškuose įvairiais vertinimais siekia apie 2 mln. m³. Ir dar tiesa tokia, kad šalies miškuose prikaupta neprotingai daug perbrendusių medžių menkaverčių medienos, kuri šiandien nepanaudojama visai dėl kitų, o ne dėl ekonominių priežasčių. Štai apie šį potencialą ir verta kalbėti.

Galime palikti nuošalyje saugomas teritorijas ir tą biologinei įvairovei aukojamą medieną, dėl kurios apsispręsta jau anksčiau. Rezervų yra ir kitur. Jau pats žodis rezervas pirmiausia kreipia mintį į rezervuotus, bet nuosavybės teisių atkūrimui iki šiol taip ir nepanaudotus vis dar valstybinius, nors ir be naudojimo teisės miškus. Visi žinome, kad dengiantis gražiais siekais kada nors užbaigti nuosavybės teisių atkūrimo procesą kreivos ir šleivos žemės reformos kontekste maždaug dešimtadalis Lietuvos

miškų pūdomi tikra to žodžio prasme. Žinoma, taip nebus, kad tie miškai supūva ir jų vietoje lieka tuščia vieta. Tiesiog, juose esančios medienos kokybė kasmet prastėja, o medienos pramonei netinkančios medienos tik daugėja ir tai jau gera žinia biokuro mėgėjams. Suprantama, kad tie rezervuoti miškai nebus pradėti naudoti visi staiga, o greičiau jau pamažu bus įtraukti į ūkinę veiklą, dalį jų perduodant patikėjimo teise valdyti miškų urėdijoms, kitą dalį pardavus aukcionuose, dar kita dalis galimai bus panaudota kompensuojant už miestuose turėtą žemę. Akivaizdu, kad šiuose miškuose pradėjus vykdyti normalią ūkinę veiklą, šiek tiek didės bendra miško kirtimų apimtis, rasis papildomos ypač malkinės medienos. Kada tai realiai įvyks, nuspėti būtų sunku, nes iki šiol nepasitvirtino jokie spėjimai apie tai, kada bus užbaigtas nuosavybės teisių atkūrimas.

Jei su rezervuotais miškais ne taip paprasta, tai kitas akivaizdus ir lengviau priimamas papildomo medienos biokuro šaltinis yra taip vadinami menkaverčiai medynai, konkrečiau tai baltalksynai (daugiausia privačiuose miškuose) ir drebulynai (daugiausia valstybiniuose miškuose) bei į juos panašūs medynai, kurių dauguma ūkiniuose miškuose yra perbrendę arba kurių kirtimo amžius iš viso neribojamas. Kaip beskaičiuo-

tume, tą 0,5 mln. papildomų m³ žaliavos medienos biokurui kasmet būtų galima surinkti ir vien tik iš minėtų medynų, juos racionaliau panaudojant. Bet tam žinoma reikia papildomų priemonių, kurios paskatintų privačių miškų savininkus ir valstybinių miškų valdytojus aktyviau naudoti minėtus miškus. Miško savininkui, matyt, dar reikia papildomų įrodymų, jog tie „menkaverčiai“ medynai iš tiesų turi ir visai nemažą ekonominę vertę, ypač įvertinant sutaupomus iškirsto miško atkūrimo kaštus ir trumpą rotaciją (kirtimo amžius iš viso neribojamas), kartu įvertinant viso medžio smulkinimo technologijos taikymo galimybę ir naudą. Miškų urėdijai, matyt, reikia kitokių priemonių, kurios paskatintų mažinti perbrendusių medynų kiekius ūkiniuose valstybiniuose miškuose ir tuo pačiu pataupyti ką tik brandą pasiekusius, nors ir didesnio pelningumo medynus.

Nereikia pamiršti ir miško kirtimo atliekų. Sutinku, kad valstybiniuose miškuose miškų urėdijos jau tikrai nebologai įsivažiavo siūlydamos rinkai įvairaus paruošimo lygmens miško kirtimo atliekas, susidarantiąs plynų miško kirtimų metu. Vis dėlto neretai nueinama lengviausiu keliu, t.y. pasiūloma kirtimo atliekas įsigyti tiesiog kirtavietėje, kad ir už sąlyginai nedidelę kainą arba kirtimo atliekų surinkimo ir ištraukimo ar išvežimo iš kirtavietės bei su-

krovimo į krūvas prie kelio darbai perkeliama ant rangovo pečių. Bet kuriuo atveju miškų urėdijos dažniausiai stengiasi išvengti pačios biokuro gamybos (smulkinimo į skiedrą) darbų ir su tuo susijusių investicijų į biokuro ruošos mechanizmus. Patirtis rodo, kad nebūna čia gelbsti ir tam teikiama reikšminga finansinė parama iš Klimato kaitos programos lėšų. Bet miškų urėdijos bent jau pateikia rinkai kasmet tuos užsibrėžtus ir pakankamai reikšmingus maždaug 300 tūkst. m³ kirtimo atliekų, kai privačiuose miškuose kirtimo atliekų panaudojimas biokuro gamybai išlieka tik epizodinis. Čia pagelbėti, mano supratimu, labiausiai galėtų veiklos konsolidavimas kooperacijos ar kitais pagrindais, kai vienoje vietoje būtų sutelkiamas didesnis kiekis plynų kirtimų metu susidarantių kirtimo atliekų, be to, jau minėtos viso medžio smulkinimo technologijos platesnis taikymas, ypač tais atvejais, kai savininkas nenukirstu mišku parduoda menkavertę medieną.

Daug vilčių dedama į energijos išteklių biržą „Baltpool“. Tai tikrai neblogas įrankis prekybai biokuru, padedantis balansuoti biokuro kainas ir pirkėjų bei pardavėjų apetitus. Bet reikia suprasti, kad toje biržoje perkamo ir parduodamo biokuro kiekiai kol kas maži, o ir prekiaujama ten tik pačiu biokuru (sakykime, skiedra), o ne žaliava tam biokurui gaminti. Taigi, miške nukirstas medis, iš jo pagaminta malkinė mediena ar kirtimo atliekos dar turi nueiti netrumpą kelią iki jos tampa biokuru, tinkamu vartoti, o kartu ir parduoti jau minėtoje biržoje. O tai reiškia, kad pati birža prie žaliavos biokurui iš miškų mobilizavimo prisideda tik netiesiogiai.

Jei grįžtant prie miškuose sukauptos žaliavos biokurui potencialo ir jo efektyvesnio panaudojimo bent jau tų minėtų papildomų

VACLOVO TREPENAČIO nuotrauka

0,5 mln. m³ apimtyje, tai reikia pasakyti, kad dėl konkrečių priemonių pagrindinė diskusija, matyt, vyks dar šiais metais numatomo Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 m. programos atnaujinimo kontekste. Kol kas įvardinamos tik preliminarios teisinio reguliavimo ir organizacinių priemonių grupės, tokios kaip:

- informacinė kampanija miško savininkams, kuria būtų atskleidžiama baltalksnynų ir panašių medynų bei miško kirtimo atliekų panaudojimo biokuro gamybai ekonominė nauda vykdant pagrindinius miško kirtimus;

- tolesnis žaliavos biokurui ir skiedrų gamybos bei pateikimo rinkai apimčių didinimas miškų urėdijose, ypač efektyviau panaudojant perbrendusių minkštųjų lapuočių medynų potencialą;

- nuosavybės teisių atkūrimui rezervuotų miškų galimai greitesnis įtraukimas į

medienos, įskaitant ir biokuro žaliavos, ruošą, šiuos miškus perduodant valdyti patikėjimo teise miškų urėdijoms arba parduodant asmenims miškų ūkio veiklai vykdyti;

- teisinės prielaidos intensyviau naudoti biokuro gamybai baltalksnynus, drebulynus ir panašius medynus, išplėtojant viso medžio smulkinimo technologijas šių medynų pagrindinių kirtimų metu.

Suprantama, jog diskusijų metu gali atsirasti ir visai kitokių priemonių užsibrėžtam tikslui pasiekti, kurios nebūtinai būtų priskiriamos vienai iš aukščiau įvardintų grupių. Būtent todėl ir svarbi gali būti kiekvieno miškininko, miško savininko ar kito tiesiogiai biokuro ruošoje dalyvaujančio asmens pasiūlyta konkreti ir realiai įgyvendinama priemonė, kuri padėtų šiame straipsnyje aptartomis sąlygomis mobilizuoti daugiau medienos biokuro iš Lietuvos miškų. ■

Pristatyti miškininkystės mokslo pasiekimai ir inovatyvūs sprendimai

ZITA BITVINSKAITĖ

Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Miškininkystės skyriaus vyriausioji specialistė

LAMMC filiale Miškų institute sausio 29 d. vykusioje kasmetinėje konferencijoje „Agrariniai ir miškininkystės mokslai: naujausi tyrimų rezultatai ir inovatyvūs sprendimai“ pristatytos ir aptartos miškininkystės mokslų tyrimų ataskaitos, dalyvaujant LAMMC direktoriui prof. habil. dr. Z. Dabkevičiui, Miškų instituto, ASU mokslininkams, LR Seimo nariui K. Grybauskui, Aplinkos ministerijos, Generalinės miškų urėdijos, Valstybinės miškų tarnybos, Valstybinio miškotvarkos instituto, miškų urėdijų specialistams bei KMAI kolegijos dėstytojams, studentams ir mokslininkams senjorams.

Miškų instituto direktorius dr. Marius Aleinikovas pateikė informaciją apie instituto finansavimą, mokslininkus, projektus, mokslinius tyrimus ir renginius. Pristatyta 11 mokslo darbų miško genetikos ir selekcijos, miško atkūrimo, apsaugos, privačių miškų konsultavimo ir kitais klausimais.

Didelio miškininkų praktikų dėmesio sulaukė mokslo darbas „Paprastojo ąžuolo kilmės rajonų patikslinimas pagal DNR žymeklius ir populiacijų palikuonių augimą“ (vykdytojai V. Baliuckas, D. Danusevičius ir kiti). Remiantis DNR analizės ir 2000 m. serijos paprastojo ąžuolo bandomųjų želdinių matavimų rezultatais, ištirti ir pasiūlyti trys paprastojo ąžuolo kilmės rajonai vietoje dabar esančių keturių rajonų. Tyrimo metu vertinant skirtumus tarp paprastojo ąžuolo populiacijų, nustatyta, kad geografinė ilguma – svarbesnis veiksnys nei geografinė platumas. Paprastojo ąžuolo šalies jūrinio klimato populiacijas (dabartinis trečias kilmės rajonas) perkeliant į žemyninę dalį, gaunamas neigiamas efektyvumas, o iš žemyninės dalies perkeliant į jūrinio klimato dalį – daugeliu atvejų teigiamas. Iki šiol neesant patikimos informacijos apie per-

Apžvalginę informaciją pateikia Miškų instituto direktorius dr. M. Aleinikovas

kėlimo iš kitų Europos Sąjungos šalių (ypač Lenkijos, iš kurios pastaruoju metu įvežama labai daug paprastojo ąžuolo sodmenų)

efektyvumą, mokslininkai siūlo miškams želdinti naudoti tik Lietuvoje selekcionuotą ir rajonuotą paprastojo ąžuolo miško dauginamąją medžiagą.

Kitas ne mažiau įdomus ir svarbus darbas – „Paprastojo uosio atsparumo patogenui *Chalara Fraxinea* ekogenetinis sąlygotumas“, kurį pristatė A. Pliūra. Jį atliekant iš kloniniuose bandymuose testuotų paprastojo uosio genotipų atrinkta 20 atspariausių patogenui *Chalara Fraxinea*. Atspariausi genotipai bus naudojami vegetatyviniam dauginimui, veisiamos plantacijos ir jų dauginamąja medžiaga bus atkuriami Lietuvos uosynai. Šie genotipai taip pat bus naudojami kryžminimams, vykdant paprastojo uosio, atsparaus grybinėms ligoms, selekciją.

V. Mikšys, S. Karazija ir A. Norvila atliko mokslo darbą „Lietuvos miškų medynų

Konferencijos dalyviai

vytauto ribikausko nuotraukos

savaiminis vystymasis: kai kurie dėsniumai ir jų panaudojimo galimybės". Tai įdomus ir aktualus tyrimas, kurį autoriams siūlyčiau plačiau pristatyti „Mūsų girių" puslapiuose. Jame pateikiami pušynų ir eglynų auginimo ypatumai įvairaus derlingumo ir hidrotopo augavietėse, eglynų atsparumo, savaiminio atžėlimo priklausomybė nuo augimo sąlygų. Vykstant klimato kaitai, vis daugiau pasigirsta nuomonių, kad eglė – neperspektyvi medžių rūšis ir klimato pokyčių sukelti padariniai ją „išvargs" iš Lietuvos. Bet gal reikia giliau ir plačiau panagrinėti šios vietinės medžių rūšies auginimo ypatumus, patirtį, o kai kuriais požiūriais keisti nusistovėjusius miškininkavimo stereotipus?

O. Belova mokslo darbe „Paprastosios pušies želdinių apsauga nuo elninių žvėrių daromos žalos" nustatė, kad repelentą WAM®EXTRA nuo elninių žvėrių pažeidimų geriausiai naudoti pušies su eglėmis miškuose šalies žemyninio ir artimo žemyniniam klimatui regionuose. Briedžių apgyvendintose teritorijose dviguba šio repelento dozė (4 kg/1000 medelių) daug efektyvesnė nei vienguba.

G. Urbaitis ir V. Suchockas mokslo darbe „Pradinio tręšimo įtaka europinio maumedžio želdinių augimui" nustatė, kad maumedžio augimui pačios efektyviausios yra azoto trąšos. Jos veikia visą vegetacijos laikotarpį. Trąšų įtaka maumedžio želdinių prieaugiui į aukštį ypač buvo pastebima rugpjūčio antrojoje ir rugsėjo pirmoje pusėje, kai tuo pat metu atvėsus orams netręštų maumedžio želdinių prieaugis į aukštį labai sumažėjo. Nustatyta, kad vienam maumedžiui pakankama trąšų norma – 2,5 g NPK veikliosios medžiagos, išberiant jas 10-15 cm atstumu nuo medelio.

Vykdydami mokslo darbą „Ekologinių veiksnių įtaka eglės puvinio paplitimui Lietuvoje", P. Žemaitis ir V. Stakėnas nustatė, kad labiausiai pažeisti Pietryčių aukštumų rajone augantys eglynai. L hidrotopo augavietėse daugiau pažeidimų nustatyta derlingesnėse augavietėse nei nederlingose. Mažesnis puvinio paplitimas nustatytas skalsiuose medynuose, o didėjant eglės daliai medyno rūšinėje sudėtyje, puvinio paplitimas didėja, ir atvirkščiai. Padaryta išvada, kad eglės puvinio paplitimas priklauso nuo augavietės hidrotopo, klimatinio rajono, eglės dalies rūšinėje sudėtyje ir medyno skalsumo.

A. Gedminas pristatė mokslo darbą „Netikrasis eglinis skydamaris (*Physokermes piceae* Schrank) Lietuvos eglynuose". Pirmą kartą Lietuvos sąlygomis nustatyta skydamario fenologija, patikslinta kenkėjo morfologija ir biologija. Išaiškinti šio kenkėjo vystymuisi tinkamiausi eglynai. Nustatyta, kad šio kenkėjo pažeidimams jautresni eglių spygliai negu metiniai ūgliai. Pribręstančių labai pažeistų eglių radialinis prieaugis dėl pažeidimų sumažėjo 40 proc., jaunuolynuose – 30 proc. Efektyviausia naikinti skydamario pateles, naudojant sisteminius insekticidus, kai prasideda eglių vegetacija – gegužės I-ąjį ir II-ąjį dešimtadienį. Šio darbo autorius mano, kad ankstyvą eglių džiūvimą 2010-2011 m. Lietuvoje sukėlė kompleksinis 2006 m. ir 2008 m. sausros, skydamario ir suodligės 2009-2010 m. poveikis.

K. Armolaitis pristatė kartu su Klaipėdos universiteto Baltijos pajūrio aplinkos tyrimo ir planavimo instituto mokslininkais atliktą įdomų ir Lietuvoje naują mokslo darbą „Požeminių grybų įvairovė miškuose ir bandomosios trumų plantacijos Lietuvoje", kuris ateityje gali turėti ir praktinės reikšmės, vystant alternatyvią žemės ūkiui veiklą. Trumas – ypatingas delikatesas. Šių gumbo pavidalo grybų randama viršutiniame dirvožemio sluoksnyje prie įvairių medžių. Prieš 40 metų trumus dirbtinai specialiose plantacijose, po ąžuolais ir lazdynais pradėjo auginti prancūzai. Tyrimu siekta išsamiai ir visapusiškai ištirti šių grybų auginimo Lietuvoje ir Latvijoje sąlygas, metodus

Diskutuoja Valstybinės miškų tarnybos direktorius dr. P. Zolubas

ir perspektyvas, teikti paramą ūkininkams, vystant šią netradicinę žemės ūkio veiklą. Burgundijos triufeliu infekuoti paprastojo ąžuolo sodinukai jau pasodinti privačiose žemėse bei Dubravos EMM ir Kėdainių miškų urėdijose.

M. Aleinikovas pristatė Kuršių nerijos nacionalinio parko 2014 m. gaisravietės atkūrimo rekomendacijas, pagal kurias Valstybinio miškotvarkos instituto specialistai rengs detalų gaisravietės atkūrimo projektą.

A. Gradeckas supažindino su tyrimo „Hibridinės drebulės (*Populus tremuloides* x *P. Tremula*) 51DF1001 klonų šakninių atžalų augimas ir biomasės kaupimas" rezultatais. Labai gaila, kad po 2010 m. audros, kuri išvertė šio hibrido palikuonis, tenka analizuoti ne šio hibrido klonų, bet jo atžalų augimo ypatumus.

D. Mizaraite darbe „Privačių miškų savininkų švietimas ir konsultavimas Lietuvoje: esama situacija ir galimi pokyčiai" parengė ir išdėstė naujos privačių miškų savininkų konsultavimo institucijos kūrimo pagrindus.

Konferencijoje pristatyti mokslo darbai susilaukė miškininkų susidomėjimo – vyko diskusijos. Panašių konferencijų galėtų būti surengiama ir daugiau: jos biurokratinio aparato darbuotojams, gamyboje dirbantiems specialistams ir miškų kontrolieriams suteikia galimybę susipažinti su naujausiais miškų mokslo tyrimais, platesniu žvilgsniu, nei parašyta teisės aktuose, pažvelgti į miškininkystę, o mokslininkams – išgirsti gamybininkų nuomonę ir problemas, pajusti kitą matymo kampą į kai kuriuos reiškinius mūsų miškuose. ■

Pasisako straipsnio autorė Z. Bitvinskaitė

Ugdomieji miško kirtimai ir jų vertinimai

VYGANTAS MIERKIS

Trakų miškų urėdijos miškų urėdas

Trakų miškų urėdijos archyvo nuotrauka

Ugdomųjų miško kirtimų pagrindiniai tikslai: formuoti tikslinę medynų rūšių sudėtį, reguliuoti jų struktūrą ir tankį, didinti medynų produktyvumą, gerinti medienos sortimentinę struktūrą ir prekingumą, didinti medynų atsparumą vėjavartoms ir kitiems nepalankiems aplinkos veiksniams, naudoti medieną, kuri medyne supūtų jam natūraliai retėjant, bei stiprinti miškų estetines, rekreacines ir kitas naudingas funkcijas.

Siekiant, kad išvardinti tikslai būtų pilnai įvykdyti, buvo pakeistos Miško ugdymo kirtimų taisyklės ir aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. D1-79 patvirtintos naujos Miško kirtimo taisyklės. Ankstesnės, galiojusios iki 2010 m., Miško ugdymo kirtimų taisyklės nustatė, kad ugdymo kirtimai galėjo būti vykdomi pušynuose, ąžuolynuose ir uosynuose iki 70 metų amžiaus, eglynuose – iki 60 metų, beržynuose, juodalksnynuose – iki 50 metų. Vyresnio amžiaus medynuose iki pagrindinių kirtimų buvo vykdomi tik sanitariniai miško kirtimai. Toks apribojimas buvo neracionalus, ypač II miškų grupės miškams. Pavyzdžiui, pušynams, kurių pagrindinių kirtimų amžius – 171 metai. Todėl pušynuose, pasibaigus einamųjų kirtimų amžiui (70 m.), net 100 metų negalima buvo formuoti medyno, siekti taisyklėse nustatytų tikslų, o tik vykdyti sanitarinius kirtimus.

Naujai patvirtintoms Miško kirtimų taisyklėms pastabų nebūtų, išskyrus 63 punkto formuluotę: „Projektuojant ugdomųjų miško kirtimų intensyvumą, mediena, kuri bus išker-

tama iš valksmų, neįskaitoma, tačiau atrėžiant biržę ugdomiesiems miško kirtimams – įskaitoma į bendrą tūrį“ ir 64 punkto formuluotę: „Vyresnio kaip 70 metų amžiaus medynuose leidžiami neintensyvūs ugdomieji kirtimai, iškertant iki 10 proc. medyno tūrio“.

Viskas būtų teisingai. Tačiau perteklinis reikalavimas neįgyvendinamas dėl kirtimų intensyvumo ribojimo procentais. Prisilaikant šio nesuprantamo reikalavimo, einamieji kirtimai vyresniuose nei 70 metų medynuose, kuriuose anksčiau nebuvo iškirptos valksmos, praktiškai negalimi. Esant našioms medynams, kur pagal technologiją be prakirstų valksmų neįmanoma atlikti ugdomųjų kirtimų, vien iškertant naujai valksmas, visuomet bus iškertama daugiau nei 10 proc. medyno tūrio. Būtų ženkliai didesnis nusižengimas iškirsti tik valksmas, o tarp valksmų, kad išlaikytume privalomą 10 proc. intensyvumą, nevykdyti kirstinų medžių kirtimų.

Svarbiausias juk yra ne intensyvumo procentas, o nauda miškui ir ugdomųjų miško kirtimų pagrindinių tikslų siekimas. Po kirtimo turime įvertinti, ar teisingai parinktas plotas ugdomiesiems kirtimams, medžių atrinkimas kirtimams ar palikti kirstini medžiai arba neteisingai iškirsti medžiai, t. y. ar neiškirsti perspektyvūs (paliktini) medžiai, koks po kirtimų palikto medyno skalsumas, koks valksmų užimtas plotas ir t. t. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, intensyvumo, kokių turi būti vykdomi kirtimai, nustatymas taisyklėse yra perteklinis ir neįvykdomas.

Rėžiant biržes, turi būti paženklinoti ir iškirsti tie medžiai, kurie privalo būti iškirsti pagal visus miškininkystės reikalavimus.

Teisybės labai turi pasakyti, kad ši problema buvo išsakyta netgi su konkrečiais pasiūlymais prof. habil. dr. Antano Juodvalčio publikuotame žurnalo „Mūsų girios“ (2012 m. Nr. 12) straipsnyje, pasibaigus „Geriausieji ugdomuosius miško kirtimus atliekančiais girininkijai išaiškinti“ konkursui. Šio konkurso komisijos darbe teko dalyvauti ir man, kur visų komisijos narių vieninga nuomone buvo nuspręsta, kad būtina tikslinti Miško kirtimų taisykles. Nors Miško kirtimų taisyklių tikslinimui pritarė ir prof. Stasys Karazija, dr. Virgilijus Mikšys, Miškų urėdų tarybos valdybos nariai, tačiau į siūlymus nebuvo sureaguota.

Į perteklinį reikalavimą dėl 10 proc. ugdymo kirtimų intensyvumo ir tuo pačiu praktiškai neįgyvendinamą galima ir nereaguoti. Juk ne viskas atitinka tikrovę. Miškų urėdijos specialistai, girininkai, eigučiai puikiai žino, kaip kokybiškai reikia atlikti ugdomuosius kirtimus ir kokių intensyvumų turi būti kertama, atsižvelgiant į medynų rūšinę sudėtį, amžių, skalsumą, paliekamą medžių skaičių ir t. t.

Pakviesti miškininkus diskusijai šiuo straipsniu paskatino praėjusių metų pabaigoje Valstybinės miškų tarnybos (VMT) Miškų kontrolės skyriaus atliktas Trakų miškų urėdijos ūkinės veiklos patikrinimas, kurio metu tikrinta atliktų ugdomųjų kirtimų

kokybė. Patikrinimą vykdė VMT Valstybinių miškų kontrolės poskyrio pareigūnai – vedėjas Sigitas Kvedaras, vyr. specialistai Irmanas Judickas, Odeta Lazauskaitė, dalyvaujant miškų urėdui, vyriausiajam miškininkui, girininkams. Dėl šių miškų kontrolės specialistų atlikto patikrinimo ir pirminio įvertinimo nebuvo jokių prieštaravimų – išsamiai bei kompetentingai įvertintos atliktos ūkinės priemonės. Tačiau po patikrinimo akto „korektūros“ VMT Miško kontrolės skyriaus vedėjas Artūro Balčiaus kabinete 8-ųjų einamųjų miško kirtimų plotai įvertinti netgi „blogai“, o tai sudaro 10 proc. nuo visų patikrintų einamųjų miško kirtimų. Patikrinimo pažymoje padaryta išvada, kad „einamųjų miško kirtimų kokybė įvertinta blogai, nes Miško kirtimų taisyklių 64 punkte nurodoma, kad vyresnio kaip 70 metų amžiaus medynuose leidžiami neintensyvūs ugdomieji kirtimai, iškertant iki 10 proc. medyno tūrio, o šiose einamųjų kirtimų biržėse vykdytų kirtimų intensyvumas didesnis kaip 10 proc.“ Toliau seka kita išvada, kad „po šių kirtimų likę medynai nesudarkyti, skalsumas ar paliekamas medžių skaičius atitinka Miško kirtimo taisyklių reikalavimus“.

Miškų urėdai duotas nurodymas užtikrinti Miško kirtimo taisyklių 64 punkto reikalavimų vykdymą. Kaip tai reikia suprasti? Juk šis nurodymas yra neįgyvendinamas, nes kertant mažesniu intensyvumu neįvykdysime Miško kirtimų taisyklėse nustatytų ugdomųjų kirtimų pagrindinių tikslų.

Kritika yra reikalinga, tačiau ji turi būti objektyvi. Įvertinti atliktus darbus blogai, kada kirtimai atlikti tinkamai, manau, diskredituoja ir pačią miškų kontrolę. Kyla pagrįstas klausimas, kodėl kontrolieriai, kurie betarpiškai vykdo miškų kontrolę ir mato

neatitikimus norminiuose dokumentuose, neinicijuoja jų pakeitimų. Juk visi esame miškininkai ir visiems svarbu, kas ir kokie miškai po mūsų liks ateities kartoms.

Patvirtintos miškų urėdijų patikrinimų, atliekant valstybinę miškų būklės, naudojimo, atkūrimo, įveisimo ir apsaugos kontrolę, taisyklės, mano nuomone, irgi yra tobulintinos. Pagal nustatytus ir patvirtintus ugdomųjų kirtimų vertinimo rodiklius (12 vnt.), įvertinimas numatytas tik gerai ir blogai. Natūroje juk ne visada būna juoda arba balta. Būna ir tarpinis vertinimas tarp blogai ir gerai. Kodėl nevertinti ir tarpiniu pažymiu? Tuo labiau, kad vykdamas konkursą geriausiai ugdomuosius miško kirtimus atliekančiai girininkijai išaiškinti vertinimų diapazonas buvo ženkliai didesnis. Negi miškų kontrolės pareigūnams norisi parodyti miškų urėdijose kuo didesnę procentą blogai atliktų miškų ūkio darbų? Viskas turėtų atitikti tikrovę.

Po VMT Miškų kontrolės skyriaus patikrinimo Trakų miškų urėdijoje 2014 m. lapkričio 18 d. inicijavome pasitarimą einamųjų miško kirtimų, vyresnių kaip 70 metų amžiaus medynuose, klausimais. Pasitarime dalyvavo AM Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vedėjas Stanislovas Žebrauskas ir vyriausiasis specialistas Zbignevas Glazko, VMT Miškų kontrolės skyriaus vedėjas Artūras Balčius, Valstybinių miškų kontrolės poskyrio vedėjas Sigitas Kvedaras, Generalinės miškų urėdijos Miško resursų ir prekybos mediena skyriaus vyriausiasis specialistas Tomas Norvaiša, Valstybinio miškotvarkos instituto direktoriaus pavaduotojas Martas Lynikas ir projektų autorius Nerijus Pivoriūnas, Trakų miškų urėdijos urėdas Vyngantas Mierkis, vyriausiasis miškininkas

Dainius Taukis ir miškotvarkos inžinierius Tomas Tervydis. Pasitarimo metu įvertinti Lentvario girininkijoje (83 kv. 7 ir 12 miško sklypuose) ir Onuškio girininkijoje (109 kv. 5 miško sklype) vykdyti einamieji miško kirtimai. Šiuose miškų sklypuose vyrauja pušynai, kurių amžius per 70 metų. Įvertinę einamuosius kirtimus minėtuose miško sklypuose, pasitarimo dalyviai nustatė, kad po kirtimų medynai nesudarkyti, skalsumas ir paliekamas medžių skaičius atitinka Miško kirtimo taisyklių reikalavimus, todėl kirtimai yra vertintini gerai. Tačiau, atsižvelgiant į iškirstą medienos tūrį, nustatyta, kad kirtimo intensyvumas Onuškio girininkijos 109 kv. 5 miško sklype yra 33 proc., Lentvario girininkijos 83 kv. 12 miško sklype – 22 proc., 83 kv. 7 miško sklype – 13 proc., o tai neatitinka Miško kirtimo taisyklių 64 punkto reikalavimų (dėl 10 proc.). Šiuose miško sklypuose buvo kertamos valksmos, kurios užėmė nedidelį plotą, atitinkamai 12 proc., 14 proc. ir 10 proc. (Miško kirtimų taisyklėse bendras valksmų plotas leidžiamas iki 20 proc.). Visi pasitarimo dalyviai konstatavo, kad einamieji kirtimai atlikti gerai, nors Valskybinės miškų tarnybos pareigūnų 2014 m. spalio mėn. 7-15 d. vykdytame patikrinime šie plotai įvertinti blogai, kadangi kirtimų intensyvumas viršijo 10 proc.

Šiame straipsnyje nagrinėta problema, manau, aktuali ne tik Trakų miškų urėdijai, bet ir kitų miškų urėdijų miškininkams, kurie tiesiogiai vykdo ugdomųjų kirtimų darbus bei kontrolę. Kad ateityje nebūtų tokių dviprasmybių, būtina tikslinti Miško kirtimo taisyklių 64 punktą, suteikiant galimybę vykdyti einamuosius kirtimus vyresnio kaip 70 metų amžiaus medynuose didesniu nei 10 proc. intensyvumu. ■

Ugdymo kirtimas gryname pušyne

Ugdymo kirtimas mišriame medyne

MARJONO BERNOTAVIČIAUS nuotrauka

Po elektros perdavimo linija suvežėjo
gervuogės ir avietės

Priemiesčių miškuose po žemos įtampos elektros linijomis augintini naudingieji augalai

Dr. BANGA GRIGALIŪNAITĖ, dr. DAIVA BUROKIENĖ, dr. ANTANAS MATELIS
Gamtos tyrimų centro Botanikos institutas

Prognozuojama, kad iki 2040 m. urbanizuotose teritorijose gyvens per 70 proc. viso pasaulio gyventojų. Miestų plėtrai kertami miškai, sausinamos pelkės, nyksta buvusios floros ir faunos buveinės.

Pastebėjome, jog ir Lietuvoje aplinkmiesčius miškuose nyksta uoginių, vaistinių augalų augimvietės. Viena iš jų nykimo priežasčių yra tai, kad po elektros perdavimo linijomis ir jų apsauginėse zonose ištisai iškapojami ar kitaip sunaikinami vertingi krūmai: raugerškiai, šeimamedžiai, dygiosios slyvos, laukinės vyšnios, geltonžiedės sedulos, sausmedžiai, putiniai, šaltalankiai, kadagiai bei gervuogės, avietės, erškėtrožės ir kiti naudingieji augalai. Neretai šie iškirsti sumedėję augalai yra sudeginami vietoje, tuo pakenkiama aplin-

kai ir greta augantiems augalams. Ši biomasė galėtų būti panaudota biokurui.

Be to, ar tikslinga čia viską iškirsti plynai? Išlikę po elektros perdavimo linijomis naudingieji augalai auga vešliai, beveik nepažeidžiami grybinių ligų, subrandina nemažą vaisių derlių. Teigiama, kad esant 1;6;10 kV įtampos elektros linijai, elektromagnetinis laukas yra nekenksmingas žmogui ir augalams (LRV 1992 05 12 nutarimas Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“, 18 punktas).

Manome, kad dėl medžių kirtimo, kylančių gaisrų, nepalankių meteorologinių sąlygų, ligų ir kenkėjų poveikio, beatodairiškų mėlynojų, bruknienojų rovimų puokštėms priemiestiniuose miškuose labai sumažėjo

uoginių augalų derlius. Dalis miestiečių dėl ekonominių sunkumų, sveikatos problemų, ypač senyvo amžiaus žmonės neturi galimybių išvykti į tolimus miškus pasirinkti gamtos gėrybių. Todėl uoginiai ir vaistiniai augalai galėtų augti nenaudojamoje žemėje – po žemos įtampos elektros perdavimo linijomis priemiesčių miškuose. Tam reiktų tik neiškirsti čia išlikusių žemaūgių vitaminų, vaistinių ar dekoratyvinių augalų ir leisti jiems toliau natūraliai plėstis.

Paliktini žemaūgiai naudingieji augalai po žemos įtampos elektros oro linijomis

Paprastoji avietė (*Rubus idaeus* L.). Lietuvoje avietynai užima apie 16 tūkst. ha plotą, iš kurių galima surinkti apie 4000 tonų uogų.

Raukšlėtalapis erškėtis

Renkami erškėtrožių vaisiai

BANGOS GRIGALIŪNAITĖS nuotraukos

Bet dėl ligų, kenkėjų ir nepalankių oro sąlygų atskirais metais prarandama iki 80 proc. aviečių derliaus. Avietės ypač nukenčia nuo virusinių ligų, žievėplaišos, pilkojo kekero. Pastebėta, kad avietės, augančios erdviai po elektros linijomis, yra sveikos, esant palankioms meteorologinėms sąlygoms subrandina nemažą derlių. Jų uogos būna didesnės, negu augusių miško paunksnėje.

Tekšė (*Rubus chamaemorus* L.). Šio dvinamio žolinio augalo uogose yra daug askorbino rūgšties, organinių rūgščių, pektinų, rauginių ir dažinių medžiagų. Tamsiai raudoni, prinokę vaisiai vartojami švieži.

Paprastoji gervuogė (*Rubus caesius* L.). Uogose yra cukraus, organinių rūgščių, vitaminų. Pamiškėse gervuogės sudaro tankokus, aukštus sąžalynus. Po elektros linijomis jos būtų palankios sąlygos vystytis, nes yra gera oro cirkuliacija.

Ilgakakis serbentas (*Ribes spicatum* Robs.). Vasaržalis 1,5 m aukščio krūmelis. Uogose, o ypač lapuose yra daug askorbino rūgšties. Lapai vartojami arbatai.

Juodasis serbentas (*Ribes nigrum* L.). Vasaržalis krūmelis, kurio uogos vartojamos maistui, labai vitaminingos, turi dažinių, rauginių, mineralinių medžiagų.

Vienapiestė gudobelė (*Crataegus monogyna* Jacq.). Šis naudingas krūmas labai retai aptinkamas po elektros linijomis, nes yra iškertamas.

Miškinė gudobelė (*Crataegus curvisepala* Lindm.). Po linijomis taip pat iškerinama, nors vaisiai naudotini medicinoje.

Paprastasis erškėtis (*Rosa canina* L.). Vaisiai turi daug vitaminų, organinių rūgščių, pektinų, mineralinių medžiagų, vartojami medicinoje ir maisto pramonėje.

Raukšlėtalapis erškėtis (*Rosa Rugosa* Thunb.). Šį krūmą galima dauginti sėklomis, bet gerai plinta ir šaknų atžalomis, nereiklus dirvai. Kuršių nerijos kopose net užpustyti šių erškėčių krūmai subrandina vaisius, kuriuos galima rinkti tiesiog nuo smėlio. Vaisiai turi daug biologiškai aktyvių medžiagų.

Miškinis erškėtis (*Rosa majalis* Herrm.). Tai labai dekoratyvus, medingas ir vitaminingiausias laukinis vaisinis augalas šalyje.

Paprastasis raugerškis (*Berberis vulgaris* L.). Iki 1,5 m aukščio krūmas. Vaisiams vartojama žievė, lapai, šaknys.

Juodauogis šėivamedis (*Sambucus nigra* L.). Naudojamas liaudies medicinoje. Po elektros perdavimo linijomis auga mažais krūmais, gausiai žydi ir dera.

Dygioji slyva (*Prunus spinosa* L.). Ji laiko ma medžiakrūmiu, vaisiai turi daug mineralinių medžiagų, džiovinami, marinuojami, naudojami uogienėms, kompotams.

Geltonžiedė sedula (*Cornus mas* L.). Iki 2 m aukščio dekoratyvinis medingas krūmas, vertingas gražiais vaisiais, kuriuose yra daug kalio ir geležies. Visose augalo dalyse yra dažančių medžiagų. Aptikus šį krūmą po elektros perdavimo linijomis ar kitur, būtina jį globoti ir dauginti.

Krūminė kryklė (*Cerasus fruticosa* Pall.). Labai retai aptinkama, užauga iki 1,5-2 m aukščio, dekoratyvi, vertinga vaisiais, kuriuose yra ypač daug geležies. Padauginimui galima naudoti šakniastiebes atžalas.

Paprastasis putinas (*Viburnum opulus* L.). Dekoratyvus 1,5 m aukščio krūmas, labai gerai dera saulėtoje vietoje. Vaisiai labai sultingi, raudoni, valgomi švieži, ypač po šalų. Bet iškirstas krūmas sunkiai atauga, žydi ir vaisius subrandina tik trečiais metais.

Dygliuotasis šaltalankis (*Hippophae rhamnoides* L.). Dvinamis 1,5-6 m aukščio krūmas. Jo vaisiai naudojami vitaminizuotų maisto produktų gamybai, gydamos avitaminozės. Bet augdamas sudaro brūzgynus, todėl po elektros linijomis gali būti retinamas.

Blindė (*Salix caprea* L.). Vertingiausias pirmas žydintis medingas krūmas pavasarį. Didesnius krūmus po elektros linijomis vertėtų iškirsti.

Kiti paliktini ar veistini naudingieji augalai

Po žemos įtampos elektros linijomis pušynuose būtina išsaugoti savaime augančius kadagius, nes pastaruoju metu jie labai nyksta dėl ligų ir ritualinio naudojimo Velykų šventėms bei buitiniams reikmėms (mėsos rūkymui, vantom). Esant galimybei, priemiesčių miškuose po elektros linijomis galima būtų auginti ir grupes eglių ir pušų, kurios iškirstos pasitarnautų kalėdinių švenčių laikotarpiu.

Be sumedėjusių žemaūgių krūmų galėtų augti ir daug žolinių vaistinių augalų, kaip čiobrelis, jonažolė, arnika ar vaisinių – žemuogės, mėlynės, bruknės. Nesugadintoje miško paklotėje atsirastų ir grybų. Būtina tausoti kiekvieną naudingą ar retą augalą.

Sumedėję augalai reguliuoja vandens režimą, apsaugo dirvožemį nuo erozijos, yra ir pats svarbiausias mūsų krašto landšafto komponentas.

Žinoma, esant būtinybei, minėtus augalus po žemos įtampos elektros linijomis galima būtų retinti ar vietomis visai pašalinti. Bet nederėtų taikyti ištisinį šios augalijos sunaikinimą. ■

Paprastasis raugerškis

Paprastasis putinas

Dygliuotasis šaltalankis

Paprastasis čiobrelis

Brucknės

Mažybinis vardas netrukdyt tapti autoritetu

DALIA SAVICKAITĖ

Medkpio pabaigtuvių šventinis aukojimas
(centre – etnografe Sigutė Mudinienė)

Etninės kultūros pradmenys atsinešti iš Sigutės šeimos

Ar dažnai valstybės tarnyboje dirbantys žmonės vadinami mažybiniu vardu? Manau, kad ne. Nebent taip parašyta asmens dokumentuose. Aukštaitijos nacionaliniame ir Labanoro regioniniame parke vyriausiąja specialiste – kultūrologe dirbančiai Sigutei Mudinienei tėvų duotas mažybinis vardas netrukdyt tapti autoritetu ne tik Ignalinos rajone. Ji – bene vienintelė iš saugomose teritorijose dirbančių kultūrologų yra įgijusi specialųjį etnografinį išsilavinimą.

Jstojusi į Rokiškio kultūros mokyklą, Sigutė žalia supratimo neturėjo, kas ta etnografija. Ji net neįtarė, kad reikės mokytis teoriškai įvardinti tai, kaip gyveno tėvų vienkiemyje Ignalinos rajono Ceikinių kaimo apylinkėse, kokie padargai buvo naudojami, kokia tarba kalbama, kaip tradicinius patiekalus gaminti. Kai tai įvaldė, sumanė baigti ir Vilniaus edukologijos universitetą.

Pajautimai iš senųjų laikų. Etnografinės mamai „senyba“ buvo tai, ką atsiminė iš vaikystės. Tokį vyresniųjų žmonių požiūrį į tradicijas S. Mudinienė fiksavo ir ne vienoje etnografinėje ekspedicijoje. Kūčios, Kalėdos, Velykos – visos namų apeigos jos mama atsinešė į savo gyvenimą iš tėvų namų. Mažai pakitusiomis jas padėjo išlaikyti atokus vienkiemis, į kurį vedančiame kelyje Sigutės vaikystėje pasirodžiusi mašina būdavo retenybė. Tyla, susikaupimas, rami ruoša – dienos kelias vesdavęs į palaimingą Kūčių vakarą be

pirktinių tešlų, kūčiukų, kur stalą puošdavo visą metų ratą augintos daržovės, surinktos miško ir laukų gėrybės. Gal noras visad jausti žemę po kojomis ir nenoras, kad mieste kažkas „vaikščiotų virš galvos“, skatino ir Mudinų šeimą ieškoti atskiros namelio su žalia erdve aplink. Asmeninės erdvės poreikis nuo seno būdingas visiems lietuviams. Tai – kraujyje.

Kultūros puoselėjimo darbą dirbantis žmogus, pasak Sigutės, turi šiandieniniame gyvenime ieškoti tradicijos aidą, jį išgryninti ir teikti pavyzdžiu šeimoms, bendruomenėms. Ji pastebi, kad šiame laikmetyje kinta net tautinio kostiumo regioniškas: jis vis labiau vienodėja visoje Lietuvoje, praktiškėja ir prastėja. Jaunimo meno kolektyvų dalyviai neretai apvelkami palaikiais „tautiniiais rūbais“, pasiūtais iš turguje pirktos užuolaidos ar dešimčių kartų nudrengtais?

Dėstytojo A. Svidinsko perteiktos etnografinės žinios paskatino kultūrologę analizuoti įvairių ekspedicijų medžiagą, papročius. Ji žavisi rusų sentikių sugebėjimu išlaikyti savąją kultūrą ir būti lygioj draugėj su čia nuolat gyvenančiais žmonėmis, sugebėjimu gerbti kitus ir save. Per ilgus bendro gyvenimo metus skirtingos tautos pradėjo šokti net tuos pačius šokius ir tik temperamentas išduoda kuri tauta šoka.

Karjera kitaip. Savo darbinę veiklą S. Mudinienė pradėjo Ignalinos etnokultūros centre, kurį „optimizavus“ tapo Kultūros cen-

tro darbuotoja Ignalinoje, vėliau Visagine. Jos suburtas folkloro ansamblis „Čiulbutė“ gyvuoja iki šiol, tik tapo „niekieno“, nes ansamblio nariams pabodo būti visokiausių programų spragų „užkišinėjama“ rajone. Dabar jie repetuoja namuose, koncertuoja ten, kur gali susikaupti dainai gyvoje ir pasilinksminimo norinčioje bendruomenėje. Į Dainų šventę vyksta kaip nepriklausomi kūrėjai.

Visagine S. Mudinienė įkūrė sutartinių giedotojų kolektyvą „Krusnė“, kuris veiklą tęsia ir dabar. Bet „Visagino periodą“ ji vertina dviprasmiškai. Viena vertus, buvo įdomu bendrauti su kitų tautinių bendrijų kolektyvais, orientuoti juos domėtis senąja kultūra. Kita vertus, jai reikėjo darbo, kuris mažiau skriaustų šeimą.

Perėjus dirbti į nacionalinį parką, ji tapo laimingesnė. Mudinų šeimos namuose švenčiamos savos Kūčios, išlaikiusios mamos gyvenimo ritmą, bet ir su iš po sparno beišsprūstančių vaikų poreikiais. Sigutės vyras – karininkas. Regis, turėtų būti skirtingų vertybių žmonės. Bet tikro Lietuvos kario esmė – saugoti kraštą, jo kultūrą, moteris ir vaikus. Taip abu ir saugo, pirmiausia viską išsaugodami savo šeimoje. Kartu stebisi, kad didėjant kuruojamų parapijų skaičiui, šv. Velykų mišios prasideda per pietus. Džiaugiasi, kad Kūčių vakarienei lėkštė dedama ne tik Anapilin išėjusiam, bet ir į užsienį išvykusiam – su viltimi, o gal sugrįš... ■

**MIŠKO
BIRŽA**

Portalas sukurtas miškininkams, miško bičiuliams ir miško produktų naudotojams

www.miskobirza.lt

Kokybiški šiltnamiai su visa reikalinga įranga

Šiltnamių įvairovė

Šiltnaminiai blokai
Tuneliniai šiltnamiai
VENLO tipo šiltnamiai
Daržininkystės centrai

Papildomos sistemos

Pavėsinimas
Stalai
Klimato valdymo sistemos
Laistymas
Šildymo sistemos
Papildomo apšvietimo sistemos

Tuneliniai šiltnamiai su viršutiniu vėdinimu

Šie šiltnamiai naudojami intensyviai daržovių, gėlių, miško augalų daiginimui ir auginimui. Skirtingai nuo tradicinių šiltnamių, jų nereikia šildyti žiemą. Dvigubas oru pripučiama plėvelės sluoksnis yra geras izoliatorius, kuris gerai apsaugo augalus tiek ankstyvą rudenį, tiek pavasarį.

Visi metalo profiliai yra cinkuoti karštu būdu. Priekinė bei galinė dalys gali būti gaminamos iš antikondensacinių dvigubų polikarbonato plokščių ar dvigubos plėvelės.

Standartinių modulių plotis: 7m; 8m; 9m; 9,60m; 10m; galimi iki 16m.

Plėvelinių šiltnamių privalumai:

- suvartoja 40% mažiau energijos lyginant su tradiciniais šiltnamiais;
- automatinė sistemų pagalba, palaikomas idealus klimatas ištisus metus;
- plėvelinis šiltnamis gerokai pigesnis už tradicinius stiklinius;
- greitas surinkimas, plėvelės ar polikarbonato plokščių keitimas;
- geras saulės šviesos pralaidumas;
- stabilumas ir universalus panaudojimas;
- visi metalo konstrukcijų projektai ruošiami atsižvelgiant į europinius standartus, normas bei rekomendacijas;
- tinka visų rūšių augalų auginimui;
- platus vėdinimo sistemų pasirinkimas;
- pritaikyti visiems daržininkystės įrenginiams;
- galimi ir lengvų konstrukcijų su vienguba plėvelės danga.

NAUJIENA! Lengvi nešildomi tuneliniai šiltnamiai

Šiuolaikiniai šiltnamiai idealiai tinka visoms agro kultūroms, projektuojami ir gaminami pagal kliento turimą įrangą bei gamtines klimato sąlygas.

Pritaikomi įvairiam šildymui.

Įdiegiama naujausia klimato valdymo sistema, valdanti pavėsinimą, vėdinimą, apšvietimą, laistymą, šildymą pagal sezonus bei užduotas programas. Įrengiami laistymo, auginimo bei ekspoziciniai stalai.

Gamintojo atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“

Tel.: 8 611 34872
info@miskams.lt

Nepamirštami violetiniai Škotijos kalnai

Prof. VYTAUTAS PADAIGA,
DOMINYKAS GRIGONIS

Oksfordo universiteto Gamtos muziejuje

(Pradžia 1 nr.)

Anglijoje. Atskridę į Londoną, išsinuomavome automobilį *Toyota Avensis* ir išvažiavome į Svindoną (*Swindon*). Jame įsikūręs mano vaikaiš Dominykas, baigęs Niuskastlas (*Newcastle*) universitetą ir magistrantūrą Londono universitete.

Pietinėje Anglijoje nusprendėme aplankyti Č. Darvino gimtinę Šrousberyje (*Shrewsbury*) ir V. Šekspyro gimtinę Stratforde (*Stratford*) bei Stounhendžo (*Stonehenge*) megalitinį statinį, Oksfordo universitetą. Pakeliui į Č. Darvino senelio Erazmo Darvino namą – muziejų stebėjome Anglijos gamtovaizdžius ir aplankėme Voriko pilį (*Warwick castle*).

Pietinės šalies dalies reljefas – banguotos lygumos. Tik kur ne kur horizonte matyti neuakšti kalnai. Daug lapuočių – ąžuolų, uosių, liepų giraičių. Laukai taip pat suskaidyti 1-2 medžių eilių apsauginėmis juostomis ir gyvatvorėmis. Juose ganėsi galvijų bandos. Kai kur negausūs avių pulkeliai, vienas kitas gūnia apdengtas arklys. Matėme ir didelį aptvarą, kuriame laisvai gyvena ir knaisiojasi šimtai kiaulių. Tame aptvare atokiau vienas nuo kito stovi dešimtys namelių, kuriuose kiaulės šeriamos. Daugelyje laukų auginami javai.

Įspūdingai atrodo ant upės kranto stovinti Voriko pils (*Warwick castle*), milžiniška, kelių aukštų. Pirmame pilies aukšte Anglijos

istoriją vaizduojantys eksponatai, ginklų kolekcijos, karvedžių ir karalių portretai, pradedant Alfredu Didžiuoju ir baigiant dabartine karaliene Elžbieta. Didžiosios salės sienos papuoštos puikiais gobelenais ir elnių ragais. Kituose pilies aukštuose eksponuojamos svetainės ir miegamieji su senų laikų gobelenais, paveikslais ir baldais. Pilį supa senas parkas, įrengta oranžerija, skverai, aikštėje vyksta sakalininkų pasirodymai.

Lyčfylde (*Lichfield*) prie Č. Darvino senelio Erazmo Darvino namo – muziejaus iki šiol puoselėjamas nedidelis botanikos sodas, kuriame auginami vaistiniai, prieskoniniai ir kiti augalai. 1300 metais pastatytos Lyčfyldo katedros vidaus sienoje įmūryta marmurinė

Kelionės dalyvis Dominykas Grigonis prie Stounhendžo megalitų

Megalito luitas, sveriantis 30 tonų

E. Darvino atminimo lenta, kurioje aprašyti jo darbai ir knygoje „Zoonomija arba organinės gyvybės dėsniai“ (1794-1796) iškeltos idėjos. Jas knygoje „Rūšių atsiradimas“ (1859) išvystė jo vaikai Č. Darvinas, sūnaus gydytojo Roberto sūnus.

Iš čia nuvykome į Stounhendžo (Stonehenge) megalitinį statinį netoli Solsberio, pastatytą 1900-1400 m. pr. m. e. Jį sudaro apjuosta pylimu apie 100 m skersmens sena kapavietė: 2 ratai iš 38 akmenų porų, sujungtų viršuje, ir vertikaliai į žemę įkasti apie 9 m aukščio ir 30 t svorio akmenys su uždėtais ant viršaus akmenimis. Apie 30 m skersmens uždaro rato viduryje yra altoriaus akmuo, apsuptas kitų akmenų. Manoma, kad tai senoji Saulės kulto šventykla ir senovės observatorija. Artimiausia vietovė, iš kurios galėjo būti atgabenti 15-30 t sveriantys megalitai, yra beveik už 300 km. Bandoma aiškinti, kad jie galėjo būti ritinami, užkelti ant storų medžių kamienų. Beje, toks ant medžių kamienų užkeltas megalitas yra demonstruojamas šalia didžiulio pastato, kuriame įrengtas muziejus, knygynas ir restoranas. Muziejuje eksponuojami Stounhendžo archeologiniai radiniai. Netoliese pastatytos čiabuvų trobelės su ugniakurais ir gultais. Įrengtos mokamos automobilių stovėjimo aikštelės visų nesutalpina. Šimtai automobilių stovi ir ant žalios vejų. Turistai į megalitinį statinį vežiojami autotraukinukais arba autobusais už mokestį. Statinys aptvertas, todėl jį apžiūrėti galima tik iš tolo.

Aplankėme Oksfordo universitetą, kuris kartu su Kembrižo universitetu yra seniausi šalyje, 1200 metais pastatytą universiteto bažnyčią, mokslo istorijos ir gamtos muziejus. Mokslo istorijos muziejuje eksponuojami mikroskopai, teleskopai, geodeziniai instrumentai, skaičiavimo technika ir kt. Gamtos muziejuje sistematine tvarka išdėstyti augalijos ir gyvūnijos eksponatai, įvairių uolienų pavyzdžiai. Įspūdingi dinosauro ir kitų tos epochos gyvūnų, o taip pat tauro ir stumbro skeletai. Muziejaus sienas puošia žymiausių gamtininkų, tarp jų ir Č. Darvino, portretai ir aprašyti jų nuveikti darbai. Deramai įvertinta Č. Darvino evoliucijos teorija.

Paskutinę viešnagės dieną praleidome Londone, kur iš turistinio autobuso atviro antro aukšto apžiūrėjome Parlamento rūmus su Big Ben, Tauerį ir kitus garsius objektus. Po to laivu plaukėme Temzės upe pro 10 tiltų, tarp jų ir garsųjį Waterloo. Trafalgaro aikštėje aplankėme Nacionalinę meno galeriją, kurioje sukaupti garsiausių pasaulio dailininkų paveiksai. ■

Prof. V. Padaiga su žmona Danute priešais Voriko pilį

Parko kampelis prie Voriko pilies

Senasis Tauerio kalėjimas Londone

NAUJIENA FISKARS® WoodXpert™

TOBULA LENGVUMO IR PATVARUMO KOMBINACIJA!

Naujosios Fiskars WoodXpert™ vertimo svirtelės verčiamų medžių nukreipimui ir kėlimui. Dabar galima įsigyti statybos, remonto ir buities prekių parduotuvėse bei specializuotose medienos paruošimo įrankių parduotuvėse.

Krūmų Kardas
XA23

Kablys Rąstelių
Galams XA22

Krūmų Kardas
XA3

Kablys Rąstelių
Galams XA2

Rąstelių
Kablys LH4

Rąstelių
Žnyplės LT6

NAUJIENA

WoodXpert™ medžių vertimo svirtelė Didelė (L)

Skirta reguliuoti kertamų medžių
vertimo kryptį
Gali būti naudojama kaip atrama
pjovimui ir rąstų nešimui

NAUJIENA

WoodXpert™ medžių vertimo svirtelė Vidutinė (M)

Gali būti naudojama kaip atrama
pjovimui ir rąstų nešimui

„Fiskars“ pristatė naują „WoodXpert“ įrankių medžio darbams

„Fiskars“ medžio apdirbimo įrankių liniją papildė medžių vertimo svirtele su kabliu

„Fiskars“ papildė medžio apdirbimo darbams skirtos „WoodXpert“ linijos įrankius atnaujinta medžio vertimo svirtelė su kabliu. Jis naudojamas medžių vertimui, rąstų transportavimui ar jų dėliojimui į eiles. Pastaruosius darbus palengvina prie svirties tvirtinamas kablys, kuriuo rąstus galima pakelti iki 15 cm virš žemės. Taip žymiai palengvinamas darbas medį apdorojant su grandininio pjūklų.

Prie atnaujintos medžio vartymo svirtelės galima prikabinti „WoodXpert“ žnyplės rąstams, tokiu būdu tvirtai suimti ir pakelti ilgesnius rąstus dirbti dviems žmonėms.

Naujasis įrankis pagamintas iš lengvo ir tvirto plieno, todėl leidžia dirbti ergonomiškai ir saugiai. Patogumą dirbant suteikia ir patogus „SoftGrip“ rankena, kuri neleidžia įrankiui išslisť iš rankų, mažina nuospaudas.

Saugiam ir ergonomiškam darbui pritaikyti visi „Fiskars WoodXpert“ įrankiai. Jie medžio apdirbimo darbuose papildė vieni kitus. Rąstų kablys ir rąstų žnyplės yra skirti mažesnių rąstų pakėlimui ir pernešimui. Žnyplės turi aštrų, dantytą boro plieno antgalį. Dėl patogios valdymo svirtelės, šiuo įrankiu galima naudotis viena ranka.

Kabliai rąstų galams XA2 ir XA22 pritaikyti pakelti ar viklti rąstus – aštrūs, grūdinto plieno įrankių smaigai turi raižytus dantukus, todėl tvirtai įsikabina į rąsto galą.

Krūmų kardai su išlenktais plieno ašmenimis XA3 ir XA23 naudojami smulkesnių šakų kirtimui, smulkinimui, žievės nulupimui

„Fiskars WoodXpert“ įrankiams nešioti sukurtas specialus diržas. Prie jo tvirtinamus įrankius galima saugiai nešiotis, o prireikus lengvai ir greitai pasiekti.

Daugiau informacijos apie „Fiskars WoodXpert“ liniją pateikiama adresu:
<http://lt.fiskars.com/Sodininkyste/Produktai/Medis-ir-sakos/WoodXpert>

Ką visuomenė mano apie valstybinės reikšmės miškus ir urėdijų veiklą?

KORNELIJA KOKANKAITĖ

Pagrindiniai miškų urėdijų ūkinės veiklos uždaviniai yra užtikrinti aplinkosauginius, ekonominius ir viešuosius interesus. Nors dedama daug pastangų puoselėti valstybinės reikšmės miškus, Aplinkos ministerijos užsakytos apklausos (www.am.lt) parodė neigiamą (ar praktikos neatitinkančią) visuomenės nuomonę tiek apie miškų urėdijų veiklą, tiek apie miškininkystę privačiuose miškuose. Realybės neatitinkanti nuomonė apie miškų tvarkymą ir esamus išteklius atsispindi ir žiniasklaidoje: čia vis pasirodo teiginių, kad miškų kertama tiek daug, jog greitai miškingame kraštovaizdyje teliks kelmai, o vienintelis miškininkavimo tikslas – pelnas. Bent kiek besidomintieji miško ūkiu Lietuvoje gali drąsiai teigti, kad tokia nuomonė akivaizdžiai nėra pagrįsta – čia griežtai diegiami tarptautiniai aplinkosaugos standartai, o ūkininkaujama pagal tvarios miškininkystės principus, laikantis gausybės aplinkosauginių reikalavimų. Visuomenės nuomonė miškų urėdijoms (kaip valstybės įmonei) yra ypatingai svarbi, nes ji, atiduodama balsus politikams, daro įtaką sprendimams valstybėje, o šie sprendimai atsispindi ir miško ūkio subjektų veikloje. Todėl būtina formuoti objektyvią visuomenės nuomonę ir bešališką požiūrį į miško ūkinę veiklą, kad tiek miškininkystės sektorius, tiek gyventojai problemas supratų vienodai ir energija būtų nukreipta tų problemų sprendimui, bet ne kūrimui.

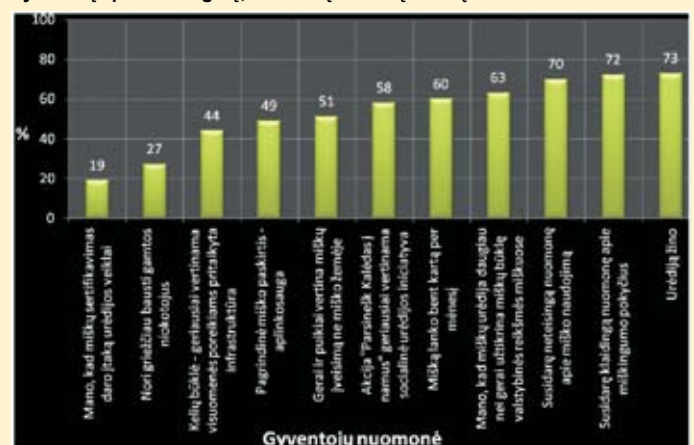
Kaišiadorių miškų urėdija, norėdama išsiaiškinti, koks yra šio rajono gyventojų požiūris į vykdomą aplinkosauginę, socialinę ir ūkinę veiklą valstybinės reikšmės miškuose, užsakė Kaišiadorių savivaldybės teritorijoje gyvenančių žmonių apklausą. Joje dalyvavo 385 respondentai. 2014 m. vykdytos apklausos išsamią duomenų analizę atliko ASU magistrantė Kornelija Kokankaitė. Toliau šiame straipsnyje aptariami tyrimo rezultatai.

Gyventojų nuomone, svarbiausia valstybinės reikšmės miškų paskirtis yra gamtos saugojimas. Nors per pastaruosius 15 metų reikalavimai (pvz., NATURA 2000 teritorijų steigimas, biologinės įvairovės, miškų sertifikavimas pagal FSC reikalavimus, retųjų paukščių lizdų išskyrimas ir daugelis kitų aplinkosaugos projektų) Lietuvoje smarkiai didėjo, trečdalis respondentų mano, kad aplinkosaugą miškuose reikia toliau plėsti. Nors gyventojai gana aktyviai domisi aplinkosauga, tačiau pripažįsta, kad jiems trūksta informacijos apie saugomas teritorijas Kaišiadorių rajono miškuose. Pastarąjį teiginį įrodo tai, kad daugiau nei du trečdaliai apklausos dalyvių neturi nuomonės ar nieko

nėra girdėję apie valstybinės reikšmės miškų sertifikavimą ir jo daromą įtaką Kaišiadorių miškų urėdijos veiklai. Mažai žinomą miškų sertifikavimo sąvoką Lietuvoje galima paaiškinti tokiomis prielaidomis: *pirma*, trūksta informacijos populiarioje žiniasklaidoje ar švietimo sistemoje, paaiškinant visuomenei sertifikavimo principus, prasmę ir naudą gamtai; *antra*, sertifikuoti miškai nėra įtraukti į nacionalinę saugomų teritorijų sistemą, todėl visuomenės gali būti suprantama kaip nelabai reikšminga veikla; *ir galiausiai*, miškai Lietuvoje pradėti sertifikuoti dar visai neseniai (daugiau nei prieš 10 metų), gyventojai gerai žino sąvokas, kaip rezervatas, draustinis ir t.t., kurie asocijuojasi su gamtos saugojimo režimu, todėl reikia tikėtis, kad sertifikavimo sąvoka visuomenėje savo vietą ras artimiausioje ateityje.

Lietuvos miško ūkio statistikos duomenimis, nuo 2000 metų Kaišiadorių rajone bendras miškų plotas padidėjo daugiau nei 1,4 tūkst. ha, o nuo 2009 m. iki 2014 m. vidutinis Kaišiadorių miškų urėdijos medyno tūris atitinkamai padidėjo nuo 221 m³ iki 251 m³, tačiau apklausa rodo gyventojų nuomonių dėl miškingumo ir vykdomų kirtimų paradoksą. Nors gyventojai nurodė, kad domisi miškingumu, kirtimais ir informacijos užtenka, tačiau didžioji dauguma mano, kad miškingumas mažėja arba nesikeičia, o medienos kertama daugiau arba tiek pat, kiek jos miškuose priauga, ir nori, kad

Kai kurios respondentų nuomonės apie Kaišiadorių miškų urėdijos vykdomą aplinkosauginę, socialinę ir ūkinę veiklą

būtų mažinamas kirtimo intensyvumas. Tokią nuomonę, susidariusią tarp gyventojų, galima paaiškinti neobjektyvių informacijos šaltinių naudojimu.

Antra vertus, gyventojai mano, kad miškų urėdija palaiko gerą miškų būklę ir labai palankiai vertina miško atkūrimo bei apsaugos darbus. Respondentai labai teigiamai vertino socialines Kaišiadorių miškų urėdijos iniciatyvas (bendradarbiavimą su vaikais ir vietos gyventojais, inkilų kėlimo šventės, akciją „Parsinešk Kalėdas į savo namus“). Apklaustieji nurodo, kad įdomiausi miškų urėdijoje yra miškų priežiūros, kirtimo, aplinkosauginės veiklos, rekreacinių objektų įrengimo ir medžioklės organizavimo darbai.

Anketinės apklausos rezultatai informacijos sklaidos klausimu parodė tai, kad daugiau nei 70 proc. respondentų žino ar yra kažką girdėję, jog jų gyvenamosios vietovės valstybinės reikšmės miškus valdo valstybės įmonė Kaišiadorių miškų urėdija. Tačiau beveik pusė apklausos dalyvių nurodė, kad informacijos apie Kaišiadorių miškų urėdiją ir jos prižiūrėjimą šio rajono valstybinės reikšmės miškus neužtenka ar nuomonės šiuo klausimu visai neturėjo. Pagrindiniai informacijos šaltiniai apie valstybinės reikšmės miškus didelei respondentų daliai yra giminaičiai, draugai, pažįstami arba nuomonę jie susidaro patys, lankydami miške. Pažymėtina, kad tik penktadalis apklausos dalyvių informacijos apie miškus gauna per žiniasklaidos priemones.

Tyrimas parodė, kad gyventojai dažnai lankosi Kaišiadorių rajono miškuose (kartą per mėnesį mišką aplanko 60 proc. apklaustųjų), todėl turi tvirtą teigiamą nuomonę apie gamtinius-rekreacinius objektus (informacinius stendus, kelių būklę, rekreacinių objektų būklę). Be to, žmonės pageidauja daugiau įrengtų takų, kelių, miško baldų, pavėsinių ir laužaviečių, žaidimų aikštelių, stovyklaviečių, ateityje gerinamos jų kokybės. Apklaustieji taip pat siūlo griežčiau bausti gamtos niokotojus, dažniau išvežti šiukšles, lankomose vietose greičiau tvarkyti virtuolius ir sausuosius medžius.

Šio tyrimo rezultatai buvo palyginti su anketinės apklausos duomenimis, kurie Kaišiadorių miškų urėdijos užsakymu surinkti 2007 metais. Lyginimas atskleidė, kad sumažėjo respondentų, kuriems nepakanka informacijos apie miškuose vykdomą veiklą. Taip pat pastebėta, kad jaunoji karta (18-29 metų respondentai) yra linkusi vis mažiau domėtis miškais ir juose vykdomais procesais. Nustatyta, kad padidėjo gyventojų, kurie yra patenkinti miškų būkle ir juose vykdoma veikla. Atkreiptinas dėmesys, kad svarbiausia miško paskirtimi tebelaikoma aplinkosauga, tačiau gyventojams vis svarbesnė tampa ir ekonominė miško funkcija. Taip pat nustatyta, kad gerokai padaugėjo respondentų, neturinčių nuomonės aplinkosaugos miške klausimu. 2014 m. beveik dvigubai mažiau apklaustųjų pasisakė už aplinkosauginių reikalavimų griežtinimą miškuose.

Apibendrinant rezultatus galima pasidžiaugti, kad visuomenė aktyviai domisi miškais ir juose vykdoma veikla (tik kas dešimtas apklaustasis miškininkystės veikla nesidomi visai), o miškų urėdijos deda nemažą pastangą dirbti kartu su visuomene. Iš esmės respondentai sutinka, kad informacijos apie miškus pakanka, tačiau tyrimas patvirtino, kad kai kuriais klausimais (pvz., miškingumo pokyčio, miško naudojimo intensyvumo) gyventojai mano klaidingai, nes dažniausiai nuomonę apie rajono miškus susiformuoja subjektyviais būdais: juos lankant ar informaciją gaunant iš kitų asmenų, o taip pat reikia įvertinti emocinį bei dvasinį gyventojų prisirišimą prie miško bei bendrąsias globalias aplinkosaugines tendencijas. Tad belieka miškininkams palinkėti nenuleisti rankų toliau plėtojant glaudų bendradarbiavimą su visuomene ir dėti visas pastangas sprendžiant tokius nesusipratimus. ■

Paprašėme šio sociologinio tyrimo autorės, ASU magistrantės Kornelijos Kokankaitės (g. 1985 m.) išsakyti ir savo požiūrį į miško reikšmę jos šeimos gyvenime.

Užaugau gausioje šeimoje (2 sesės ir 4 broliai), gyvenusioje gamtos apsuptyje, Zarasų krašte. Baigusi 2004 m. Zarasų „Ąžuolo“ gimnaziją, pasirinkau bakalauro miškininkystės studijų programą tuometiniame LŽŪU, ją sėkmingai 2008 m. baigiau. Tais pačiais metais įstojau į Mykolo Romerio universitetą, kur studijavau Teisės ir valdymo magistrantūros studijų programą ir kartu dirbau su gamtos mokslais nesusijusioje dar-

bovietėje. Pajaučiau, kad tai – ne mano prigimčiai, ir 2013 m. rugsėjį grįžau į ASU MEF tęsti magistrantūros studijų pagal miškininkystės programą. Taip pat esu 2001 m. baigusi ir Zarasų meno mokyklą (smuiko klasę), aktyviai dalyvavau jaunimo organizacijų veiklose. Visų studijų metu ir po studijų groju ASU kapeloje „Ūkininkas“.

Miškininkystę pasirinko ir mano brolis Tomas, aktyvus orientavimosi sporto miškuos entuziastas. Baigęs 2012 m. ASU MEF miškininkystės bakalauro studijų programą, jis dirbo Anykščių miškų urėdijoje eiguoliu, nuo šių metų – Pavarių girininkijos girininko pavaduotoju. Tomas ASU magistrantūroje pasirinko studijas apie laukinių gyvūnų išteklius ir jų valdymą.

ASU miškininkystės bakalauro studijų programą 2012 m. yra baigusi ir jo sužadėtinė Irma Žukauskaitė, dirbanti Anykščių miškų urėdijoje viešųjų ryšių specialiste. Jaunesnioji mano sesė Brigita, baigusi studijas KMAI kolegijoje, taip pat miškininkystės žinias gilina ASU.

Kas gi lėmė mūsų šeimoje tokį profesinį pasirinkimą? O gi didelė meilė gamtai, ir, matyt, genai. Prosenelis Silva Kokanka, 1928 m. apdovanotas Lietuvos nepriklausomybės 1918-1928 m. jubiliejinio medaliu, senelis Petras Kokanka dirbo eiguoliais Zarasų miškų urėdijos Gražutės girininkijoje. Baigęs miško meistrų kursų Kauno miškų technikume (dabartinėje KMAIK), darbinę veiklą čia pradėjo ir mano tėtis Vytautas. Dabar užsiima privačia miškininkyste. Tai gi, susirinkus visiems draugėn smagu surengti miškasodžį ar kitokią miško dieną, pasidalinti moksline ir praktine patirtimi, kad geriau augtų mūsų puoselėjami Lietuvos miškai.

Kokankų šeima (iš kairės – tėtis Vytautas su atžalomis Brigita, Pauliumi, Kornelija, Martynu, Tomu) po miškasodžio talkos privačioje miško valdoje Zarasų rajono Minaikiškių kaime

Kokankų šeimos archyvo nuotrauka

Arčiau vartotojo

Nuo kompanijos *Husqvarna* įkūrimo dienos (pernai visame pasaulyje paminėtas 325-ųjų metų gimtadienis), įmonės inžinieriai sukūrė platų spektrą įvairios paskirties gaminių: nuo ginklų, siuvimo mašinų, dviračių ir motociklų iki modernios technikos sodų ir miškų priežiūrai. Nors *Husqvarna* produkcija buvo gerai žinoma visame pasaulyje, tačiau Lietuvos vartotoją ji pasiekė tik praėjusio šimtmečio pabaigoje, atkūrus šalies nepriklausomybę. Per trumpą laiką krūmapjovės, vejapjovės, grandininiai motoriniai pjūklai ir daugybė kitų gaminių tapo populiarūs tarp sodininkų ir miško darbuotojų. Grandininį pjūklą kokybę ir patikimumą ypač įvertino mūsų profesionalūs miško pjovėjai. Žymiai lengvesni, konstrukciniu požiūriu pažangūs bei ištobulinti *Husqvarna* grandininiai pjūklai greitai iš miško išstūmė iki šiol naudotus sovietinės gamybos gremėzdiškus motorinius pjūklus *Družba*.

Viena iš svarbiausių kompanijos *Husqvarna* veiklos ir sėkmės garantų – nuolatinis, betarpiškas bendravimas ir bendradarbiavimas su tiesioginiu produkcijos vartotoju. Ne paslaptis, jog nemažai konstrukcinių patobulinimų ar technologinių sprendimų, *Husqvarna* motorinių pjūklų inžinieriai ir konstruktoriai padarė atsižvelgdami į miško kirtėjų pastabas bei pageidavimus. „Stengiamės būti arčiau mūsų gaminių naudotojo, nes jis geriausiai žino ir jaučia, kokio labiausiai gaminio reikia, ką reikėtų patobulinti, padaryti geriau. Prieš pradėdami diegti naujoves, kompanijos specialistai daug bendrauja įvairiose šalyse su produktų pardavimo atstovais ir profesionaliais motopjūklininkais.“ – tvirtino kompanijos *Husqvarna* Techninio aptarnavimo vadovas Baltijos šalims Aidas Lebeda, šių metų sausio pabaigoje lydėjęs Švedijos profesionalių *Husqvarna* grandininį pjūklų gamyklos atstovus dalykinėje kelionėje į Latviją ir Lietuvą.

Husqvarna AB Rankinių gaminių skyriaus vadovas Andreas Rangert ir Grandininį pjūklų kokybės specialistas Lennart Andersson vizito Latvijoje ir Lietuvoje metu susitiko su šių šalių pardavimų atstovais, aplankė kai kurias parduotuves ir, kas svarbiausia, betarpiškai bendravo su miško kirtėjais, stebėjo jų darbą.

„Nors Latvijos ir Lietuvos rinka nedidelė, bet mūsų produktai čia naudojami labai intensyviai, lyginant su kitomis Europos šalimis. Dėl tokio specifiškumo mes ir suintere-

Andreas Rangert (kairėje) ir Lennart Andersson

suoti gauti kuo daugiau informacijos tiesiogiai iš miško kirtėjų apie *Husqvarna* grandininį pjūklų darbą, jų patikimumą, galbūt, silpnąsias vietas.“ – sakė Andreas Rangert. „Mums svarbi kiekvieno darbuotojo nuomonė ar pasiūlymas, svarbu palyginti kiekvienos šalies darbo pobūdį, pjūklų panaudojimo intensyvumą. Grįžę į Švediją, į gamyklą visą surinktą medžiagą būtinai išanalizuosime ir apibendrinsime.“

Anot Lennart'o Andersson'o, Lietuva ir Latvija skiriasi nuo kitų šalių tuo, kad čia pjūklai tikrai intensyviau naudojami, nes prie kiekvieno pjūklininko dažniausiai priskirtas pagalbinis darbininkas, kuris renka šakas. Pjūklininkas tuomet koncentruojasi tik į rąsto nupjovimą ar šakų genėjimą. Tai nėra visiškai unikalų, bet tokio darbo organizavimo nepamatysi Vokietijoje, Prancūzijoje, Švedijoje. Rusijoje, gi, pagalbiniai darbininkai daugiausia padeda tik medį nuversti.

Kaip teigė Andreas Rangert, kompanija *Husqvarna* kurdama grandininį pjūklą visada didžiulį dėmesį skiria produkto ergonomikai ir saugai. Svarbu, kad pjovėjui dirbti būtų ne tik malonu, bet ir saugu bei su mažiausiu neigiamu poveikiu sveikatai. „Be to stengiamės, kad mūsų gaminiai būtų „draugiški aplinkai“, t. y. diegiame tokias naujoves, kurių dėka mažėja išmetamų nuodingų dujų emisija, kuro sąnaudos ir pan. Neatsitiktinai mūsų kompanija pirmąją tarp 100 pasaulio gamintojų labiausiai tausojančių gamtą.“ – sakė Ranki-

Husqvarna Techninio aptarnavimo vadovas Baltijos šalims A. Lebeda

Nuotrauka prisiminimui su Telšių regiono pjūklininkais...

AIDŲ LEBEDOS nuotrauka

Svečiai iš Švedijos atidžiai apžiūri miško kirtėjų grandininį pjūklą

Profesionalus miško kirtėjas iš Ignalinos R. Vitėnas (pirmas dešinėje) visada kupinas idėjų

RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

nių gaminių skyriaus vadovas A. Rangert. „Neseniai *Husqvarna* serijiniu būdu pradėjo gaminti ekologišką akumuliatorinę sodo ir miško techniką, taip atversdama naują puslapį kompanijos istorijoje. Šie produktai kasmet tampa vis populiarešni.

Arboristai jau įvertino profesionalių akumuliatorių grandinių pjūklų pranašumus. Taip pat sparčiai populiarėja akumuliatorinės krūmapjovės.“ – tęsė pašnekovas.

Svečiai iš Švedijos pabuvojo Latvijos Kuldigos rajone, Lietuvoje lankėsi Telšių miško ruošos įmonėse, o vizito pabaigoje Kaimo turizmo sodyboje *Šaudorada* susitiko su Ignalinos, Švenčionių, Utenos ir Zarasų miško kirtėjais.

Pristatydamas atvykusius miško kirtėjus, UAB *Pjūklininkas* vadovas P. Ivanovas pabrėžė, kad toks garbingų svečių iš *Husqvarna* gamyklos apsilankymas šiame Rytų Lietuvos regione pasako, kad kompanijai svarbi betarpiška informacija iš pirmų lūpų, jai rūpi eilinio miško kirtėjo pastabos ir pageidavimai. Būdami tarpininkais tarp pardavėjo, gamintojo ir tiesioginio vartotojo, UAB *Pjūklininkas*

UAB *Pjūklininkas* vadovas P. Ivanovas

dės pastangas, kad tokie konstruktyvūs susitikimai vyktų kuo dažniau ir ateityje.

Po ilgos diskusijos, kurioje miško kirtėjai ne tik labai aukštai vertino *Husqvarna* grandininių pjūklų, bet pateikė nemažai pasiūlymų jų tobulinimui, *Husqvarna* Techninio aptarna-

vimo vadovas Baltijos šalims Aidas Lebeda pristatė naują prietaisą galintį optimizuoti miško darbininko darbą. Jo dėka įmonės vadovas turės galimybę stebėti ir analizuoti kiekvieną darbuotojo veiklos etapą bei tinkamai paskirstyti darbo krūvį. Prietaisas ne tik fiksuos, kiek laiko miško darbininkas dirbo, tarkim, su pjūklų ir kiek su krūmapjove, bet analizuos paties įrankio darbo režimą bei praneš apie nukrypimus trumpąja žinute jos vartotojui.

Susitikimo pabaigoje *Husqvarna* AB Rankinių gaminių skyriaus vadovas Andreas Rangert pasidžiaugė, kad diskusija vyko dalykiškai ir efektyviai, o pjūklininkų išsakytos mintys, pageidavimai bei pastabos turės įtakos tobulinant grandinius pjūklus, ar net kuriant naujus. Jis pabrėžė, kad *Husqvarna* grandinių pjūklų populiarumas, aukštas jų kokybės įvertinimas tarp Lietuvos miško kirtėjų neatsitiktinis. Prie to neabejotinai prisidėjo bendrovės *Husqvarna Lietuva*, su kuria Švedijos kompanija bendradarbiauja daugiau kaip dvidešimt metų, produktyvus darbas. Geri pardavimai, savalaikis ir profesionalus servisas, atsakingas požiūris į klientą – tai tik keli UAB *Husqvarna Lietuva* veiklos požymiai, sąlygojantys *Husqvarna* produktų populiarumo didėjimą mūsų šalyje.

...ir Latvijos Kuldigos miško kirtėjais

AIDOL LEBEDOS nuotrauka

Diskusijos tęsiasi ir po seminaro

Kuo skalsi vyriausiojo miškininko duona Ignalinoj...

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Vasario viduryje atvažiavus į Ignalinos miškų urėdiją, miškininkams labiau rūpėjo ne visuotinės vilkų ir lūšių apskaitos rezultatai, galimos plėšrūnų sumedžiojimo kvotos, o grėsmingas malkinės ir plokščių medienos kiekių kaupimasis miško sandėliuose, jų pardavimo problema. Pagal AMRPS paskelbtus 2015 m. I pusmečio apvaliosios medienos aukciono rezultatus, šios medienos perdirbėjai ir biokuro tiekėjai nesudarė su miškų urėdijomis pirkimo – pardavimo sutarčių net 65 proc. plokščių bei malkinės medienos ir 67 proc. miško kirtimo atliekų pasiūlytam kiekiui, o naujai skelbtuose aukcionuose trumpalaikėms sutartims sudaryti šių asortimentų prekyba šalyje vyko gana vangiai.

Anot Ignalinos miškų urėdijos vyriausiojo inžinieriaus Vigando Balinsko, miškų urėdija parduotų malkinę medieną ir beveik už gamybos savikainą, bet ir tokia kaina pirkėjų nevilioja, kai už trobos lango atlydis ir jau dvelkia pavasariu.

Ieškant išeities iš susidariusios situacijos medienos rinkoje, Generalinė miškų urėdija nurodė miškų urėdijoms vykdyti tik pagal poreikį ekonomiškai nenaudingus pagrindinio naudojimo kirtimus baltalksnynuose, drebulynuose bei retinimo kirtimus grynuose pušynuose ir eglynuose.

Artėjantis pavasaris kiek kelia nerimo Ignalinos miškų urėdijos vyriausiajam miškininkui Pranui Kraujaliui ir dėl galinčios kisti miško medelynų politikos. Mat šiemet planuojama miškų urėdijose atlikti visuotinę

miško medelynų inventorizaciją ir įvertinus spręsti nedidelių medelynų tolimesnę ateitį.

Einant medelynų modernizacijos linkme, šioje miškų urėdijoje 2006 m. buvo panaikinti Vaišniūnų, Tverėčiaus girininkijose buvę kelių hektarų miško daigynai – medelynėliai ir Daugėlišio girininkijoje buvęs 4 ha medelynas išplėstas iki 15 ha dydžio, įrengta laistymo sistema. Jame išaugintų miško sodmenų užtenka miškų urėdijos poreikiams ir dar lieka parduoti privačių miškų ir žemių želdintojams. Šio medelyno veiklą kuruojančio vyriausiojo miškininko P. Kraujalio manymu, tolimesnė nedidelių medelynų ateitis miškų urėdijose turėtų spęstis labiau evoliuciniu nei revoliuciniu būdu.

Šiemet bus 20 metų, kai molėtiškis Pranas Kraujalis, vasario 20 d. pažymėjęs ir savo 50-metį, čia tyliai, kantriai dirba miškų urėdo pavaduotoju miškininkystei, vyriausiuoju miškininku, nuo kurio sprendimų, gebėjimų, diplomatijos daug kuo priklauso šio krašto miškų dabartis ir ateitis, girininkijų veikla, bendravimas su saugomų teritorijų direktorijomis. Apie tai jis sutiko pasidalinti mintimis plačiau.

Ignalinos miškų urėdija pirmoji ir jau 27-ti metai – vienintelė Jūsų darbovietė. Kas iš Molėtų rajono Suginčių seniūnijos Kaniūkų kaimo kilusį, Utenoje baigusį vidurinę mokyklą, pastūmėjo studijuoti LŽŪA miškininkystę ir atvedė, pririšo prie šio krašto miškų ir ežerų?

Nors tėvų šeimoje ir giminėje niekas iš miško duonos nevalgė, baigdamas Utenos vidurinę mokyklą aš jau tvirtai jutau, kad mane traukia darbas miškuose. Matyt, iš vaikystės atmintin giliai įsirėžė rasoti vasarų rytai, kai tėtis žadindavo ir veždavo į girią grybauti, kai būdamas pradinį klasių mokiniu radau briedžio ragą Kaltanėnų girininkijos miškuose. Man buvo gera, ramu ir įdomu miško aplinkoje. Todėl nedvejodamas 1983 m., vienintelis iš klasės, išvažiavau mokytis į Kauną, LŽŪA. Ir dabar galiu teigti, kad neapsirikau rinkdamasis profesiją.

Baigus 1988 m. LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, priverstinio skirstymo į darbovietes jau nebuvo. Tad teko dairytis, kur įsidarbinti. Daugiau galimybių buvo tapti agromiškininku kolūkiniuose. Bet man nesisorėjo ten būti pastumdėliu prie visų žemės ūkio darbų...

Kartu su dviem bendrakursiais atvykau apsidairyti į žinomą Ignalinos miškų ūkį. Direktorius E. Kapturauskas mums pasiūlė girininko ir miško meistrų pareigas girininkijose ir leido patiems pasirinkti. Aš su bendramoksliu Vidmantu Rasimu pasirinkome Daugėlišio girininkiją: jis tapo girininku, aš – meistru. Daiva Trainytė įsidarbino Kaltanėnų girininkijos meistre, vėliau – girininko pavaduotoja.

Iš pirmų dienų Daugėliškyje pajutome gyvenimo realybę: gamyba sukosi pilnu tempu, o praktinės miškininkavimo patirties jokios. Prasidėjus žemės ir miškų privatizacijai, V. Rasimas 1992 m. atsisakė girininko pareigų ir grįžo į gimtąjį Prienų rajoną ūkininkauti. Paskyrė girininku mane. Likau vienas

Pranas Kraujalis apžiūri, kaip žiemoja repelentais apsaugoti pušų jaunuolynai Vaišniūnų girininkijoje

gyventi didžiuliame, neįaukiamame girininkijos pastate. Gal būčiau apsipratęs, bet Ignalinos miškus 1992 m. rudenį vėl apklojusi gausi sniego apdriba išlaužė, išlankstė apie 30 tūkst. ktm medžių, ypač jaunuose pušynuose. Labiausiai nukentėjo miškai Dūkšto girininkijoje. Jų tvarkymui siūstos visos miškų urėdijos medkirčių brigados, net rajono bedarbiai. Mane perkėlė girininko pavaduotoju į Dūkšto girininkiją, kad padėčiau likviduoti sniegolaužas.

Įgijus miškų tvarkymo patirties, 1993 m. miškų urėdas E. Kapturauskas pakvietė dirbti miško fondo inžinieriumi, o 1995 m. pavasarį prikalbino imtis vyriausiojo miškininko pareigų.

Bėgant metams, prie šio krašto riša nuveikti darbai, pažįstami žmonės, įsigytas privatus miškas, pamėgti ežerai, šeima. 2002 m. vedžiau, su molėtiške žmona Rita įsikūrėme Ignalinoje nusipirktaime privačiame name. Auga du sūnūs.

Su kokiais miškininkavimo ypatumais susiduriate miškuose, priskirtuose saugomoms teritorijoms?

Apie 60 proc. valstybinės reikšmės miškų, priskirtų Ignalinos miškų urėdijai, yra saugomose teritorijose (Aukštaitijos NP, Gražutės RP bei Sirvėtos RP). Tai apie 12000 ha plotas, kurį tvarko, saugo Vaišniūnų, Minčiagiro, Kaltanėnų girininkijos bei dalį Dūkšto girininkija. Ateityje šių miškų gali padidėti iki 65 proc., nes baigiantis žemės reformai intensyviai vyksta privatizacijai rezervuotų miškų perdavimas urėdijai, o apleistose žė-

mėse įveisiame ir naujo miško. Nuo 2011 m. iki dabar miškų urėdijai perduota apie 3800 ha tokių miškų. Šiame 1200 ha šių miškų bus atlikti geodeziniai matavimai ir tikimės įregistruoti Nekilnojamo turto registre. Miškų urėdijos valdomas valstybinių miškų plotas padidės iki 27 tūkst. ha. Tai džiugina.

Su konkrečiais specifinės veiklos ypatumais susidūrėme 2004 m., kai Ignalinos miškų urėdijai buvo gražinti tvarkyti Aukštaitijos nacionaliniam parkui 1990 m. priskirti miškai. Perėmus ir ūkinę veiklą, su parko direktoriumis deriname įprastinį miško naudojimą, atkūrimą su gamtosauginiais reikalavimais ir rekreacija. Pavyzdžiui, norint saugomose teritorijose užsodinti mišku apleistas pievas, laukymes ar pamiškių paribius, turime gauti direktyvą leidimą, kad tai nedarys kraštovaizdžio, nepažeis retų augalų ar gyvūnų buveinių ir pan. Ne miško žemėse 2009-2014 m. įveisėme 97 ha arba vidutiniškai kasmet po 16 ha želdinių. Šiame planuojame įveisti 10 ha naujo miško. Ateityje naujų miškų įveisimui tinkamų plotų mažės, nes saugomose teritorijose ne visur galima veisti mišką, o kitose vietovėse laisvas žemės, ypač gaunant už ūkininkavimą ES paramos išmokas, noriai perima ūkininkai.

Miškų urėdijai reikėjo susitaikyti ir su tuo, kad dėl paukščių buveinių apsaugos nuo kovo 1 d. iki rugpjūčio 1 d. nevykdomi čia kirtimai, kas daro ūkininkavimą labiau sezoniską ir verčia medienos ruošą perkelti į ūkininkų miškų girininkijas. Girininkijų darbuotojų darbo krūvio išlyginimui ūkinės girininkijos yra mažesnio ploto, o parkinėse – mažesnės miško kirtimų bei atkūrimo darbų apimtys, bet daugiau dėmesio privalu skirti gamtosaugai, rekreacijai ir priešgaisrinei apsaugai.

Saugomų teritorijų miškuose 2004-2005 m. kapitališkai atnaujinome rekreacinius objektus. Pastaraisiais metais atliekame tik šių objektų priežiūrą ir remontą. Bet dar didelė problema išlieka esamų miško kelių būklė, ypač turistų mėgstamuose maršrutuose. Daugiausiai – tai keliai su žvyro danga arba natūralaus grunto. Daug šių kelių formaliai yra Ignalinos savivaldybės žinioje, bet prižiūrėti tenka ir miškų urėdijai. Todėl šiemet jų priežiūrai numatėme įsigyti savaeigį greiderį.

Šiuo metu rengiame miškotvarkos projekto papildymą, kad galėtume dalyvauti naujame ES paramos 2014-2020 m. laikotarpyje – sieksime už gautas lėšas atnaujinti Minčiagirės girininkijoje stovyklavietę prie Almajo ežero, o jei užteks lėšų – ir Vaišniūnų

girininkijoje prie Dringio ežero bei pagerinti kelius. Norėčiau dar pridurti, kad už Valstybinės kelių direkcijos skirtas 2014 m. lėšas Tverėčiaus girininkijoje nutiesėme kilometrą naujo kelio (iš viso čia įrengta 4,4 km). Ateities planuose – įrengti dar apie 2,5 km kelio Tumalyno miške prie Visagino.

O kaip vykdomi miškotvarkos projekte numatyti ir privalomieji darbai ūkiniuose miškuose?

Kasmet pagrindiniais kirtimais iškertaime iki 250 ha miško. Apie 32-35 proc. biržių turime iškirsti neplėnais, nors miškotvarkos projekte būna suprojektuota ir mažiau šių kirtimų. Norint įvykdyti šią neplėnų kirtimų užduotį, reikia atlikti visus miškotvarkos suprojektuotus neplėnus kirtimus ir dar paieškoti tinkamų kituose kirtimuose. Nuo to priklauso ir miškų atkūrimo darbų apimtys. Apie 70 proc. želdaviečių atkuriamė sodinimu, 30 proc. – paliekame atželti savaime.

Teikėme 2007-2014 m. paraiškas NMA, įsisavinant ES paramos lėšas miškų įveisimui, stichinės nelaimės pažeistų miškų atkūrimui ir automatinės miško gaisrų stebėjimo sistemos įrengimui. Už 2009-2014 m. įveistus želdinius gavome 380 tūkst. litų ES paramos. Taupydami lėšas, stengiamės kuo daugiau želdinių ne miško žemėse pasodinti mechanizuotai. Tam naudojame čekišką sodinimo mašiną RZS-2, kuri greitai pavasarį išdžiūstančiose ir sunkiose dirvose pasodina sodmenis kokybiškiau, negu tai padarytų rangovai.

Daugėliško ir Tverėčiaus girininkijose, kur yra daugiau uosiams ir ąžuolams augti tinkamų augaviečių, kasmet pasodiname iki 9 ha ąžuolo želdinių – grynų ir mišrių su eglėmis. Kasmet, kur ąžuolas yra vyraujanti rūšis, po 6 ha želdinių aptveriamė vielos tinklo tvoromis. Kur ąžuolas nėra vyraujantis, naudojame repelentus ir individualias medelių apsaugas.

Didėjant Ignalinos miškuose briedžių kaimenei (įtariame, kad dalis jų žiemoti ateina ir iš Baltarusijos miškų), jų žiemavietėse nulaupoma netvertuose jaunuolynuose ąžuolaicių žievė, ypač po atliktų ugdymo kirtimų. Todėl ir juos ėmėme apsaugoti individualiomis apsaugomis, kurias pasigaminame iš nusipirkto plastikinio tinklo (jis sukarpomame į 1,8 m. aukščio gaubtines). Jomis apgaubiamė medelių kamienus, prieš tai juos apgenėjus. Nepigu, imlu darbo, bet kitos išeities kol kas nėra.

Tvoromis, repelentais giname nuo briedžių ir pušies želdinius. ►

Prie probleminių klausimų priskirtinas ir ūkininkavimas pelkiniuose pušynuose

Pradėjus mokėti nemažas ES išmokas, ažuolynų įveisimo ne miško žemėse ėmėsi ir privačių miškų bei žemių savininkai. Bet kilo nemažai diskusijų ir įtarimų, kad tuo buvo ir piktnaudžiaujama – ažuolų, hibridinių drebulių želdiniai veisti ir nederlingų laukų žemėse?

Tenka pripažinti, kad ėmus mokėti didesnes ES paramos išmokas už privačiose žemėse įveisiamus mišrius ar grynus ažuolo ir hibridinių drebulių želdinius, atsirado nemažai apskrių savininkų, kurie ėmė supirkinėti apleistas žemes ir teikė paraiškas NMA miško įveisimui, matydami čia lengvai pasiekiamą trumpalaikę naudą. Net atsirado konkurencija su ūkininkais dėl žemės įsigijimo. Dėl netolygaus ES išmokų mokėjimo, sodmenų stygiaus tokių želdinių įveisimas vyko ir vajais. Netgi miškų urėdijoms prieš porą metų buvo rekomenduota kai kurių želdinių veisimą nukelti į rudenį, kad užtektų sodmenų siekiantiems įsisavinti ES išmokas. Būta painiavos ir miškininkystės teisės aktuose, ES paramos administravime. Pavyzdžiui, tai leista,

Kasmetis vasarų rūpestis – sausi, degūs pušynėliai

AUTORIAUS nuotrauka

tai neleista ažuolus veisti Ncs augavietėje. Miško veisimo projektus sudarantiems ir tvirtinantiems specialistams kai kurie pareiškėjai ne sykį teigė: jeigu ažuolo negalima veisti, tai kito miško nesodinsiu, nes nelieka naudos...

Ant Jūsų pečių gula ir atsakomybė už Ignalinos krašto miškų priešgaisrinę apsaugą. Turbūt ilgam įsiminė 2002 m. rugpjūčio 18 d. kilęs ir beveik visą mėnesį gesintas išplitęs gaisras Tverėčiaus girininkijos raiste. Kokių imatės priemonių, kad tai nepasikartotų?

Situacijos suvokimui pateiksiu truputį statistikos. Miškų urėdijai priskirti miškai pagal gamtinį degamumą suskirstyti į 3 klases: aukšto degamumo (I klasei) priskirta apie 43 proc. medynų, vidutinio (II klasei) – 19 proc., žemo degamumo (III klasei) – 38 proc. miškų. Urėdijos teritorijoje esančių miškų vidutinė degamumo klasė – 1,8. Miškai priklauso I rizikos laipsniui. Priešgaisrinio požiūriu labiausiai saugotini yra Minčiagirės, Vaišniūnų, Kaltanėnų girininkijų pušynai bei šiaurinės Dūkšto girininkijos dalies miškai. Šiuose miškuose įrengti keturi sekimo bokštai su stebėjimo kameromis (Kaltanėnų girininkijoje jos įrengtos teletinklo „Bitė“, o Dūkšto girininkijoje – „Omnitel“ bokšte). Pakraštiniai miškai matomi iš Zarasų ir Švenčionėlių miškų urėdijų priešgaisrinių bokštų. Pagrindinė miško gaisrų kilimo priežastis – neatsargus lankytojų elgesys su ugnimi, ypač prie Visagino.

Neramus mums buvo ypač 1999-2003 m. laikotarpis – miškų urėdijoje kilo 150 miško gaisrų. Ne tik man ilgam įsiminė ypač karšta, sausringa 2002 m. vasara ir rudens pradžia. Tuomet iki rugpjūčio pabaigos šalies miškuose kilo beveik 1200 gaisrų, ugnis apėmė per 722 ha miško plotą. Nors buvo uždrausta lankytis miškuose, rugpjūčio 18 d. Tverėčiaus girininkijoje, Adučiškio telmologiniame draustinyje – spanguolyne įsiplieskęs gaisras išplito 25 ha plote. Jį gesino per 200 žmonių, siūsta technika. Apie mėnesį lindėjome smilkstančiame raiste, malšindami vis įsiplieskiančius ugnies pliūpsnius.

Priešgaisrinei prevencijai, kaip ir kitose miškų urėdijose, prasidedant gaisrams kilti pavojingam sezonui kasmet atnaujiname kvartalinį ir mineralizuotų juostų tinklą, sudarome su rajono priešgaisrine gelbėjimo tarnyba, Ignalinos rajono savivaldybe suderintą operatyvinį gaisrų gesinimo planą, miško gaisrams kilti palankiu laikotarpiu miškų urėdijoje ir girininkijose įvedame priešgaisrinį budėjimą pagal grafikus. Prie antžeminės automatinės gaisrų stebėjimo sistemos dirba du operatoriai. Parengtyje laikome tris priešgaisrinius automobilius, sudarytos gesintojų komandos. Miškų priešgaisrinėje apsaugoje glaudžiai bendradarbiaujame su gaisrininkais, pasieniečiais, savanoriškosios krašto apsaugos struktūromis, seniūnijomis.

Nors darbas gena darbą, manau, neesate visą parą uniformuotu vyriausioju miškininku. Kur Jus galėtume sutikti laisvalaikį?

Laisvalaikis prabėga kaip daugumai miškininkų: sodybos priežiūra, medžioklė, žvejyba, privati miškininkystė, bitininkystė, išvykos su šeima automobiliu. Esu LMS Ignalinos urėdijos skyriaus pirmininkas, nuo senų laikų įsteigto urėdijos medžiotojų būrelio „Miškininkas“ narys. Apie Kazitiškį turime iki 15 000 ha medžioklės plotą. Kai norisi pabūti vienumoje, viską metęs važiuoju link Tverėčiaus, kur mane jau daug metų ramybe pavergė Prūto ežeras. Čia mėgstu pasėdėti ir žiemą su meškere prie eketės, nors yra dešimtys ežerų aplink Ignaliną ar gimtinę, Molėtuose. Taip pat traukia Latvijos ežerai. Laiko tenka skirti ir už 70 km nuo Ignalinos esančiai Kaniūnų kaime tėvų sodybai, kur gyvena našle likusi mama. Čia norisi išlaikyti bitininko tėčio paliktas bičių šeimas, savotišką šeimos ir gamtos harmonijos simbolį. ■

Siūloma didinti miškavežių masę

Generalinėje miškų urėdijoje vasario 24 d. lankėsi vienos didžiausių ir moderniausių šalyje lentpjūvių UAB „Stora Enso Lietuva“ komercijos direktorius Rytis Kuliešis su generaliniu miškų urėdu dr. Rimantu Prūsaičiu ir generalinio miškų urėdo pavaduotoju Gintaru Visalga aptarė miškų urėdijų 2014 m. veiklos rezultatus ir šių metų prioritetus. Akcentuotas didmeninių apvaliosios medienos pardavimų ilgalaikių sutarčių vykdymas, didelis dėmesys skirtas medienos kokybei, trišalių medienos matavimo sutarčių su Lietuvos nepriklausomų medienos matuotojų asociacija (LNMMA) kontrolei. Susitiki-me prieita bendros nuomonės, kad medienos gabenime bū-tina supaprastinti 48 tonų bendrosios masės leidimų režimo tvarką. Dėl šios tvarkos netobulumo medienos perdirbimo sektorius patiria didelių nuostolių ir nepatogumų.

Generalinės miškų urėdijos inf.

Nepamainomas pagalbininkas miško ugdymo ir tvarkymo darbams

Vahva Jussi
Mažoji miško technika Vahva Jussi

Mažas, bet stiprus ir patikimas

Platus panaudojimas:

medienos išvežimas, duobių grežimas, mažoji melioracija, savivartė priekaba, biokuro giljotina, trosinė gervė, 4WD.

Mažas svoris ir gabaritai, todėl dirbdami nepadarysit jokios žalos savo miškui

Jei dar abejojat, atvažiuokit pas mus ir išbandykit gyvai!

miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt

www.miskui.lt • www.mmc.lt

LIKMERĖ

Dideliais kiekiais superkame beržo rąstus

nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054, el. paštu info@likmere.lt

Pasirašyta kolektyvinė sutartis Varėnos miškų urėdijoje

ALGIRDAS RAUKA
LMP federacijos patarėjas

boa BALTIC
ORGANISING
ACADEMY

Varėnos miškų urėdijos kolektyvas, vadovaudamasis Darbo Kodekso ir kitų LR įstatymų nuostatomis, vasario 11 d. perdavė darbuotojų atstovavimo ir gynimo teises mūsų Federacijai bei įgaliojo jos atstovą pasirašyti kolektyvinę sutartį.

Šiam susirinkimui atsakingai ruošėsi visas miškų urėdijos kolektyvas: ir darbuotojai, ir miškų urėdas Tomas Bazevičius. Kolektyvinės sutarties projektas svarstytas įmonės padaliniuose, surinkti pasiūlymai, kurios atidžiai įvertino bei pateikė savo viziją miškų urėdas T. Bazevičius. Susirinkime vyko detalus kolektyvinės sutarties projekto svarstymas: kai kurias nuostatas darbuotojai papildė, kai kurių atsisakė. Jautėsi gera, darbinga nuotaika. Todėl po pritarimo beliko miškų urėdai Tomui Bazevičiui ir Federacijos pirmininkei Ingai Ruginienei savo parašais sutartyje įteisinti šį susitarimą.

Kolektyvinėje sutartyje **susitarta dėl:**

- darbo sutarčių sudarymo, pakeitimo ir nutraukimo;
- darbo užmokesčio ir jo apmokėjimo; darbo ir poilsio laiko;
- saugių, sveikų ir nekenksmingų darbo sąlygų, kvalifikacijos kėlimo, perkvalifikavimo bei su tuo susijusių garantijų;
- šalių tarpusavio informavimo ir konsultavimo;
- kitų abejoms šalims svarbių darbo, socialinių, ekonominių sąlygų bei nuostatų.

Sutartyje taip pat susitarta dėl konkrečių darbo, socialinių ir ekonominių sąlygų, garantijų ir kitų Lietuvos teisės aktais nereguliuotų nuostatų, kurios susijusios su darbuotojų socialiniu aprūpinimu, medicinos

Kolektyvinę sutartį pasirašo LMPF pirmininkė Inga Ruginienė ir Varėnos miškų urėdas Tomas Bazevičius

paslaugomis, sveikatos priežiūra, darbuotojų materialine parama dėl susiklosčiusių sunkių aplinkybių šeimoje ir pan. Šie klausimai labai aktualūs ir valstybinių įmonių darbuotojams. Įtvirtintos Šakinės kolektyvinės sutarties rekomendacijos drausti darbuotojus nuo nelaimingų, mirtinų, atsitikimų, skiepyti profilaktiškai nuo erkinio encefalito, o susirgusiems Laimo liga kolektyvas nutarė apmokėti tyrimo, vaistų ir gydymo išlaidas, kol darbuotojai pasveiks arba bus nustatytas neįgalumas.

Kolektyvinėje sutartyje taip pat įrašyta, kai dėl darbo užmokesčio sistemos pertvarkos žinybos mastu sumažėja darbuotojo darbo užmokestis, lyginant su ankstesniu, kol darbuotojas eina tas pačias pareigas ar dirba tą patį darbą, jam mokamas iki pertvarkos nustatytas darbo užmokestis.

Skaičius problemų, kurias galima spręsti, sudarant kolektyvinę sutartį, nėra ribojamas.

Žinoma, įmonių darbuotojams nederėtų kelti reikalavimų, kurių vykdymas akyvaizdžiai viršytų darbdavio finansines galimybes. Todėl šalis derėtų vadovautis Darbo Kodekse įrašytu „teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principu.“

Lietuvai šiemet įsivedus eurą, noriu atkreipti dėmesį, kad kolektyvinės sutarties sąlygos, bloginančios darbuotojų padėtį, palyginti su ta, kurią nustato įstatymai ir kiti norminiai teisės aktai, negalioja. Tokiu būdu daugelis Lietuvos įmonių darbo užmokestį geranoriškai suapvalino, atsisakydamos euro centų. Tai juridškai teisinga ir skatintina.

Nedraudžiama ir patiems darbuotojams derėtis dėl darbo apmokėjimo, sudarant ar papildant, keičiant darbo sutartis. Tuo atveju reikėtų prisiminti Tarptautinės Darbo Organizacijos (TDO) rekomendaciją Nr. 91 „Dėl kolektyvinių sutarčių“, kurioje pabrėžiama kolektyvinės sutarties viršenybė individualioms darbo sutartims, tačiau pripažįstamos galiojančiomis tos individualių sutarčių sąlygos, kurios yra palankesnės. Pavyzdžiui, LR Vyriausybės nustatyta MMA kolektyvinėje sutartyje gali būti nustatyta didesnė, o darbo sutartyje – dar didesnė negu susitarta kolektyvinėje sutartyje, bet ne mažesnė.

Kolektyvinės sutarties pasirašymas Varėnos miškų urėdijoje yra gražaus socialinio dialogo tarp įmonės darbuotojų ir vadovo pavyzdys. Einat šiuo keliu, tarp darbuotojų ir darbdavio atsiranda abipusis supratimas, glaudesnis bendradarbiavimas, leidžiantis lanksčiau spręsti įmonės ekonominius ir socialinius klausimus. ■

Varėnos miškininkų susirinkime
vyko detalus kolektyvinės sutarties
projekto svarstymas

Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške – Viskas vienoje vietoje

- ▶ IŠKLAUSYSIME
- ▶ PAKONSULTUOSIME
- ▶ PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- ▶ OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ

nokian PADANGOS MIŠKO TECHNIKAI

UAB „PGM TECHNIKA“

Plento g. 6, Užliedžiai, 54305 Kauno r.

www.pgmtechnika.lt

Faks. 8 37 215101

Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Marius)
El. paštas marius@pgmtechnika.lt

nokian®
HEAVY TYRES

nokian
Forest King F

Ūkininkavimo privačiuose miškuose apžvalga ir miško naudojimo perspektyvos

Prof. ANDRIUS KULIEŠIS, dr. ALBERTAS KASPERAVIČIUS
Valstybinė miškų tarnyba

Ūkininkavimo privačiuose miškuose ypatumai bei miško naudojimo potencialas įvertinti panaudojant privačių miškų miškotvarkos projektų (SMI), sudarytų 2004-2013 metams, sąvado duomenis bei atitinkamo laikotarpio nacionalinės miškų inventorizacijos (NMI) duomenis. Tokia dviejų tarpusavyje nepriklausomų informacijos šaltinių analizė leido objektyviai įvertinti ūkinės veiklos planus privačiuose miškuose, jų ypatumus bei vykdymą ir atskleisti realų privačių miškų naudojimo potencialą.

Visų privačių miškų ir ūkininkaujamų pagal miškotvarkos projektus palyginimas

Privatūs miškai pagal NMI 2012 m. duomenis. Privačių miškų medynai pagal NMI 2012 m. duomenis užima 869 tūkst. ha plotą (1 lent.). Neapaugusi miško žemė be to sudaro 3,8 proc. viso privačių miškų žemės ploto. Privačių miškų plotai pastoviai keičiasi: didėja dėl savaiminio miško plitimo privačiuose ne miško žemėse ar jų apželdinimo bei miškų grąžinimo. Privačiuose miškuose vyrauja minkštųjų lapuočių medynai – 49 proc., spygliuočiai sudaro 44 proc. Per pastaruosius 10 metų sumažėjo eglynų, bet padidėjo drebulynų ir juodalksnynų. Privačių miškų augavietės yra mažesnio našumo nei valstybinės reikšmės miškuose, išskyrus pušynus, kurių nemaža dalis įveisti buvusiose žemės ūkio naudmenose. III-IV miško grupių medynai, kurie yra pagrindinis medienos šaltinis, užima 91 proc. visų privačių miškų medynų ploto (1 lent.).

III-IV miško grupių miškuose vyrauja retinimų ir einamųjų kirtimų amžiaus medynai – 49 proc. medynų ploto (2 lent.). Pirmųjų

1 lentelė. Pagrindiniai privačių miškų medynų rodikliai visoje šalyje pagal NMI 2012 m. (1) ir teritorijoje su parengtais miškotvarkos projektais pagal SMI 2004-2013 m. (2) duomenis

Vyraujanti medžio rūšis	Plotas 1000 ha				Augavietės našumo indeksas H_{AB} , m	Tūris, m ³ /ha				
	Iš viso		Iš jo III-IV miško grupės			Visi medynai		Iš jų III-IV miško grupės		
								Visi medynai	Iš jų brandūs ir perbrendę	
	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2
Pušis	263	71	234	67	29	310	267	308	355	283
Eglė	124	41	116	40	28	250	261	247	329	302
Beržas	186	58	175	56	26	199	185	196	273	223
Drebulė	66	12	63	12	28	225	202	221	316	263
Juodalksnis	88	13	80	13	23	252	232	251	333	281
Baltalksnis	85	13	76	12	16	158	162	155	192	194
Ažuolas	22	2	20	2	27	243	205	238	219	213
Uosis	13	2	12	2	28	192	158	196	327	188
Kitos	22	1	17	1	20	183	208	160	223	262
Visos	869	213	793	205	26	244	230	240	282	255

dviejų amžiaus klasių jaunuolynų plotai užima tik 14 proc. – tai yra neproporcingai mažai: tiek pat užima ir vienos amžiaus klasės pribrestančių medynų plotai. Brandiems ir perbrendusiems medynams tenka 23 proc. medynų ploto. Didžioji dalis brandžių medynų yra minkštųjų lapuočių – net 71 proc., iš jų baltalksnynai sudaro 23 proc., beržynai – 21 proc., drebulynai – 18 proc., juodalksnynai – 9 proc. ir tik 17 proc. – eglynai bei 9 proc. – pušynai. Perbrendę medynai sudaro 19 proc. visų brandžių ir perbrendusių medynų. Labiausiai perbrendę yra drebulynai – 36 proc. ir baltalksnynai – 21 proc. nuo bendro brandžių ir perbrendusių šių medžių rūšių medynų ploto.

2 lentelė. **Privačių III - IV miško grupių medynų amžiaus struktūra pagal NMI 2012 m. ir SMI 2004-2013 m. duomenis**

Šaltinis, teritorija	Medynų plotas, 1000 ha	Jaunuolynai iki 20 metų	Retinimo amžiaus	Pribrestantys	Brandūs ir perbrendę	Iš viso
		Plotas, %				
Visi privatūs, NMI 2012 m.	793	14	49	14	23	100
Mišakai pagal SMI 2004-2013 m.	205	11	40	18	31	100

Vidutinis visų privačių miškų medynų tūris – 244 m³/ha, III-IV miškų grupės medynų – 240 m³/ha (1 lent.) yra palyginti artimi medynų tūriams valstybinės reikšmės miškuose (248 m³/ha). Brandžių medynų tūriai privačiuose miškuose (282 m³/ha) yra 20 proc. mažesni už tokius tūrius valstybinės reikšmės miškuose (352 m³/ha). Vidutinių brandžių medynų tūrių skirtumai privačiuose ir valstybinės reikšmės miškuose pirmoje eilėje yra nulemti medynų rūšinės sudėties skirtumais – lapuočių, ypač baltalksnynų tūriai yra mažesni nei spygliuočių medynų. Be to, tos pat medžių rūšies privačių miškų medynuose yra sukaupiti mažesni tūriai, nei valstybinės reikšmės miškuose, kas be abejonės yra skirtingų ūkininkavimo sistemų rezultatas. Brandžių medynų plotai privačiuose miškuose per dešimtmetį padidėjo vos ne dvigubai pagrindinai minkštųjų lapuočių medynų sąskaita.

Mišakai privačių valdų miškotvarkos projektais apimame, intensyviai ūkininkaujamame plote

2004-2013 m. buvo parengti ir užregistruoti 30 978 miškotvarkos projektai 218 431 ha privačių miškų arba 25 proc. viso privačių miškų ploto (vid. 3100 ± 1000 per metus). Miškotvarkos projektais apimtas plotas yra gana tolygiai pasiskirstęs visoje šalies teritorijoje. Daugiau kaip pusėje šalies miškų urėdijų administruojamose teritorijose miškotvarkos projektais apimtas plotas sudaro 25±5 proc. visos privačios miško žemės. Daugiausiai – beveik pusė privačios miško žemės ploto yra apimta miškotvarkos projektais Druskininkų, daugiau nei trečdalis – Jurbarko, Kėdainių, Kupiškio, Kuršėnų, Panevėžio ir Varėnos miškų urėdijų administruojamose teritorijose. Mažiausiai – 17 proc. ploto ir mažesnėje privačių miškų miško žemės dalyje ūkininkaujama pagal miškotvarkos projektus Alytaus, Joniškio, Marijampolės ir Prienų miškų urėdijų teritorijose. Vienam miškotvarkos projektui vidutiniškai tenka 7 ha plotas, kai vidutinis valdos plotas yra 3,3 ha.

Miškotvarkos projektais apimtame plote miško žemė užima 218 240 ha, daugiausia IV miškų grupės – 80,7 proc. (visuose privačiuose miškuose IV grupės miškai užima 71,3 proc.), III grupės miškų plotas sudaro 15,3 proc. (visuose privačiuose – 20,1 proc.) ir II grupės – 4 proc. (visuose privačiuose – 8,6 proc.). Neapaugusi mišku miško žemė užima 4303 ha arba 2 proc. viso privačių miškų miško žemės ploto. Tai rodo, kad privačių miškų miškotvarkos projektai pirmoje eilėje rengiami IV grupės ūkininkams, daugiau nei dvigubai didesnė nei vidutinė miško valdose.

Atliekamoje analizėje yra svarbu įvertinti santykį tarp ketvirtadalio miškų, kuriuose yra ūkininkaujama pagal miškotvarkos projektus, rodiklių su rodikliais visų likusių miškų, kurie yra rezervas intensyvesniam ūkininkavimui ateityje. Medynų plotas 2004-2013 m. miškotvarkos projektais apimtame plote užima 213 tūkst. ha. Projektais apimtame plote yra didesnis pušynų – 3 proc., eglynų – 5 proc., beržynų – 6 proc. punktais ir mažesnis drebulynų – 2 proc., juodalksnynų ir baltalksnynų plotas – po 4 proc. punktus palyginus su plotų pasiskirstymu pagal vyraujančias medžių rūšis visuose privačiuose miškuose (1 lent.).

Į miškotvarkos projektais apimtą plotą patenka 64,9 tūkst. ha arba 34 proc. visų privačių miškų brandžių medynų. Brandžių medynų plotas III-IV miško grupės projektais apimtuose miškuose sudaro 31 proc. ir dar papildomai 18 proc. – pribrestantys medynai (2 lent.). Tai reiškia, jog pagrindiniai kirtimai gali būti projektuojami pusėje viso projektais apimto ploto. Pribrestantys ir brandūs medynai miškuose, kuriems yra sudaryti miškotvarkos projektai, sudaro 12 proc. punktų didesnį plotą, o jaunuolynai ir retinimo amžiaus medynai atitinkamai 12 proc. punktų mažesnį plotą, palyginus su atitinkamų amžiaus grupių medynų plotais visuose privačiuose miškuose (2 lent.). Kasmet parengiamuose miškotvarkos projektuose brandžių medynų plotas yra gana stabilus – kinta nuo 27 proc. iki 33 proc. Plotas, kuriame suprojektuoti pagrindiniai plyni, atvejiniai ar atrankiniai kirtimai, sudaro 82 proc. visų šalies privačių miškų brandžių ir pribrestančių pušynų, 44 proc. eglynų, 50 proc. beržynų, 26 proc. juodalksnynų ir tik 22 proc. brandžių ir pribrestančių drebulynų bei 14 proc. baltalksnynų. Seka išvada, jog pirmoje eilėje projektai rengiami miškams, kuriuose sukonzentruoti brandūs ir pribrestantys labiausiai paklausių rinkoje medžių rūšių (pušies, eglės ir beržo) medynai.

Medynų rodiklių suprojektuotame plote ir visuose privačiuose miškuose santykis nustatytas pagal SMI ir NMI duomenis. Vidutiniai visų medynų tūriai pagal privačių miškų individualius miškotvarkos projektus lygūs 230 m³/ha, brandžių medynų – 255 m³/ha. Palyginus visų medžių rūšių medynų tūrius suprojektuotame plote pagal SMI duomenis su NMI 2012 m. tūriais, nustatytais visiems privatiems miškams, daugumai medžių rūšių gautas skirtumas nuo –(6÷9) iki +(5÷6) proc., o pušies ažuolo, uosio medynams dvigubai didesnis tūrio skirtumas – vienušis su minuso ženklu –13 ÷ –19 proc. (1 lent.). Brandžių medynų tūriai SMI metu mažinami 10 proc.

Miško naudojimas 2004- 2013 m. miškotvarkos projektais apimame privačių miškų plote

Pagrindinio naudojimo kirtimai. Miškotvarkos projektuose pagrindiniais plynais ir atvejiniais – atrankiniais kirtimais 2004-2013 m. yra suprojektuota kirsti 109,6 tūkst. ha arba

1,11 karto didesnis plotas nei šiuo metu projektuojamame plote yra inventorizuota brandžių ir pribręstančių medynų. Priėmus, jog atvejiniiais ir atrankiniais kirtimais plotas bus kertamas per 2 kartus, visų medžių rūšių kirstinų medynų plotas būtų lygus 97,1 tūkst. ha – tik 1,3 tūkst. ha mažesnis už bendrą brandžių ir pribręstančių medynų plotą. Ypač intensyviai planuojama kirsti pušynus (107 proc.), eglynus (97 proc.), beržynus (96 proc.), juodalksnynus (102 proc.), drebulynus (94 proc.) ir baltalksnynus (78 proc.), palyginus su inventorizuotais miškotvarkos projektais apimtame plote brandžių ir pribręstančių medynų plotais. Atvejiniai – atrankiniai kirtimai kai kuriuose plotuose bus atlikti daugiau nei vieną kartą, kuo galima paaiškinti kirtimų plotą didesnį nei 100 proc. Seka išvada, jog projektuojamose pagrindiniuose kirtimuose planuojama maksimaliai panaudoti visų medžių rūšių medynus – kirtimai suprojektuoti vidutiniškai 97 proc. pribręstančių ir brandžių medynų plote.

Planuojamas 2004–2013 m. bendras pagrindinių kirtimų 117,5 tūkst. ha plotas, iškertant 23,7 mln. m³ stiebų su žieve medienos (3 lent.) yra adekvatus 93000 ha ekvivalentiniam plyno kirtimo plotui. Atsižvelgiant į tūrio skirtumus, nustatytus pagal NMI ir SMI (1 lent.), faktinis iškertamas stiebų su žieve medienos tūris turėtų būti lygus 26,4 mln. m³. Didžiausias plotas – 85,4 tūkst. ha numatytas iškirsti plynais, 24,2 tūkst. ha – atvejiniiais, atrankiniais kirtimais ir 7,9 tūkst. ha – įvairiais kitais (pavienių medžių, brandžių medžių, plynais sanitariniais kirtimais). Plynais kirtimais planuojama iškirsti 20,6 mln. m³ arba 241 m³/ha, atvejiniiais, atrankiniais – 2,8 mln. m³ arba 116 m³/ha, kitais – 0,3 mln. m³. Iš viso tai būtų 23,7 mln. m³ stiebų arba 20,9 mln. m³ likvidinės medienos.

3 lentelė. Vidutinis metinis pagrindinis miško naudojimas privačiuose miškuose pagal 2004–2013 m. miškotvarkos projektus ir NMI 2012 m. duomenis

Šaltinis, teritorija	Rodiklis	Vyraujanti medžio rūšis									
		Pušis	Eglė	Beržas	Drebulė	Juodalksnis	Baltalksnis	Ažuolas	Uosis	Kitos	Iš viso
Miškai pagal 2004-2013 m. miškotvarkos projektus	Ekvivalentinis plotas, ha*	1803	1949	3107	745	737	789	57	33	29	9249
	Stiebų tūris, 1000 m³	510	589	693	196	207	153	12	6	8	2374
	Likvidinės medienos tūris, 1000 m³	452	518	598	181	177	143	10	6	7	2092
Visi privatūs miškai, NMI 2012 m.	Ekvivalentinis plotas, ha	1022	1754	2118	1416	889	2419	10	9	161	9798
	Stiebų tūris, 1000 m³	372	577	584	448	296	465	2	3	46	2793
	Likvidinės medienos tūris, 1000 m³	315	487	477	374	242	392	2	2	39	2330
	Medžio rūšies tūrio visuose medynuose koeficientas**	1,09	1,11	0,92	0,82	0,92	0,83	28,06	15,11	1,65	1,00

* ekvivalentinis plotas, nustatytas pagal visais kirtimais kertamų stiebų tūrio ir vidutinio tūrio (1 lent.) santykį;

** nustatytas pagal aktualizuojamos medžio rūšies medžių likvidinės medienos tūrio visuose medynuose santykį su likvidinės medienos tūriu vyraujančios medžių rūšies medynuose.

Pušynų stiebų likvidinė mediena planuojamose pagrindiniuose kirtimuose sudarys 22 proc., eglynų – 25 proc., beržynų – 29 proc., drebulynų – 9 proc., juodalksnynų – 8 proc., baltalksnynų – 7 proc., azuolynų – 0,5 proc., uosynų – 0,3 proc. Pagrindinio kirtimo pušynų likvidinės medienos išeiga planuojama 89 proc., eglynų – 88 proc., beržynų – 86 proc., drebulynų – 92 proc., visų medžių rūšių medynuose – 88 proc. ir yra vidutiniškai 4 proc. punktais aukštesnė už normatyvinę. Tai rodo, jog likvidinės medienos išeiga nustatyta pagal nepatikslingus normatyvus, naudojamus miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijoje.

Tarpiniai kirtimai 2004–2013 m. planuoti 50,9 tūkst. ha plote, iškertant 1,54 mln. m³ likvidinės medienos arba vidutiniškai 30 m³/ha. Likvidinės medienos išeiga – 81 proc. Didžiausią dalį tarpinių kirtimų sudaro ugdomieji kirtimai – 1,34 mln. m³ likvidinės medienos. Ugdomaisiais kirtimais kertamas 46,4 tūkst. ha plotas, iš jų jaunuolynų ugdymas sudarys – 25 proc., retinimai – 22 proc. einamieji kirtimai – 53 proc. visų tarpinių kirtimų ploto. Pušynuose planuojama iškirsti 47 proc. visos ugdomaisiais kirtimais kertamos likvidinės medienos, eglynuose – 33 proc., beržynuose – 13 proc., kitų medžių rūšių medynuose – 7 proc. Jaunuolynų ugdymo kirtimais iš 1 ha bus iškertamas 9 m³/ha, retinimo – 37 m³/ha, einamaisiais – 49 m³/ha stiebų tūris. Ugdomaisiais kirtimais planuojama iškirsti mediena sudarys tik 7 proc. nuo visais kirtimais kirsti planuojamos stiebų medienos arba 3–4 kartus mažiau nei paprastai kertama intensyvaus miško ūkio sąlygomis.

Miškų atkūrimas. Privačių miškų atkūrimas 2004–2013 m. projektuose planuojamas 92 365 ha plote arba visame pagrindiniais kirtimais iškirstame plote. Želdant projektuojama atkurti 58 proc., želiant – 37 proc., dalinai želdant – 3 proc. visų kirtaviečių ploto.

Bendras naudojimas. 2004–2013 m. visais kirtimais buvo planuojama kirsti 25,66 mln. m³ stiebų arba 22,46 mln. m³ likvidinės medienos. Bendras metinis miško naudojimo intensyvumas yra 12 m³/ha, kas yra tolygu 5,2 proc. Tai 2–3 kartus aukštesnis naudojimo intensyvumas nei vidutiniškai yra taikytinas Lietuvos sąlygomis. Tokio intensyvumo naudojimas fiksuotoje miškų teritorijoje gali būti tik trumpalaikis – 10–15 metų laikotarpį. Tokio intensyvaus, sutelkto viename ketvirtadalyje privačių miškų, naudojimo pagrindu organizuojamas miško ūkis gali būti interpretuojamas kaip koncentruota palankiausiame pagrindiniam naudojimui miškuose epizodinio ūkininkavimo sistema.

(Tęsinys kitame numeryje)

PRANEŠIMAS DĖL DINGUSIO SPAUDO

Dingusį asmeninį spaudą Nr. 34/20, išduotą 2004 m. balandžio 1 d. VĮ Pakruojos miškų urėdijos Linkuvos girininkijos eiguliui GYČIUI DOVIDONIUI, laikyti negaliojančiu.

„Miško savininkui: privačių miškų tvarkymą reglamentuojantys dokumentai“ 2015

Aplinkos ministerijos Miškų departamento Privačių miškų skyrius parengė ir išleido naują leidinį „**Miško savininkui: privačių miškų tvarkymą reglamentuojantys dokumentai**“ 2015. Tai atnaujintas leidinys, kuriame apžvelgiami svarbiausieji privačių miškų tvarkymą reglamentuojantys teisės aktai, pateiktos teisės aktų naujausios redakcijos, paskutiniai pakeitimai. Knygelė skirta miško savininkams, kurie patys nori tvarkyti savo miškuose ar organizuoti savo valdose įvairius miškų ūkio darbus. Ji bus naudinga ir miško savininkus konsultuojantiems ar juos mokantiems specialistams.

AM inf.

HSP G ripen
of Sweden
www.hsp.se

HSP G ripen patys tvirčiausi ir patikimiausi griebtuvai pasaulyje

- ★ Didžiulis pasirinkimas griebtuvų miškovežiams, medvežėms, biokurui ir didiesiems medienos krovų terminaliniams kranams
- ★ Aukščiausios rūšies plienas, du sustiprinti cilindrai
- ★ Realios garantijos ir servisas.

mob. tel. 8 670 24481

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt
• www.miskui.lt • www.mmc.lt

miskui.lt

DISTEIN® Kad miške viskas būtų aišku! markiravimo dažai

**vokiška kokybė
už gerą kainą!**

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt • www.mmc.lt

REGON® Suomiška kokybė **REGON R1 malkų skaldyklės**

**Gera kaina
Efektyvus ir greitas darbas**

**Daugiau – www.regon.fi
<http://www.regon.fi/>**

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r. • Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt • www.miskui.lt • www.mmc.lt

Žodis skaitytojui

Suk nesukęs uodega, bet gudresnio žmogaus už savo amžiną atilsį bobutę taip ir nesu sutikęs. Beveik visą gyvenimą nugyvenus Laičių dvaro kumetyne, ji visiems anūkams kalė į galvą: „vaiklė, tik nebūk balvonas.“ „Tarp Skopiškio ir Panemunėlio (Laičiai per vidurį) žmonas švintai vieri-jo, kad už balvonų prasčiau tik maušiu-ka – žmogėlis, vidury vosaros su kapiušonu unt galvos.“

Nepatikėsit, bet esu matęs gyvus visus Dzeržinskio tilto Vilniuje „balvonų“ sargybinius (be kapiušonų). Galit kalt mane prie kryžiaus, bet prieš porą metų matytas ir girdėtas vaizdelis – tikras šedevras. Turbūt pirmą kartą ant Lietuvos bandoma įamžinti medžioklinę krašto istoriją. Gedimino kalno papėdėje, greta Vilnelės, vietoje baigiančio dūlėti pastatėlio, virtusio benamių prieglobsčiu, už medžiotojų pinigų, siūloma pastatyti paminklą vienintelei nacionalinei šunų veislei – lietuvių skalikui. Tuo pačiu sutvarkyti ir apleistą aplinką – įrengti dailių ir patrauklių skverą. Leisti negalima neleisti. Už nieką neatsakau, todėl kablelį dedu kur noriu.

Teritorija saugoma valstybės, todėl posėdžiauja, tada dar nesulaukusi savo tikrosios šlovės valandos, Vilniaus nekilnojamo kultūros paveldo vertinimo taryba. Panašiai turėję posėdžiauti vaidilos. Trūko tik smilkalų. Verdiktas: šuval; ant šventos žemės (kaip tik šalia to „bomžyno“!); niekados!!!

Benamiams pasisėkė. Pastatėlis teberio- gso iki šiol. Negali labai pykti ant tų šiuolaikinių kultūros paveldo vaidilų. „Balvonų“ apsauga plinta kaip virusas. Ir ne nuo šiandien. Kažin, kokius apsaugos dirvonus dabar plėšia tikro kino meno gynėjai palikę gražėjančioje Vilniaus Pylimo gatvėje betono luitą, kažkada išdidžiai vadintą kino teatru „Lietuva“?

Neatsilieka ir gamtinio paveldo sargybini- ai. Gamtą saugoti dabar labai paprasta. Štai vyriokas, gebantis naudotis net išmaniuoju, nufilmavęs pro gulbių būrelį spūdinančią, uodegą pabrukusią lapę (neduok Dieve, kad negaučiau į „skūrą“ nuo tų baltų žąsinių), nuoširdžiai susirūpina vargšių gulbelių likimu. O nežinoma ūdrių ekspertė skelbia: blogai ūdrai ant Lietuvos, nebėra švaraus vandens ir ūdrenos labai populiarios. Visiškai nežinomas ekspertas, vardu anonimas, publikuoja „suguglintą“ rašlavėlę apie meškas ir sunkų jų gyvenimą ne tik ant Lietuvos, bet ir ant pasaulio, nors ten pat esu skaitęs (kaip, beje, ir Jūs mūsų žurnale), kad krūva tikrų ekspertų galvoja kitaip.

Arba dar. Tūkstančiai internetų (jautriausia žmonijos dalis) puola rūpintis pirmą kartą jiems parodyto katino manulo, pasimetusio kažkur centrinės Azijos tyruose, gelbėjimu. Juk taip gera gelbėti kažką, kažkur... Ir visa tai tik per porą savaitžių ir tik viename, kažkodėl pagrindiniu naujienų šaltiniu ant Lietuvos, save vadinančiame portale.

Bet kam tai rūpi? Juk žymiai maloniau skaityti ašarą išspaudžiančias pasakas suaugusiems internetams apie vėžlių džentelmeniškumą, katės ir pelėdos, liūto, tigrų ir meškos draugystę, arba sensaciją apie žydą (gink Dieve, ne ta prasme) katę. Juk tai taip praplečia gamtos pažinimo ribas.

Malonaus skaitymo

EUGENIJUS TIJUŠAS

PS. O „nabagai“ kraujalakinis melsvys ir jūros kiaulė, vis dar bandantys tebegyvent ant Lietuvos, laukia nesulaukia jautriųjų internetų širdžių dėmesio. „Pasiguglinkit“, bičiuliai.

Apsauga nuo

ALGIMANTAS KAMIČAITIS

Praėjusių metų rugpjūčio pabaigoje patvirtintas Vilko apsaugos planas. Tuo reikėtų tik džiaugtis, jei tokie planai būtų sudarinėjami nykstantiems gyvūnams, atsižvelgiant į grėsmes jų išlikimui, į jų vaidmenį gamtoje.

Šio plano 7.14 punkte akcentuojama, kad „Lietuva 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. 1 – 985 „Dėl Biologinės įvairovės konvencijos ratifikavimo“ prisijungė prie Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvencijos. Šios konvencijos tikslas yra užtikrinti biologinės įvairovės išsaugojimą ir ją pasirašiusios šalys įsipareigoja imtis tam reikiamų priemonių.“

Savaime suprantama, apsaugos plano pagrindą sudaro grėsmių, grėšiančių konkrečios gyvūn rūšies, šiuo atveju vilko, egzistencijai, išaiškinimas – be jo neįmanoma planuoti konkrečių apsaugos priemonių.

Grėsmės vilkui susistemintos, gana išsamiai apibūdintos lentelėje, kurioje išvardytos devynios grėsmės. Iš jų net keturios įvardintos kaip turinčios didelį poveikį, trys – vidutinį ir dvi – mažą poveikį.

Pati baisiausia grėsmė įvardinta pirmoji, tai „nepagrįstai didelio limito nustatymas.“

Skaitytojai, kurie gimę ne vakar ar užvakar, gerai žino, kad nuo neatmenamų laikų iki 2005 m. vilkų sumedžiojimui nebuvo jokių limitų, o dar anksčiau – ir jokių terminų. Kai vilkų pagausėdavo iki tokio lygio, kad darydavo žymią žalą medžioklės faunai ar naminiams gyvuliams, suaktyvėdavo ir jų medžioklė. Jų gausą sumažinus, tuo pačiu ir sumažėjus jų daromai žalai, medžioklė praktiškai sustodavo, įgydavo atsitiktinį pobūdį. Pokario metais buvo mokamos nemažos premijos. Kasmet sumedžiodavo iki trijų šimtų vilkų, todėl šių plėšrūnų skaičių pavyko sumažinti iki priimtinių ribų.

Antroji didelė grėsmė įvardinta vienu žodžiu – „brakonieriaivimas“. Pirmasis šią grėsmę gana seniai įvardijo, matyt, ją ir sugalvojo, aktyviausias vilkų gynėjas A. Gaidamavičius. Tada galvojau: žmogus imasi naujos, jam visai nežinomos veiklos, mokysis, šviesis. Dabar matosi, kad pilka realybė niekam nereikalinga, reikia kuo baisesnių grėsmių ir kuo daugiau...

Jokiam brakonieriui nereikia nei menkaverčio vilko kailio, nei maistui netinkamos mėsos. Tuo labiau, kad vilką sumedžioti – tai labai daug sunkaus darbo. Dirbdamas profesionaliu medžiotoju paskaičiavau, kad sumedžioti vienam vilkui reikia apie pusšimčio darbo dienų, ir tai ne bet kokių, o tokių, kai gamtinės sąlygos leidžia narplioti vilkų pėdsakus...

Pagal nesenus šveicarų duomenis, vieno vilko sumedžiojimas kainavo apie 11 000 eurų (Teure Woelfe, Wild und Hund, 23/2014).

Rimta, tačiau dirbtinė grėsmė reikia laikyti „mitybinės bazės stoką“. Sparčiai gausėdami vilkai gali išnaikinti kanopinius žvėris. Jau turėjome situaciją, kai pokario metais beveik poros tūkstančių vilkų populiacija Lietuvos miškuose „ganė“ nepilnai dešimtį tūkstančių stirnų. Briedžių ir elnių buvo beveik nelikę. Todėl prieš teigiant, kad vilkų populiacijos gausa reguliuojasi savaime (6.13), reikia atsakyti į paprastą klausimą: kodėl anuomet tie „regulatoriai“ neveikė.

išgalvotų grėsmių

VYTAUTO KIVYOS nuotrauka

Vokietijos, kurioje vilkai sparčiai plinta, patyrimas nelinksamas. Savo gyvenimo vietose jie jau išnaikino ištisas muflonų populiacijas. Biologinės įvairovės ir muflono, kaip rūšies išsaugojimo tikslais, jau svarstoma galimybė formuoti šių žvėrių populiaciją kur nors vilkams nepasiekiamoje saloje...

Maža to, vilkų vaikomi taurieji elniai susiburia į dideles bandas, pasirenkančias tokius miškų plotus, kur vilkai negalėtų prie jų arti prisėlinti, ir čia darantys miškui itin didelę žalą.

Tačiau mitybinės bazės stoką sukuria tik nepagrįstai maži vilkų sumedžiojimo limitai – vilkų skaičius gausėja sparčiau nei atsi stato jų pjaunamų kanopinių žvėrių skaičius. Tai, kad vilkų sumedžiojimo limitai išnaudojami vos tik prasidėjus medžioklės sezonui, rodo, kad vilkų iš tikro jau pernelyg daug.

Jei medžiotojai verčiami saugoti vilkus net ir ten, kur jų įtaka kanopinių žvėrių gausumui pražūtinga, – būtina atitinkamai mažinti ir mokesčius už medžiojamųjų gyvūnų naudojimą.

O tuose plotuose, kur medžiotojai, siekdami padidinti medžioklės plotų produktyvumą ir kompensuoti dėl afrikinio kiaulių maro numatomą šernų išnykimą, įveisia danielius, vilkų medžioklę būtina suaktyvinti. Šiais atvejais vilkų medžioklę draudžiančios

ar ribojančios valstybinės arba vilkus įsimylėjusios nevyriausybinės organizacijos turėtų medžiotojams ne ginčo tvarka padengti vilkų daromus nuostolius.

Labai blogai, kad vilkų gausa nereguluojama Vištyčio regioniniame parke (4.34), jų sumedžiojimui reikia specialaus leidimo. Šiame plote laikosi pačios vertingiausios Europos tauriųjų elnių populiacijos dalis, todėl vilkus čia reikėtų visiškai išnaikinti. Na, bet jei jau visi kiti žvėrys laikomi tik šventojo vilko ėdesiu...

Dar gražiau, kad šventai saugodami vilką, bandome pagausinti ir lūšį. JAV gamtosaugininkai jau atsidžiaugę sėkminga vilko reiklimateizacija Jeloustono nacionaliniame parke, nes pastebėjo, kad vilkai išstumia pumas. Gi puma maždaug dvigubai stambesnė už mūsų miškų katytę. Tai gal ir lūšis – tik vilko „sportiniams interesams“ bei valgiaraščio pajvairinimui? Gal visai be reikalo paminėta ta Biologinės įvairovės konvencija? Kai tikrai nykstančią rūšį aukojame klestinčios ir gausėjančios rūšies labui – veikiamo kaip tik prieš šios konvencijos reikalavimus.

Kol vilkų medžioklė nebuvo griežtai ribojama, vilkų daroma žala nebuvo tokia didelė. Vilkai dar nebuvo pamiršę, kad yra medžiojami, žinojo, kad žmogaus reikia vengti, nelįsti į kiemus, nepjauti šunų ir naminių

gyvulių, nebuvo ir dar vienos didelės grėsmės – „neigiamo visuomenės požiūrio“. Šį neigiamą požiūrį ir sukūrė ne kas kitas, o aktyvieji vilkų gynėjai, kurių šokdinami aplinkosaugininkai pradėjo taip limituoti vilkų medžioklę, kad užaugo jau antra trečia karta vilkų, visai pamiršusių, kad žmogaus reikia vengti, nežinančių kas yra medžioklė.

Teigiama, kad grėsmė mažinama nuolat šviečiant visuomenę. Tačiau vilkai irgi „šviečia“ dešimtimis pjaudami ūkininkų avis, iš kiemų nešdami šunis. Nieko nuostabaus, kad vilkų siautėjimo teritorijose gyvenantys žmonės jaučia pastovią grėsmę. Vilkų gynėjams reikia nusileisti iš didmiesčių dvylikaaukščių, kuriuose gyvendami jie nejaučia ir niekada nepajus realios grėsmės pavaikščioti žeme, kuria vaikščioja vilkai, pasaugoti ūkininkų gyvulius ir sodybas, taip sakant, konkrečiai susipažinti su savo globotiniiais. Tik tada jie supras, iš kur tas „neigiamas požiūris“, ir tikrai susimąstys, kaip jį sumažinti.

Pačios baisiausios grėsmės, kurių poveikis vilkų populiacijai laikomas dideliu, arba pačių vilkų globėjų sukurtos, arba išgalvotos.

Keistoka ir vidutinė grėsmė – įvardyta kaip „buveinių stoka ir fragmentacija“. Samprotaujama, kad mažėjant tinkamų buveinių, vilkai užima mažiau tinkamas, labiau sukultūrintus plotus, daro didesnę žalą, todėl mažėja jų priimtinumas. Vilko buveinė – miškas. Todėl prieš kokį šimtmetį, kai Lietuvos miškingumas sparčiai mažėjo, ši grėsmė tikrai buvo aktuali. Dabar beveik jau 60 metų Lietuvos miškingumas nuosekliai didėja. Neribojant vilkų skaičiaus, net ir visą šalį užleidus miškais, vietos jiems vis vien bus maža.

Teko pastebėti, kad vilkai jau bando įsikurti net nedideliuose – poros trejeto šimtų hektarų miškeluose. Tačiau tai tik vilkų gausėjimo rezultatas. Tinkamiausios buveinės seniai užimtos, susiformavusios gaujos naujų žvėrių neįsileidžia, paaugę jauni žvėrys ieško sau naujų plotų.

„Trikdymas“ įvardintas kaip vidutinį poveikį turinti grėsmė, kurios aktualumas Lietuvos vilko populiacijai vidutinis. Iš Lietuvoje gyvenančių stambių žvėrių vilkas trikdyti atspariausias. Priešingai nei kiti žvėrys, vilkas nebijo žmogaus veiklos pėdsakų, puikiai supranta, kas kelia pavojų, o kuo galima naudotis. Ten, kur miškai išraižyti keliais, vilkų apskaita pagal pėdsakus neįmanoma, nes naktį jie tolimesnius atstumus eina išvažinėtais keliais. Net šūvio garsas jam nedaro įspūdžio, ramiai gyvena kariniuose poligo-

nuose ar greta jų. Netrikdo jų net ir netoliese vykstanti medžioklė – šaudo tai ne į juos...

Tikrai rimta grėsmė – „žūtys keliuose ir dirbtiniai plitimo barjerai“. Tačiau ją laikoma turinčia mažą poveikį. Vilkų Lietuvos keliuose žūva dar nedaug. Kitas reikalas, kad kelių aptvėrimai apriboja ne tik vilkų, bet ir kitų gyvūnų migraciją, skaldo natūralius arealus. Situacija dar pablogės nutiesus europinės vėžės geležinkelius, kuriuos irgi teks aptverti. Žinoma, vilkas moka saugoti savo kailį visose situacijose, todėl keliuose jų žūva ir žus mažiau nei kitų žvėrių. Taigi, ir jų globėjams ši tikra problema nerūpi ir nerūpės.

„Hibridizacija su šunimis“ laikoma vidutinį poveikį turinčia grėsme, kurios aktualumas Lietuvos vilkų populiacijai mažas. Manau, kad Lietuvoje tokia hibridizacija gali būti dirbtinis reiškinys, todėl reikėtų griežčiau kontroliuoti vilkų laikymą aptvaruose. Kai vienas vilkų mylėtojas sumažino savo aptvare laikomą vilkų gaują, man pavyko (neoficialiai) apžiūrėti septynetą šių vilkų kaukolių. Iš jų neginčijamai vilkiška – vienų viena, kitos – daugiau šuniškos...

Įdomu, kad ligos laikomos vidutine grėsme, kurios poveikis nenustatytas. Tikrai nenustatytas, nes iki šiol Lietuvoje buvo rūpinamasi vien tik šernų sveikatingumu. „Vilko apsaugos plano priemonių įgyvendinimo planas“ vilkų sveikatingumui taip pat jokio dėmesio neskiria. Taip kad ir ligotas dvesiantis vilkas vis tiek išliks šventas ir neliečiamas. Paskutiniaisiais metais teko girdėti kalbų apie matytus ar sumedžiotus niežuotus vilkus.

Dar praėjusių metų kovo mėnesį senas pažįstamas žurnalistas Alexander Krah rašė žurnale „Wild und Hund“ (Nr. 6 p. 72), kad iš 15 vilkų gaujos, gyvenančios Saksonijos Altengrabow poligone, net keturi – niežuoti. Autorius abejoja, ar apiplikę, nušašę vilkai išgyvens per žiemą. Gaila, nėra ko paklausti, kokia Lietuvos vilkų sveikata.

Visi puikiai žinome, kad intensyviai medžiojami ir net naikinami Lietuvos giriose vilkai iki šiol ne tik sėkmingai išsilaikę, bet ir, vos tik medžioklė susilpnėja, jų skaitlingumas sparčiai auga. Taigi, vilkų gynėjai žaidžia be galimybės pralaimėti: jie visada galės skinti laurus aiškindami, kad šventieji vilkai išgelbėti nuo visiško išnykimo tik jų pasiaukojamo darbo dėka.

Tik prisiminkime, kai prieš keletą metų vilkai, kuriems išnyko sąlyginis refleksas saugotis, žmogaus, kad gali būti medžiojami, pradėjo iš kiemų nešti šunis, pasigirdo svaichiojimai apie mišrūnus, nenormalius, sergančius vilkus. Elementarios žinios apie šį žvėrį jau gerokai primirštos...

Kažkodėl nesusikūrė jokių nevyriausybinių organizacijų, kurioms rūpėtų stumbro ar lūšies, tetervino ar kurtinio, jerubės ar kurapkos apsauga. Tikriausiai todėl, kad šių gyvūnų išlikimui gresia tikros, o ne tariamos grėsmės. Būtinai realūs darbai, o ne tuščio triukšmo kėlimas. Gi vilkui, kaip matome, beveik niekas negresia, tereikia kuo garsiau šaukti, aiškinti, kaip sunkiai dėl jo išlikimo kovojame.

Jokiu būdu nenoriu Vilko apsaugos plano nuvertinti ar sumenkinti. Daugelis gyvūnijos apsaugos problemų yra bendros ir jų sprendimas būtinas. Reikia džiaugtis, kad bene pirmą kartą keliamas žvėrių praėjimo vietų – žaliųjų tiltų įrengimo būtinumas. Ir daugelis kitų „Vilko apsaugos plano priemonių įgyvendinimo planas“ numatytų priemonių tikrai svarbios.

Liūdniausia, kad beatodairiškai eskaluodami konfliktines situacijas, vilkų „gynėjai“ gali sukurti ir tikrų grėsmių, kurios gali padaryti rimtą žalą ne vien tik vilkams. Vilkų gynėjai gal net nežino, kad kai kuriose šalyse, kur medžioklė draudžiama arba nepagrįstai ribojama, vilkai sėkmingai nuodijami... ■

Sniego nebuvo.

VYTAUTAS RIBIKAUSKAS

Vasario 3 ir 6 dienomis, iš Miškų departamento, Generalinės miškų urėdijos, zonos koordinatoriaus gavę daug raštų ir įsakymų, ėmėme skaičiuoti vilkus ir lūšis. Juose nurodoma, kad vilkų ir lūšių apskaita bus vykdoma: „esant tinkamoms gamtinėms sąlygoms“. Iš pradžių tas gamtinės sąlygas numatyta derinti vilko populiacijos apskaitos pagal pėdsakus vykdymo blokuose. Lietuvos teritorija padalinta į 3 didžiulius blokus. Dzūkijos bloke, kuriam priklauso ir Dubravos EMM urėdija, yra 12 miškų urėdijų, o bloko teritorija driekiasi nuo Šalčininkų iki Šakių. Žemaičių blokas driekiasi nuo Kauno iki Kretingos, o Aukštaičių – nuo Vilniaus iki Biržų. Esant tokioms didelėms blokų teritorijoms, „tinkamų gamtinių sąlygų“ nereguliuojasi netgi atskiruose blokuose. Mano galva, Lietuvos teritorija šiais blokais suskirstyta dirbtinai be jokių vilkų migracijos stebėjimų. Nors teigiama, kad pilkiai migruoja gana dideliais atstumais, vargu, ar Šalčininkų plėšrūnai gali atklysti į Šakių rajono vilkų vestuves, o iš pakaunės – į Kuršių nerijos ar Kretingos miškus.

Kadangi nuspręsta vilkų ir lūšių apskaitas vykdyti vienu metu visoje Lietuvos teritorijoje, betikslis buvo ir blokų koordinatorių pasiskyrimas.

Pakaunėje „gamtinės sąlygos“ nebuvo palankios stambiųjų plėšrūnų apskaitai. Sniegas pasitaikė senas ir sušalęs, o gana dideliuose apskaitos maršrutų ruožuose jo iš viso nebuvo. Ryškios vilkų pėdos buvo įspausintos tik gal prieš savaitę atidrėkusiame sniege. Todėl anketose teko rašyti, kad pėdsakai „seni“. Kaip vertins tokią situaciją plėšrūnų skaičiavimo komisija, visiškai neaišku. Gal bus pasirinktas lengviausias ir „Baltijos vilkui“ priimtinausias sprendimas: nėra sniego, nėra šviežių pėdsakų, tad nėra ir vilkų bei lūšių.

Jeigu apskaitos dienomis nebuvo galima aptikti plėšrūnų pėdsakų dėl nepalankių klimatinų sąlygų, nustatant jų skaičių daugiau dėmesio reikėtų skirti į anketose užrašytas pastabas apie vilkų stebėjimą ištisus metus. Pavyzdžiui, Dubravos EMM urėdijos Kuro girininkijos miškuose 3-5 vilkai stebėti ištisus metus. „Ovos“ medžiotojų klubo medžiotojai juos sutikdavo, grįždami iš tykojimo medžioklių, rasdavo sudraskytų stirnų liekanas. Per apskaitą vasario 6 d. girininkas vargais negalais įžiūrėjo šviežius vilkų paskrebenimus sušalusiame sniege, o po 6-tos dienos, iškritus šviežiam sniegui, ryškių vilkų pėdsakų atsirado visame girininkijos miške. Jeigu apskaitos blokai būtų mažesni, o apskaitos dienas būtų galima nustatyti atskirai kiekviename bloke priklausomai nuo klimatinų sąlygų, vilkų apskaita gautųsi gerokai tikslesnė.

Tuose pačiuose Kuro girininkijos miškuose stebėtos ir dvi lūšys. 2013 m. vasarą viena lūšis netgi buvo nufotografuota medžiotojo prie tykojimo bokštelio, o antroji tuo metu žaidė pievoje kiek toliau nuo bokštelio („Mūsų girios“, 2013, Nr. 8). Įdomu, ar girininkijų apskaitų rezultatus suvedanti komisija pripažins, kad Kuro ar kaimyninėse girininkijose yra vilkų ir lūšių, jeigu nustatytomis dienomis dėl nepalankių klimatinų sąlygų plėšrūnų apskaitą pagal pėdsakus vykdyti buvo sudėtinga?

Kelia abejonių ir plėšriųjų žvėrių skaičiavimo pagal pėdsakus metodika. Ką reiškia girininkijoje sudaryti 9-12 km uždara maršrutą? Imkime tradicinį kvartalą, kurio ilgoji kraštinė yra 1 km, trumpoji – 0,5 km, o plotas – 50 ha. Galima paimti vieną kvartalų eilę ir

Ar bus vilkų?

Sušalusiame sniege vilkų pėdsakai išsilaikė visą savaitę, bet šviežius buvo sunku įžiūrėti

AUTORIAUS nuotraukos

biuosius plėšrūnus jau sutampa?“ („Mūsų girios“, 2015, Nr. 1) teigdami, kad „medžiotojams šios prievolės neliko.“ Turima galvoje, kad medžiotojams nereikia skaičiuoti vilkų ir lūšių. Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėse nurodyta: „Kasmet iki balandžio 5 d. medžioklės plotų naudotojai Komisijai turi pateikti nustatytos

formos prašymą dėl sumedžiojimo limitų nustatymo (4 priedas)“. O tame prašyme nurodyta, kad medžiotojų kolektyvai privalo pateikti preliminarų žvėrių skaičių šiems žvėrimis: briedžiams, tauriesiems elniams, stirnoms, danieliams, šernams, stumbrams, barsukams, vilkams, bebrams, lūšims, kurtiniams. Kad į medžiotojų vykdomas apskaitas reikia atsižvelgti nurodoma ir Vilko (*Canis lupus*) apsaugos plane, 2014 m. skyrelyje Populiacijos dydžio ir paplitimo vertinimas 24.1 punkte: „kasmet medžioklės plotų naudotojų atliekama apskaita Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėse nustatyta tvarka“. Sprendžiant iš galutinio vilkų populiacijos gausos nustatymo, į medžiotojų

apskaitos duomenis dėmesys nekreipiamas. Nesuprantama, kodėl visi šoka pagal „Baltijos vilko“ dūdelę, iš kurios sklinda garsai, kad medžiotojai dirbtinai kelis kartus padidina vilkų populiacijos gausą. Medžiotojai nėra nusistatę prieš vilkų egzistavimą Lietuvos miškuose, tik nori, kad jų gausa būtų tinkamai reguliuojama. Laikas paneigti „Baltijos vilko“ sukurtą mitą, kad medžiotojai nekenčia vilkų ir siekia visiško jų išnaikinimo. Taip pat nereikia vilkų, kaip ir naminių šunų bei kačių, laikyti išskirtiniais gyvūnais. Niekam neklūna medžiotojų vykdomų kitų žvėrių apskaitų rezultatai, nors elninių žvėrių gausos reguliavimas, ypač miškininkams, turėtų labiau rūpėti nei vilkų.

Sveikintina iniciatyva į stambiųjų plėšrūnų stebėseną įtraukti visuomenę. Jeigu atsiras aktyvių stebėtojų, manau, ir vilkų Lietuvoje gerokai pagausės. Tačiau reikia sudaryti formulę, kaip apjungti miškininkų, medžiotojų, rezervatų darbuotojų ir visuomenininkų apskaitų rezultatus. „Baltijos vilko“ propaguojamas minimalus skaičius netenkina nei medžiotojų, nei gyvulių augintojų. ■

tada, kad maršruto ilgis būtų 11 km, apeiti reikės tik 5 kvartalus (abiejuose šonuose po 5 km ir galuose po 0,5 km), o apskaitai parinktas poligono plotas tesudarys 250 ha. Jeigu pasirinksi ilgą ir trumpą kvartalų linijomis apeiti 16 kvartalų (4 linijos po 1 km ir 4 – po 0,5 km), maršruto ilgis bus 12 km, o poligono plotas 800 ha. Pasirenkant dar įvairesnes kvartalų išdėstymo konfigūracijas, plotas bus vis kitoks. Imkime didesnę apskaitos maršrutą apeinamą miško plotą – 800 ha. Pagal 2013 m. Lietuvos miškų ūkio statistiką, šalyje yra 350 girininkijų, todėl į apskaitą patenkantis miškų plotas bus 280 000 ha. Lietuvoje yra 243 300 ha rezervuotų, 1 077 700 ha valstybinės reikšmės ir 852 600 ha privačių miškų. Iš viso miškų, kuriuose girininkijų darbuotojai privalėjo skaičiuoti vilkus, susidaro 2 173 600 ha. Vadinas, apskaita buvo vykdoma tik 13 proc. miškų ploto. Ar per naktį prieš apskaitos dieną visi Lietuvos vilkai gali tame apskaitomis apimančiame plote palikti savo šviežius pėdsakus?

Patys „Baltijos vilko“ atstovai pripažįsta, kad pagal šią metodiką nustatomas tik minimalus vilkų skaičius: atseit, tiek vilkų Lietuvoje gyvena tikrai. Tačiau niekas negali paneigti, kad vilkų gali gyventi ir 2-3 kartus daugiau. O nustatant vilkų sumedžiojimo limitus, jų minimalaus skaičiaus tikrai nepakanka, todėl vilkų apskaitos metodiką būtina tobulinti.

Neteisūs yra Linas Balčiauskas ir Laima Balčiauskienė straipsnyje „Ar mokslininkų, medžiotojų ir „Baltijos vilko“ nuomonė apie stam-

Antano Truskausko Plėšrūnų
FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks.: 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtos auginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, maitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysiame geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite: www.hunting-world.com

Plėšrūnai bus skaičiuojami ir kitu būdu

VAIDAS BALYS

Gamtos apsaugos asociacija „Baltijos vilkas“

Prieš pat Naujuosius metus Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugija (LMŽD) bei Gamtos tyrimų centras (GTC) paskelbė, kad pradeda pirmąjį Lietuvoje neprofesionaliojo mokslo (angl. *citizen science*) projektą, skirtą stambiųjų plėšrūnų apskaitai (<http://lmzd.lt/lt/naujienos/projektas-stambiuj-plesrunu-apskaita/>, <http://www.gamtostyrimai.lt/uploads/documents/naujiena.pdf>). Projekto idėja yra ta, kad savanoriai (medžiotojai, miškininkai, visi kiti gamtą stebintys ir joje besilankantys) visus metus rinks faktus apie stambiųjų plėšrūnų buvimą, o GTC mokslininkai šiuos duomenis apibendrins ir analizuos. Bus renkami įvairiausi duomenys: gyvūno stebėjimas, nuotraukos, aptikti pėdsakai ar ekskrementai, girdėtas balsas, rastos grobio liekanos, įvykę naminių gyvūnų užpuolimui ir pan. Tikimasi, kad surinkus pakankamai duomenų bus galima daryti išvadas apie vilkų, lūšių ir lokių paplitimą, gausą ir jų pokyčius.

Akivaizdu, kad tokia stambiųjų plėšrūnų apskaitos metodika turi rimtų privalumų prieš šiuo metu vienintelę alternatyvą – miškininkų apskaitą. Dabartinės apskaitos problemos yra visiems žinomos: per du pusdienius neįmanoma aptikti visų pėdsakų, apskaitos sėkmė labai priklauso nuo oro sąlygų, o gaunamas rezultatas yra minimalus individų skaičius, kuris kelia daugybę aistrų meto-

dikos nesuprantantiems. Lietuviškos žiemos darosi vis mažiau prognozuojamos – vieną dieną pusto, kitą dieną žolė žaliuoja, todėl senuoju būdu apskaityti plėšrūnus darysis vis sudėtingiau. Dėl sniego trūkumo pernai vilkų apskaita išvis neįvyko, o šiais metais – ne pačiomis idealiausiomis sąlygomis.

Todėl naujojo projekto idėja yra laiku. Žinoma, iš pradžių organizatoriai turės kurį laiką šlifuoti metodiką, bandyti sudominti kuo didesnę visuomenės dalį, parodyti, kad idėja veikia. Tačiau sėkmės atveju galbūt pavyktų įvertinti ne tik paplitimą ir gausą, bet ir šeimų (vilkams) ar patelių su jaunikliais (lūšims) skaičių, plėšrūnų užimamas teritorijas, populiacijų pokyčių dinamiką.

Sėkmės faktoriai

Nėra abejonių, kad pati idėja tikrai gera, tačiau nuo idėjos iki rezultato ne toks ir trumpas kelias. Taigi, ko reikia, kad projektas būtų sėkmingas? Visų pirma – o ką gi reikėtų laikyti sėkme. Manau, kad visi sutiks, jog projektas bus vertas dėmesio, jei jo metu pavyks gauti tikslesnius, patikimesnius arba visiškai naujus rezultatus, nei kad miškininkų apskaitoje – įvertinti tą patį (gausą ir paplitimą), tik tiksliau ar patikimiau, arba įvertinti kažką visiškai naujo, pavyzdžiui, vilkų šeimų skai-

čių. Tačiau nemanau, kad projektą bus galima laikyti sėkmingu, jei jis tik kosmetiškai papudruos dabartinę medžiotojų atliekamą vilkų apskaitą, kuri iš esmės tėra medžiotojų nuomonių apklausa.

Pirma būtina projekto sėkmės sąlyga – masiškumas. Reikia daug ir įvairių duomenų apie tuos pačius gyvūnus, surinktų skirtingu metu ir, idealiu atveju, skirtingų žmonių. Viso labo trys vienos vilkų šeimos stebėjimai nebus kažkas geresnio, nei dabar surenkama miškininkų apskaitoje. Daug tų pačių gyvūnų skirtingo tipo stebėjimų leidžia ne tik patvirtinti buvimo faktą, bet ir tiksliau įvertinti jų skaičių (kuris metų bėgyje kinta), užimamą teritoriją ir panašiai. Kai stebėjimų yra mažai, iškyla ta pati problema kaip ir miškininkų apskaitoje: kaip atskirti, kur yra tie patys individai, judantys savo miškinioje teritorijoje, o kur yra visai kiti individai, kuriuos reikia skaičiuoti atskirai.

Antra sąlyga – duomenų patikimumas. Faktus gali rinkti ir siųsti bet kas, todėl nėra būdo žinoti savanorio kvalifikacijos šioje pakankamai specifinėje srityje. Kaip ir suinteresuotumo, nes vieniems gali norėti priduginti nemėgstamų, kitiems – primažinti mylimų žvėrių. Patys duomenys savo prigimtimi savaime yra skirtingo patikimumo lygio. Vienas dalykas yra nuotrauka (gyvūno ar jo pėdsakų), oficialiai užregistruotas gyvulių papjovimo faktas arba sumedžiotas vilkas ir visai kitas – anketos įrašas, kad kažkas kažkur girdėjo staugimą ar matė devynis vilkus. Suprantama, kad tokie duomenys turi būti traktuojami iš esmės skirtingai.

O kaip užtikrinti pakankamą patikimumą, kad nebūtų analizuojami anekdotai vietoje tikrų faktų? Įprastas sprendimas – kontrolė. Yra įvairių būdų tai padaryti, o ir patys apskaitos rengėjai rengiasi daryti papildomus tyrimus nustatytuose taškuose. Yra ir kitų sprendimų. Pavyzdžiui, per kelis pirmus metus atsijoti patikimus ir nepatikimus duomenų teikėjus. Arba taikyti taisyklę, kad stebėjimas turi būti patvirtintas kelių nesusijusių asmenų (trys vieno medžiotojo būrelio medžiotojai neskaito). Viena akivaizdu, kad iškeltų rankų principas – „aš nieko nežinau, neturiu pagrindo abejoti duomenų patikimumu, ir šiaip tik atlieku matematinės operacijas su kažkieno kito duomenimis“ – nubrauktų bet kokias pretenzijas į rezultato patikimumą.

vytauto kinyvos nuotrauka

Trečia sėkmės sąlyga – korektiškas tinkamų analizės ir duomenų apdorojimo metodų naudojimas. Kaip miškininkų apskaitoje vilkai nustatomi ne sumuojant aptiktus pėdsakus, taip ir šiuo atveju ne kiekvienas stebėjimas virsta unikaliu gyvūnu. Patikimesnės išvados gali būti daromos tik iš ilgalaikių stebėjimų, o ne dviejų – trijų savaičių duomenų. Bet nemanau, kad turiu mokytį mokytus, todėl daugiau nebesiplėtosiu.

Ketvirta sėkmės sąlyga – skaidrumas. Jei tai yra visuomeninis projektas, o ne privatus užsakymas ar uždaras tyrimas, tai visuomenė tikėsis sužinoti, kas ir kaip daroma su surinktais duomenimis ir kodėl gauti tokie, o ne kitokie rezultatai. Jeigu projektas įsibėgės ir ims rimčiau pretenduoti pakeisti miškininkų apskaitą bei daryti įtaką gyvūnijos apsaugos sprendimams (taip, ir medžioklei), tai kartelė pakils dar aukščiau. Tokiu atveju klausimai apie patikimumą, mokslinį metodą ir kitus aspektus tikrai iškils visu rimtumu. Aš žinau mažiausiai vieną organizaciją, kuri tuo tikrai domėsis.

Žiupsnelis kritikos

Projektas dar tik prasideda ir padarumas reikalauja nepulti kritikuoti, kol jis neįsibėgėjo. Tiesą pasakius, kol kas nėra ką ir kritikuoti, kol nepristatyti pirmieji rezultatai. Vienintelis rimčiau užkliuvęs dalykas – faktų rinkimo anketa. Dabartinė anketoje įdėta lentelė (tai juk net ne lentelė, o sąrašas su rėmeliu) skirta tik vienam stebėjimui, kurį perkeliat į Excel dar reikės ir papildomos „pavertimo“ operacijos. Jeigu pasivaikščiojimo miške metu aptiksiu tris skirtingas plėšrūnų buvimo žymes, tai turėsiu siųsti tris anketas arba išgalvoti įvairiausius būdus,

kaip viską sutalpinti į tą lentelę. Šitoks saviveiklinio duomenų talpinimo į neįprastą lentelę triukas jau išbandytas su buvusiu miškininkų anketa. Atrodė, kad pamokos išmoktos, todėl nuoširdžiai nustebau vėl pamatęs kažką panašaus. Iš kitos pusės, apskaitos rengėjai žada internetinį registravimą, jei bus daug stebėjimų – tai greičiausiai išspręstą problemą.

Ar tikrai suskaičiuos?

Esu atsargus optimistas. Panašaus projekto tikrai reikia ir jau seniai. O pasistengus ir viską padarius korektiškai galima gauti labai įdomius ir naudingus rezultatus. Iš kitos pusės, yra keletas pakankamai rimtų sąlygų, nuo kurių priklausys projekto sėkmė, ir tikrai nežinau, kiek jomis bus rūpinamasi. Taip pat neslėpsiu, kad nesu didžiausias apskaitą rengiančių LMŽD ar GTC mokslininkų gerbėjas. Tačiau lai šneka ne simpatijos, bet duomenys, metodai ir rezultatai.

Šiandien tikiuosi ir linkiu, kad projektas būtų sėkmingas. Nes bent jau aš asmeniškai noriu sužinoti tikrąją plėšrūnų populiacijų būklę. Ir noriu, kad diskusijų objektas būtų nebe visiems pabodęs individų skaičius, bet plėšrūnų apsaugos ir konfliktų su žmogumi problemų sprendimas. O kai bus pristatyti pirmieji šios apskaitos rezultatai, bus galima rimčiau vertinti, ar pavyko.

O ar aš pats dalyvausiu šiame projekte ir siųsiu duomenis? Tikėtina, kad taip. Juk plėšrūnų apskaita yra pernelyg svarbus klausimas, kad jį būtų galima palikti vieniems medžiotojams.

GAA „Baltijos vilkas“ tinklapis

Kuršių nerijos NP – žvėrių pėdsakystės pamokos

Kuršių nerijos nacionaliniame parke vasario 21-22 d. lankėsi Gamtos apsaugos asociacijos „Baltijos vilkas“ atstovai, kurie norinčius Neringos gyventojus ir nacionalinio parko darbuotojus pakvietė į žvėrių pėdsakystės kursus bei praktinį žygį. Nors vasario 21 d., šeštadienį, Neringoje šurmuliavo „Stintapūkio“ šventė, buvo vėjuota, daugiau kaip 30 žmonių susidomėjo pėdsakystė ir prisijungė prie žygio. Kadangi jau nebuvo sniego, kuriame geriau matosi gyvūnų palikti pėdsakai, žygio dalyviams juos pavyko aptikti smėlyje, keliaujant pamariu palei Parnidžio kopą. Žygio pradžioje dalyviai išklusė instruktažą, kaip reikia skirti vienus pėdsakus nuo kitų, apžiūrėjo gipse įspaustus pėdsakus. Keliaudami pamariu pėdsakiai aptiko ūdros, manguto, šerno, stirnos, lapės ir kiškio pėdsakus, išmoko kaip reikia atlikti rastus pėdsakus. Vasario 22-ąją, sekmadienį, su pėdsakystė

susipažino ir pagilino savo žinias nacionalinio parko darbuotojai. Jiems surengtas žygis garnių ir kormoranų kolonijoje. Ši vieta išsiskiria unikalia bioįvairove ir kraštovaizdžiu. Žygio metu sekta gyvūnų pėdsakais, stebėti kiti žvėrių veiklos požymiai. Nukeliavus iki marių pakrantės pavyko aptikti ir bebros buvimo ženklą.

Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcija dėkoja Tomui Selickui ir jo komandai už surengtas gamtos pažinimo pamokas, turinčias praleistą savaitgalį gamtoje.

Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos inf.

Fotomenininko Jono Danausko takelis per Lietuvą

Žinomo fotomenininko J. Danausko kūrybos paroda „Takeliu per Lietuvą“ pasiekė jo gimtąjį kraštą – Raseinius, kuri vasario 13-ąją atidaryta Raseinių Marcelijaus Martinaičio bibliotekoje. Renginį vedusi Informacinio skyriaus vedėja Edita Spraučiūtė pasidžiaugė, kad rūškaną vasario popietę susirinko gausus būrelis meno mylėtojų pasigrožėti nuostabiomis Lietuvos gamtos fotografijomis, pabendrauti su autoriumi, prisiminti senus laikus...

Fotomenininkas pateikė raseiniškiams, kaip pats sakė, savo darbų ir kelionių atskaitą. „Gimtinė – Pagojo kaimo vienkiemis anuomečio Skaudvilės rajono pakraštyje. Anapus Šešuvies – Raseiniai, kitapus gelžkelio – Jurbarkas. Aplink sodybą dunksoję miškeliai ir netgi didieji medžiai turėjo savo vardus. Didžioji vaikystės romantika buvo Šešuvis: maldynės, meškeriojimai, pakrančių žilvitynai, kvepiantys avietės ir serbentais. Vienintelis langelis į nepažįstamą pasaulį – knyga“, – štai tokie gimtinės vaizdai ir prisiminimai autoriui atplaukia iš vaikystės.

Besimokydamas 9 klasėje Jonas gavo dovanų pirmąjį fotoaparata. Su fotografijos pagrindais susipažino iš knygų ir pati pirmoji nuotrauka, kaip sakė menininkas, pavyko gana gerai. Smalsus vaikinukas mėgo stebėti gamtą ir norėjo užfiksuoti nepakartojamą jos sukurtą meną. Į medžius lipdavo tam, kad pamatytų, kas yra toliau...

Baigęs 1963 m. Nemakščių vidurinę mokyklą, studijavo fiziką Vilniaus universitete, dirbo pedagoginį darbą. Mėgo sportą, daug keliavo, o su Vilniaus motociklininkais buvo tapę Lietuvos ir TSRS mototurizmo čempionais. Nuo 1980 m. tapo profesionaliu fotografu ir dirbo Fotografijos meno draugijoje, nuo 1982 m. – Lietuvos fotomenininkų draugijos nariu.

KRISTINA BENDŽIŪTĖ

Fotomenininkas Jonas Danauskas pristato kraštiečiams savo kūrybą

Jau daugiau kaip keturi dešimtmečiai jis aktyviai dalyvauja knygų leidyboje, iliustravo per šimtą leidinių apie Lietuvą ir jos regionus. Nepriklausomybės metais atsiradus galimybei keliauti toliau, pamatyti, kas yra anapus Baltijos jūros, fotomenininkas apkeliavo visas šalis, išsidėsčiusias prie Baltijos. Dirba kaip laisvas menininkas, yra surengęs personalines parodas Vilniuje, Utenoje, Molėtuose, Varšuvoje, Gdanske, Taline, Rygoje ir net Pekine. Išleido daugybę knygų, fotoalbumų vienas ir bendradarbiaudamas su rašytojais Valdu Kuku, Mykolu Karčiausku, žurnaliste Egidija Lekavičiene, gamtininkais Selemonu Paltanavičiumi, dr. Broniumi Šablevičiumi, prof. Remigijumi Ozolinčiumi ir kt.

Pirmoji jo fotografijų knyga – „Molėtų peizažai“. Likimas taip lėmė, kad Jonas įsikūrė Molėtų rajone, pakankamai toli nuo savo gimtojo krašto. Prieš 12 metų išleistas

fotoalbumas „Aukštaitijos peizažai“, vėliau – „Žemaitijos peizažai“, kelios dešimtys knygų ir albumų apie Lietuvos girias, prieš metus – antroji knyga „Lietuvos miškai“.

Nuo pat jaunumės Jonas labiausiai domėjosi medžiais, fotografavo miško vaizdus. Štai ir parodoje „Takeliu per Lietuvą“ meninėse fotografijose įamžinti vieniši ar grupelėmis susispietę medžiai, paslaptimi alsuojančios girios, vingiuojančios miškų apgaubtos upės, gamtos vaizdai įvairiais metų laikais, gimtieji Nemakščiai iš paukščio skrydžio...

Daugybę knygų ir fotoalbumų J. Danauskas demonstravo renginio metu, pasakojo ir apie parodos ekspoziciją, apie tai, kaip gimsta idėja ką nors įamžinti, nufotografuoti, parodyti ir kitiems Lietuvos peizažų grožį. „Fotografija – tai toks menas, kuriam negalioja jokie kalbos barjerai, kultūrų skirtumai, fotografija gali grožėtis žmonės įvairiuose pasaulio kampeliuose ir viską suprasti“, – įsitikinęs menininkas.

Prisiminimais apie vaikystę pasidalijo Jono brolis Algimantas, klasės draugai, kalbėjo buvęs mokytojas P. Žvirblis, auklėtinis R. Jonynas ir kiti Nemakščių krašto žmonės, kuriems teko vienu ar kitu metu bendrauti su Jonu Danausku.

Už įstabią parodą, kuriamą grožį menininkui dėkojo LR Seimo narys Edmundas Jonyla, Raseinių rajono mero pavaduotoja Gitana Rašimienė, kraštiečiai, žinomas alpinistas Vladas Vitkauskas, Raseinių miškų urėdijos miškotvarkos inžinierius, fotografas Algirdas Masaitis ir kiti svečiai.

Fotomenininkas J. Danauskas padovanojo bibliotekai maišą knygų, prie kurių leidybos yra prisidėjęs. Jis juokavo, kad čia už tuos, kurie negrąžino bibliotekai pasiimtų skaityti knygų. ■

Parodos dalyviai susipažįsta su fotomenininko išleistais fotoalbumais, iliustruotomis knygomis

Dalyvavome vilkų ir lūšių apskaitoje

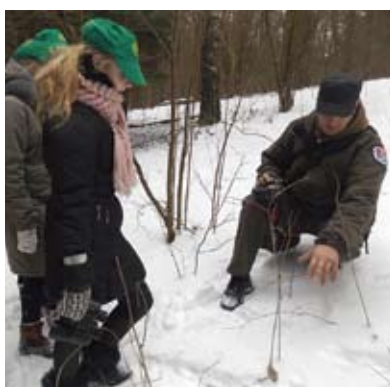
Ttrakų rajono Aukštadvario vidurinės mokyklos JMB būrelis „Verkniukai“ 5 nariai su vadove mokytoja Č. Pociūniene, Trakų miškų urėdijos Aukštadvario girininkijos eiguliu R. Kaminsku ir Aukštadvario regioninio parko vyr. ekologu T. Špiliausku vasario 3 d. dalyvavome respublikinėje vilkų ir lūšių apskaitoje Mergiškių miške. Mūsų maršrutas – apie 7 km. Miške sniego patalas buvo „išbraižytas“ įvairių raštų pynėmis, kuriuos keliaudami bandėme įminti. Įspūdingai atrodė sniege didelė šernų pėdų brydė. Daug džiaugsmo suteikė prabėgančios stirnos. Norėjosi pamatyti ir striksintį kiškį, bet aptikome tik sniege paliktas pėdeles ir „žirniukus“. Trumpam sustojus atsišvėpti, ekologas T. Špiliauskas papasakodavo mums apie šiame miške gyvenančius žvėris, saugomas rūšis, padėjo įminti sniege paliktus

stirnų, tauriųjų elnių, šernų, lapių, kiaunių pėdsakus. Stabtelėję prie informacinio stendo šalia Mergiškių gamtinio rezervato, susipažino-me su retu vabalu – purpuriniu plokščiavabaliu. Šis vabalas „gerietis“ apsigyvena po džiūstančių ar išdžiūvusių lapuočių medžių žieve, minta medžiams kenkiančiais vabalais.

Nors išvykoje vilko ar lūšies pėdsakų neaptikome, smagiai prabėgo laikas pilname gyvybės žiemos miške. Nuvarę, bet pilni įspūdžių džiaugsmingai sugrįžome namo.

AISTĖ MORKŪNAITĖ

Aukštadvario vidurinės mokyklos 10 kl. mokinė,
JMBB „Verkniukai“ narė

Č. POCIŪNIENĖS, T. ŠPILIAUSKO nuotraukos

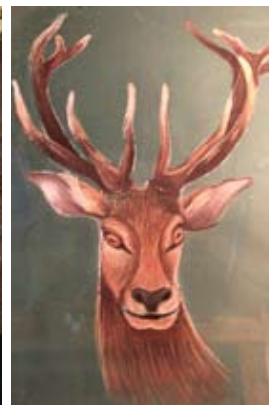
Jaunųjų piešėjų praktiniai užsiėmimai „Girios aide“

Mėgstantiems piešti kyla natūralus noras įamžinti gamtoje gyvenančius žvėris, tačiau jų nepasikviesi „papožuoti“. Druskininkų miškų urėdijos Mokymo ir informacijos centre „Girios aidas“ šių metų sausį buvo sudarytos galimybės M. K. Čiurlionio meno mokyklos auklėtiniams pademonstruoti anatominio piešimo gebėjimus.

Anot šios mokyklos auklėtinės, „paveikslas, kaip ir žmogus, turi kūną ir turi dvasią. Kad paveikslas būtų gyvas, mes turime atiduoti jam dalelytę savo širdies.“

„Labai gerai, kad vaikai taip rimtai žiūri į kūrybos procesą. Jie piešia draugiškai, bet yra ir tam tikra konkurencija, nes visi nori vienas už kitą geriau nupiešti. Džiugina, kad vaikai labai skirtingi ir tuo bus įdomesnė paroda“, – kalbėjo meno mokyklos mokytoja Liucija Vrubliauskienė. Druskininkų miškų urėdijos kolektyvas taip pat džiaugiasi, kad muziejus „Girios aidas“ padės visuomenei pajusti ir stebėti piešiniuose perteiktą gamtos grožį.

Druskininkų miškų urėdijos inf.

INDRĖS ISOKAITĖS nuotrauka

Peleniškių dendroparkas

Išsigijęs Trakų rajono Peleniškių kaime sodybą, norėjau prie jos turėti nors nedidelį parkelį, skirtą sau ir čia atsilankantiems žmonėms. Šį sumanymą įgyvendinti ėmiausi nuo 1989 metų. Pirmiausia pasodinta dalį parko sauganti putinelio pūslėnė gyvatvorė, du paprastieji ąžuolai, kelios vakarinės tujos, paprastosios alyvos, paprastieji buksmedžiai, diemedžiai, kiti medeliai ir krūmai. Dendroparkui kurti augalai atsivežti iš Kauno, Kėdainių miškų urėdijų medelynų, Skinderišio dendroparko, taip pat įsigyti Vilniuje „Žaliojo centro“ parduotuvėje, kuri platino iš Lenkijos ir kitų šalių atvežtus sodinukus. Dalis medelių Lietuvoje buvo reti. Iš viso įveisėme 119 rūšių, formų, varietetų augalų (žr. lentelėse).

Žingeidu buvo pamatyti, kokie atvežti iš įvairių pasaulio kraštų augalai gali įsikurti nelabai derlingoje žemėje, ar gali jie žydėti ir derėti.

Per 25 metus įsitikinau, kad apie 96 proc. pasodintų „naujakurių“ sodybos parke išliko, atlaikę ir nemažus žiemos šalčius. Parkas dabar teikia ir materialinę naudą: riešutmedžiai, kininiai citrinvyčiai, valgomieji sausmedžiai, ąžuolai, bukas, putiniai, geltonžiedės sedulos ir kiti medeliai ir krūmai išaugina valgomus vaisius, o cukrinio kleva sula saldėnė už beržų sulą.

Tikiu, kad parkas išliks ne vienai žmonių kartai.

GEDIMINAS ISOKAS

Šalnų nurausvinti rūgščiojo žagrenio lapai

Grauželinės gudobelė

Japoninis klevas

Dendrokolekcijos augalų sąrašas

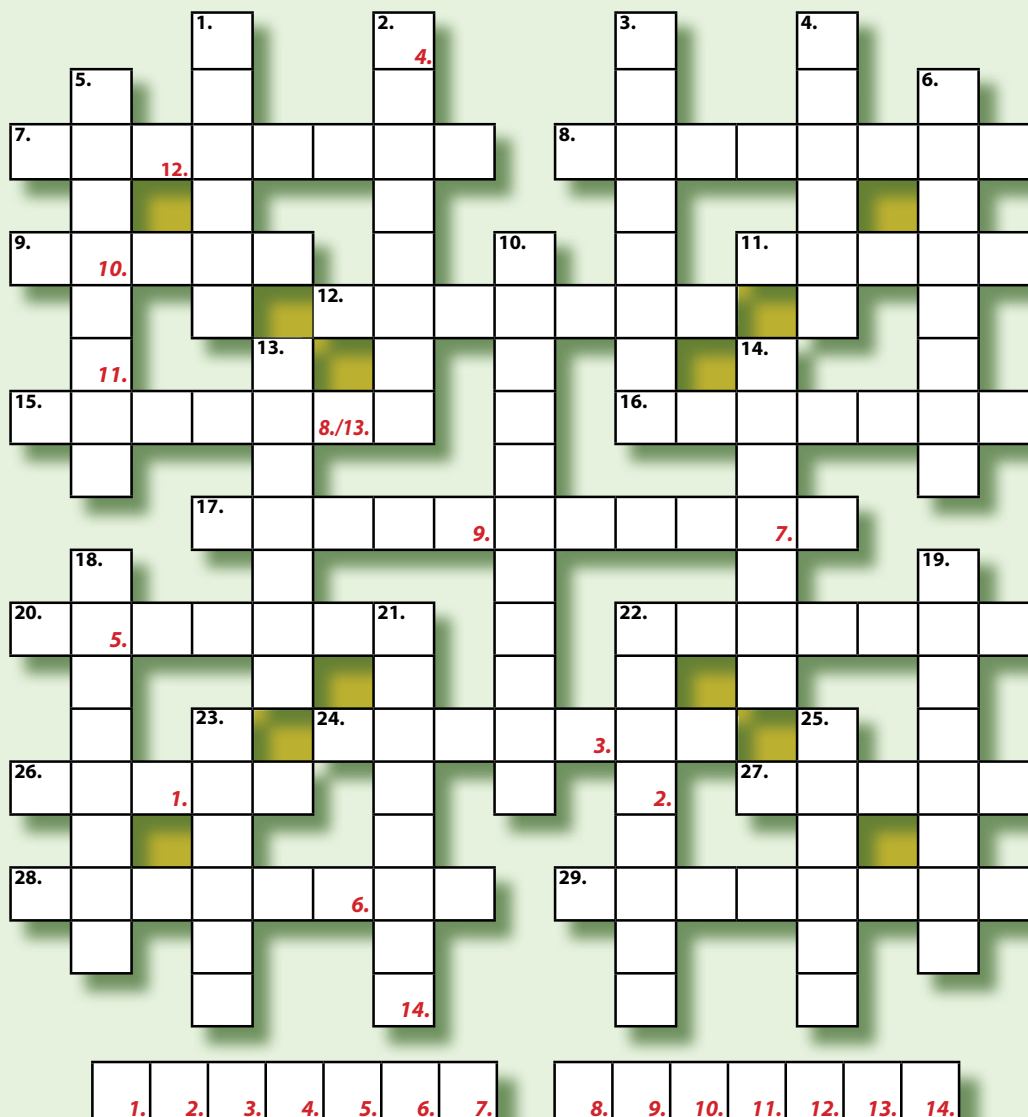
Pušūnai (<i>Pinophyta</i>)			
Eil. Nr.	Lietuviškas augalo pavadinimas	Pasodinimo metai	Kilmė
1.	Kanadinė cūga	2007	Š. Amerika, Kanada
2.	Kanadinė cūga „Nana“	2008	Š. Amerika, Kanada
3.	Ajaninė eglė	2009	Japonija, Kurilai
4.	Baltoji (kanadinė) eglė	2010	Š. Amerika, Kanada
5.	Dygioji eglė veislė „Argentea“	2009	Š. Amerika
6.	Paprastosios eglės gyvatšakė forma „Cranstonii“	2009	Karpatai, Uralas
7.	Serbinė eglė	2007	Bosnija, Hercegovina
8.	Dviskiaučių ginkmedis	2009	Kinija, Japonija
9.	Kininis kadagys, var. <i>Stricta</i>	2009	Kinija, Mongolija
10.	Uolinis kadagys „Blue Arrow“	2010	Š. Amerika
11.	Virgininis kadagys „Blue Cloud“	2011	Š. Amerika
12.	Virgininis kadagys f. „Skyrocket“	2009	Š. Amerika
13.	Balzaminis kėnis „Nana“	2009	Š. Amerika
14.	Europinis kėnis	2010	P. V. Europa
15.	Kaukazinis kėnis „Aurea“	2010	Kaukazas, Užkaukazė
16.	Korėjinis kėnis	2009	P. Korėjos pusiasalis
17.	Korėjinis kėnis „Festivali“	2014	Korėjos pusiasalis
18.	Korėjinis kėnis „Silberlocke“	2013	Korėjos pusiasalis
19.	Pilkasis kėnis	2005	Š. Amerika
20.	Smailiaspyglis kėnis	2009	Kinija, Korėjos pusiasalis
21.	Subalpinis kėnis „Argentea“	2011	Š. Amerika
22.	Vičo kėnis	2009	Japonija
23.	Europinis kukmedis „Fastigiata“	2005	Europa, Š. Azija
24.	Tarpinis kukmedis „Hicksii“	2011	Š. Amerika
25.	Europinis maumedis	2005	Alpės, Karpatai
26.	Tikroji metasekvoja	2010	Kinija
27.	Pilkoji pocūgė	2009	Š. Amerika
28.	Bukasis puskiparis, „Gracilis“	2013	Japonija, Taiwanis
29.	Leusono puskiparis, „Blue surprise“	2014	Š. Amerika
30.	Žirniavaisio puskiparisio jaunatviška forma „Plumosa“	2011	Japonija
31.	Baltažievė pušis	2011	Balkanai
32.	Baltažievė pušis „Malinki“	2011	Balkanai
33.	Kalninė pušis var. <i>Pumilio</i>	2014	Karpatai, Balkanai
34.	Kedrinė pušis	2009	V. Europa, Alpės
35.	Lankščioji pušis	2009	Š. Amerika
36.	Sibirinė pušis	2006	Š. Europa, Sibiras
37.	Smulkiažiedė pušis	2009	Japonija, Kurilai
38.	Tvieilis taksomis	2009	Š. Amerika
39.	Vakarinė tuja	1989	Š. Amerika, Kanada
40.	Vakarinė tuja „Golden Globe“	2010	Š. Amerika, Kanada
41.	Vakarinė tuja f. <i>geltonoji</i>	1989	Š. Amerika
42.	Vakarinė tuja f. <i>umbraculifera</i>	2000	Š. Amerika
43.	Vakarinė tuja f. „Aurea“	1989	Š. Amerika
44.	Vakarinė tuja f. „Bradant“	2005	Š. Amerika
45.	Vakarinės tujos forma „Globosa“	2013	Š. Amerika
46.	Didžioji tuja „Kornik“	2014	Š. Amerika
47.	Kapoklinis tujenis „Hoveyi“	2009	Japonija

Serbinė eglė

Magnolijūnai (<i>Magnoliophyta</i>)			
Eil. Nr.	Lietuviškas augalo pavadinimas	Pasodinimo metai	Kilmė
1.	Paprastoji alyva „Fürst Bulow“	1989	R. Europa, Balkanai
2.	Aukštoji ardira	2009	Kinija, Japonija
3.	Kininė aralija	2012	Kinija, Japonija
4.	Bekotis ažuolas	2009	Krymas, M. Azija
5.	Kaštainialapis ažuolas	2014	Kaukazas, Iranas
6.	Paprastasis ažuolas (f. ankstyvoji)	1989	Europa, Kaukazas
7.	Paprastasis ažuolas (f. vėlyvoji)	1909	Europa, Kaukazas
8.	Raudonasis ažuolas	2009	Š. Amerika
9.	Stambiakuokelinis ažuolas	2009	Iranas, Kaukazas
10.	Stambiaavaisis ažuolas	2009	P. ir Š. Amerika
11.	Krūminis bijūnas	2009	Kinija
12.	Paprastasis bukas	2008	V. Europa
13.	Paprastasis buksmedis f. <i>Myosotidifolia</i>	1989	Š. Afrika, M. Azija
14.	Lieknoji deucija	2009	Japonija
15.	Diemedis	1989	P. Europa
16.	Bekotis eleuterokokas	2009	Kinija
17.	Juodasis eleuterokokas	2009	Kinija, Korėjos pusiasalis
18.	Raukšlėtalapio erkėtis	2010	Kinija, Japonija
19.	Raukšlėtalapio erkėtis „Amadeus“	2010	Kinija, Japonija
20.	Gebenė lipikė	2013	Europa, M. Azija, Š. Afrika
21.	Svyruoklinis gluosnis, var. <i>Pekinesis</i> „Tortuosa“	2010	Kinija, Iranas
22.	Švelnioji gudobelė	2011	Š. Amerika
23.	Grauzelinė gudobelė „Rosea Pleno“	2000	Europa, Š. Amerika
24.	Sodinis hamamelis	2010	Š. Amerika
25.	Šviesioji hortenzija „Grandiflora“	1989	Š. Amerika
26.	Paprastoji ieva f. „Colorata“	2010	Europa, Azija
27.	Bekvapio jazminas	1990	Š. Amerika
28.	Paprastoji katalpa	2009	Š. Amerika
29.	Gulščiasis kaulenis horizontalis „Taueri“	2009	C. Kinija
30.	Cukrinis klevas	2011	Š. Amerika
31.	Japoninis klevas	2009	Japonija
32.	Pensilvaninis klevas	2009	Š. Amerika
33.	Platanalapis klevas „Acropurpureum“	2009	Kaukazas, M. Azija
34.	Pilkasis klevas	2009	Š. Amerika
35.	Totorinis klevas	2009	Turkija, Balkanai
36.	Vytenialapis klevas	2009	Kinija, Japonija
37.	Zyboldo klevas	2009	Japonija
38.	Žaliažievės klevas	2009	T. Rytai, Kinija
39.	Japoninė lanksva „Alpina“	2000	Japonija
40.	Vanhuto lanksva	1989	Europa
41.	Vaistinė lauravyšnė	2012	Kaukaza, M. Azija
42.	Paprastasis lazdynas, var. „Fuscorubra“	2011	Europa
43.	Paprastasis ligustras	2009	Afrika, Azija
44.	Japoninė magnolija var. <i>borealis</i>	2009	Japonija, Korėjos pusiasalis
45.	Šviesioji magnolija	2012	Japonija
46.	Dygialapė mahonija	1989	Š. Amerika
47.	Putinlapis pūslenis	1989	V. Š. Amerika
48.	Putinlapis pūslenis „Diabolo“	1989	Š. Amerika
49.	Paprastasis putinas	2011	Europa, V. Azija
50.	Sodinis putinas	2010	Š. Afrika, Kaukazas
51.	Triskiautis putinas	2011	Š. Amerika
52.	Tunbergo raugerškis „Atropurpurea“	1989	Japonija, Kinija
53.	Graikinis riešutmedis	2009, 2012	Europa, Kinija
54.	Mandžiūrinis riešutmedis	2011	Kinija, Korėjos pusiasalis
55.	Pilkasis riešutmedis	2008	Š. Amerika
56.	Amerikinis rododendras	2000	Š. Amerika
57.	Geltonžiedis rododendras	1989	Kaukazas, M. Azija
58.	Jakušmaninis rododendras	1997	Japonija, Jakušimos sala
59.	Japoninis rododendras	1989	Japonija, Honsiaus sala
60.	Karolininis rododendras	1989	Š. Amerika
61.	Smirnovo rododendras	2003	Kaukazas, Turkija
62.	Valgomasis sausmedis	2009	Kinija, Sibiras
63.	Geltonžiedė sedula	2009	M. Azija
64.	Paprastasis skroblas	2005	Kaukazas, Europa
65.	Japoninis svarainis	2010	Japonija
66.	Švedinis šermukšnis	2009	Skandinavija
67.	Aukštoji šilauogė	2010	Š. Amerika
68.	Kininis citrinvytis (šizandra)	2009	Japonija, Kinija
69.	Geltonžiedis tulpmedis	2009	Š. Amerika
70.	Gausiažiedė veigėlė „Red Prina“	2010	Japonija
71.	Graziažiedė veigėlė	2011	Š. Kinija, Korėjos pusiasalis
72.	Rūgštusis žagrenis (2)	2011	Š. Amerika

Ne tik apie pelkę...

Vertikaliai:

1. Rudos spalvos moteriškos giminės gyvūnėlis. **2.** Tai 20-25 cm aukščio augalas melsvais lapais, suformuojantis gražius kupstelius. **3.** „Snaudžianti“ žolė. **4.** Lūpažiedžių šeimos labai kvapus užneštinis augalas. **5.** Tilvikinių šeimos paukštis panašus į perkūno oželį. **6.** Apskaitinis dokumentas, naudojamas įmonės ar įstaigos turimam turtui ir jo priklausomybei parodyti. **10.** Profesionalus specialistas, baigęs studijas ASU ar KMAIK. **13.** Fazaninių šeimos vištinis paukštis, kuriam žiemą reikalinga žmogaus pagalba. **14.** Pailga jūros įlanka neaukštais vingiuotais krantais, susidariusi užliejus jūrai upės žiotis ar žemupio slėnio dalį. **18.** Šlapių vietų nuodingas augalas geltonais žiedais. **19.** Anksčiausiai pražystantis savaiminė Lietuvos dendrofloros krūmas. **21.** Skersai ariama vaga, skersvagė. **22.** Kikilinių šeimos paukštis raudonu pilvuku, pas mus atskrendantis žiemą. **23.** Karpinių šeimos plati, kuprota menkavertė žuvis. **25.** Tamsiai rudas saldus skystis – runkelių cukraus gamybos atlieka.

Horizontaliai:

7. Vėdryninių šeimos nuodingas, dažinis miškų augalas. **8.** Vaistinis miškų augalas ilgu išsidriekusi stiebu, tankiai lapotomis šakutėmis. **9.** Nuolat šlapia vietovė, kurios diena minima vasario 2 dieną. **11.** Nedideli spygliais apaugę gyvūnai, kurie žiemą miega. **12.** Šiltųjų kraštų augas, kurio kaulavaisiai vartojami prieskoniams. **15.** Erikinių šeimos nuodingas, vaistinis pelkių krūmokšnis pilkšvomis šakelėmis. **16.** Avių jauniklis. **17.** Malkų kirtėjas, tiekėjas. **20.** Pempės dydžio retas pelkių paukštis, kurio patino nugara juoda, išmarginta aukso geltonumo dėmėmis. **22.** Oda su plaukais, nulupta nuo nugalėto ar nukauto priešų galvos – indėnų ir senųjų Europos tautų karinis trofėjus. **24.** Skėtinių šeimos lapuočių miškų augalas. **26.** Laukinė antis aštriu balsu. **27.** Medžius kalantis miško paukštis. **28.** Astrinių šeimos daugiamečių augalas, turintis labai didelius lapus. **29.** Lelijinių šeimos augalas, kurio galvutės naudojamos prieskoniams.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę.

Atsakymus iki kovo 16 d. siųskite adresu VŠĮ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt.

Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę (pvz., Medkirtys, Vardenis Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, **laukia UAB „MMC Forest“**

įsteigtas prizas – Silva galvos prožektorius Mino.

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

Valstybinėje miškų tarnyboje:

KĘSTUTIS ČESNAVIČIUS, g. 1958 m., LŽŪA įgijęs 1981 m. miškų ūkio inžinieriaus kvalifikaciją, 2015 m. vasario 20 d. paskirtas Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus pavaduotoju. Prieš tai dirbo šioje tarnyboje Miško sėklų ir sodmenų kokybės skyriaus vedėju;

DONATAS NAVAKAS, g. 1990 m., baigęs 2013 m. ASU miškininkystės bakalauro studijas, 2015 m. sausio 12 d. paskirtas Nacionalinės miškų inventorizacijos skyriaus vyresniuoju specialistu;

ALGIRDAS KNAŠAS, dirbęs VMT Miškų kontrolės skyriaus Šiaulių teritoriniame poskyryje vyresniuoju specialistu, 2015 m. vasario 24 d. atleistas iš šių pareigų valstybės tarnautojui suėjus 65 metams.

Tauragės miškų urėdijoje:

JULIJONAS BANDZINAS, dirbęs medelyno viršininku, 2015 m. sausio 30 d. išleistas į pensiją.

Kazlų Rūdos mokomojoje miškų urėdijoje:

ANTANAS NICKUS, dirbęs Šališkių girininkijos girininku, 2014 m. gruodžio 31 d. išleistas į pensiją;

HENRIKAS MOSTAUSKIS, dirbęs Baziūnų girininkijos girininku, nuo 2015 m. sausio 1 d. perkeltas Šališkių girininkijos girininku;

DAINIUS RUTKA, dirbęs Kazlų Rūdos girininkijos girininko pavaduotoju, po atrankos 2015 vasario 2 d. paskirtas Baziūnų girininkijos girininku.

Šakių miškų urėdijoje:

VALDAS BAZILIAUSKAS, dirbęs Klevinių girininkijos eiguliu, po atrankos 2015 m. sausio 2 d. paskirtas Šakių girininkijos girininko pavaduotoju;

JAUNIUS BINGELIS, dirbęs Plokščių girininkijos eiguliu, 2015 m. sausio 5 d. perkeltas į Klevinių girininkiją šiomis pareigomis;

NERIJUS SIDABRAS, baigęs 2014 m. ASU MEF miškininkystės studijas, po atrankos nuo 2015 m. vasario 2 d. paskirtas Plokščių girininkijos eiguliu;

VILMA KUBILIŪTĖ, dirbusi juriste, nuo 2015 m. sausio 30 d. šalių susitarimu atleista iš šių pareigų.

Nemenčinės miškų urėdijoje:

MARYTĖ GAIŽUTIENĖ, g. 1960 m., baigusi 1989 m. VU Ekonominės kibernetikos ir finansų fakultetą (suteikta ekonomisto kvalifikacija), konkurso tvarka 2015 m. sausio 12 d. paskirta miškų urėdijos vyriausiąja buhalterė. Prieš tai dirbo LR Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje vyriausiąja buhalterė;

VALENTIN BYKOVSKIJ, dirbęs Žeimenos girininkijos girininko pavaduotoju, šalių susitarimu nuo 2015 m. sausio 9 d. atleistas iš šių pareigų.

Pakruojo miškų urėdijoje:

GEDIMINAS NAVICKAS, g. 1992 m., baigęs 2014 m. Panevėžio kolegiją, po atrankos nuo 2014 m. liepos 23 d. paskirtas Klovainių girininkijos eiguliu;

PRANAS GAPŠYS, dirbęs Sukmedžio girininkijos girininku, šalių susitarimu nuo 2015 m. vasario 6 d. atleistas iš šių pareigų.

Mykolas Apanavičius

1931 02 11 – 2015 01 25

Žiemišką sausio 28-osios popietę Utenos kapinės amžinam poilsiui priglaudė buvusį ilgametį Švenčionėlių miškų urėdijos Labanoro girininkijos girininką Mykolą Apanavičių.

Mykolas augo gausioje valstiečių šeimoje Ignalinos rajono Vendžioniškės kaime, 1942–1950 m. mokėsi Rimšės septynmetėje mokykloje, 1950–1953 m. – Vilniaus miškų technikumė.

Baigusį technikumą paskyrė į Nemenčinės miškų ūkį Neries girininkijos girininko padėjėju. Pašauktas atlikti karinę prievolę, baigė ir dviemė atsargos karininkų mokyklą. Grįžęs iš kariuomenės Mykolas įsidarbino girininko padėjėju Pabradės girininkijoje. Nuo 1957 m. pradžios paskirtas Švenčionėlių miškų ūkio Lakajos girininkijos girininku, 1960 m. pradžioje perkeltas į Labanoro girininkiją, kur girininkavo iki 1991 metų.

Labanoro girininkija palaikė glaudžius ryšius su Labanoro aštuonmete mokykla. 1972 m. prie girininkijos buvo įkurta mažoji mokyklinė girininkija, kuriai skirta 194 ha miško. Girininko žmonos Janinos vadovaujamas jaunųjų miško bičiulių būrelis padėjo prižiūrėti girininkijai medelyną, kartu su girininkijos darbuotojais ir medžiotojais dalyvaudavo žvėrių apskaitose, žvėrelių globos dienose. Organizuotos derliaus, paukščių sutikimo, medelių sodinimo šventės bei grybų dienos. Šioje veikloje aktyviai dalyvavo ir girininko sūnus Kęstutis.

Girininko šeima buvo aktyvi ir Labanoro miestelio gyvenime. Apie tai 1965 m. rašė gamtos mylėtojas L. Grudžinskas: „Senoje miško gėrybių turgavietėje, kur nuo Jogailos laikų laisvi Labanoro miestelėnai prekiaavo žuvimis, uogomis, medumi, kiaunių ir šermuonėlių kailiais, vyko grybų šventė. Ūkė dūdmaišis – garsioji Labanoro dūda. Garsiai alasijo garbusis girios žynys, vais-tažolių ir grybų supirkėjas P. Aidietis. Girininko M. Apanavičiaus klojime vyko įvairiausių grybų paroda“...

Užleidęs 1991 m. girininko vietą jaunesniam specialistui, Mykolas iki 1997 m. dirbo Labanoro girininkijoje girininko pavaduotoju, miško meistru. Išėjęs į užtarnautą poilsį, taip pat bendravo su girininkijos darbuotojais, domėjosi jų darbais, patarė. Tik pablogėjus sveikatai Mykolas išvyko gyventi pas seserį į Vilnių.

Netekome darbštaus, sąžiningo, nuoširdaus kolegos.

Nuoširdžius užuojautos žodžius tariame Mykolo artimiesiems – seseriai, marčiai ir anūkui.

Švenčionėlių miškų urėdijos darbuotojai

kova

Su 30-uoju gimtadieniu

Kovo **17** d. šią sukaktį pažymintį LAMMC Miškų instituto doktorantą KAROLĮ ŠEŽIKĄ, **29** d. – Tauragės miškų urėdijos Tauragės girininkijos girininką AIDĄ GAUDIEŠIŲ, **30** d. – Valkininkų miškų urėdijos Žygmontiškių girininkijos girininko pavaduotoją VILIŲ RINKŪNĄ, Alytaus miškų urėdijos Sudvajų girininkijos eigulį POVILĄ VITKAUSKĄ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Kovo **3** d. šią sukaktį pažymintį Kuršėnų miškų urėdijos Šaukėnų girininkijos eigulį VITALIJŲ VOLBEKĄ, **5** d. – Kretingos miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medvežės operatorių AIVARĄ BARTKŲ, **6** d. – Nemenčinės miškų urėdijos Pabradės girininkijos girininką GIEDRIŲ GRINCEVIČIŲ, **8** d. – Šilutės miškų urėdijos Stemplių girininkijos miško darbininką ARŪNĄ MOCKŲ, **9** d. – Prienų miškų urėdijos Verknės girininkijos miško darbininką NERIJŲ TARNAVIČIŲ, **10** d. – Valkininkų miškų urėdijos valytoją AUDRONĘ SKAMARAKIENĘ, **22** d. – Kaišiadorių miškų urėdijos stalių ARŪNĄ MIKNEVIČIŲ, **23** d. – LAMMC Miškų instituto Miško apsaugos ir medžioklėtyros skyriaus mokslo darbuotoją dr. JŪRATĘ LYNIKIENĘ, **27** d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Novos girininkijos girininką DARIŲ GUSTĄ, **29** d. – Švenčionėlių miškų urėdijos Labanoro girininkijos pjūklininką RIČARDĄ JUZELSKĄ, Veisiejų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją-kūriką GIEDRIŲ ŽIBŪDĄ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Kovo **1** d. šią sukaktį pažymintį Biržų miškų urėdijos Vabalninko girininkijos girininką JONĄ GAIDELIONĮ, Kretingos miškų urėdijos Grūšlaukės girininkijos valytoją JŪRATĘ KRIPIENĘ, **3** d. – Kretingos miškų urėdijos

vyriausiąjį inžinierių ALDIRDĄ VARAPNICKĄ, Šilutės miškų urėdijos Norkaičių girininkijos girininką VIRGINIJŲ JANČAUSKĄ, **14** d. – Kauno miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio mechaniką GINTARĄ BALEŽENTĮ, **26** d. – Šakių miškų urėdijos Kidulių girininkijos miško darbininką RIMANTĄ ŠILKAUSKĄ, **28** d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Šiaulių teritorinio poskyrio vedėją ROBERTĄ PAULAUSKĄ, Utenos miškų urėdijos stalių ROMĄ KAZAKEVIČIŲ, Kauno miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio sargą VIRGILIJŲ BAREIKĮ, **31** d. – Ukmergės miškų urėdijos medelyno darbininkę AUDRONĘ BEZBORODOVĄ.

Su 60-uoju gimtadieniu

Kovo **5** d. šią sukaktį pažymintį Telšių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio ekskavatorininką ALGIRDĄ VAITKŲ, **8** d. – Ignalinos miškų urėdijos Vaišniūnų girininkijos girininką STANISLOVĄ KASPERAVIČIŲ, **10** d. – Šiaulių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio mechaniką PETRĄ KUNECKĮ, **16** d. – Druskininkų miškų urėdijos rekreacijos darbininką ALVYDĄ RAUGALĄ, **21** d. – Šakių miškų urėdijos Šakių girininkijos valytoją DANUTĘ JUŠKAITĘ, **25** d. – Telšių miškų urėdijos Varnių girininkijos valytoją ELZBIETĄ DOBROVOLSKIENĘ, **29** d. – Valkininkų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienvežio vairuotoją VITOLDĄ PETKEVIČIŲ,

31 d. – Raseinių miškų urėdijos personalo inspektorę ELENĄ RIMKUVIENĘ.

Kovo **12** d. sukanka **65**-eri Biržų miškų urėdijos meistriui LIONIUI MOCIŪNUI, **26** d. – KMAI kolegijos Kraštovaizdžio architektūros ir rekreacijos katedros lektoriui VITUI DAMULEVIČIUI, **29** d. – Mažeikių miškų urėdijos urėdui ALBINUI PAULAVIČIUI, **31** d. – KMAI kolegijos Bendratechninių mokslų katedros lektorei ALBINAI KRASAUSKIENEI.

Su 70-uoju gimtadieniu

Kovo **1** d. šią sukaktį pažymintį buvusį Kauno miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio sargą ČESLOVĄ ČESAITĮ, **5** d. – buvusį ilgametį Šakių miškų urėdijos Šilagirio girininkijos eigulį ALGIRDĄ TAMULAITĮ, **6** d. – Ukmergės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio valytoją APOLONIJĄ SAVICKIENĘ, **16** d. – Mažeikių miškų urėdijos Kruopių girininkijos eigulį BALĮ KRUOPĮ, **17** d. – buvusį ilgametį Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Šališkių girininkijos girininką ANTANĄ NICKŲ, **31** d. – buvusį ilgametį Dubravos EMM urėdijos Kačerginės girininkijos eigulį ANDRIŲ PETRAITĮ.

Kovo **5** d. sukanka **75**-eri buvusiam ilgamečiam Šalčininkų miškų urėdijos Šalčininkėlių girininkijos girininkui JUOZAPUI JANULAVIČIUI, **6** d. – buvusiam ilgametei Anykščių miškų urėdijos buhalterei STASEI SLAVINSKIENEI, **14** d. – LAMMC Miškų instituto Miško išteklų, ekonomikos ir politikos skyriaus inžinieriui GYČIUI JAKELAIČIUI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Kovo **15** d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Mažeikių miškų urėdijos darbuotoją DOMININKĄ KULVELĮ.

Kryžiažodžio „Ne tik apie žiemą...“, išspausdinto 2015 m. Nr. 1, atsakymai:

Vertikaliai: 1. Pikulė. 2. Kranklys. 3. Slunkius. 4. Kaitra. 5. Šerkšnas.

6. Vynšakės. 10. Sniegovarta. 13. Krantas. 14. Balžuva. 18. Polaidis.

19. Padraika. 21. Akivaras. 22. Gudobelė. 23. Cikada. 25. Lizdas.

Horizontaliai: 7. Meškėnas. 8. Kurtinys. 9. Skylė. 11. Kruša. 12. Klintis.

15. Vasaris. 16. Smalkės. 17. Sniegolauža. 20. Montana. 22. Gyvūnas.

24. Vištėdė. 26. Pikis. 27. Bitas. 28. Nikandra. 29. Pelėdikė.

Frazė – **PUSIAUŽIEMIO DIENA**

Už kryžiažodžio „Ne tik apie žiemą...“,

išspausdinto 2015 m. Nr. 1, atsakymus

UAB „MMC Forest“

įsteigtą prizą – Silva žiūronus Pocket 8 – laimėjo ZITA BITVINSKAITĖ.

Dėl prizo kreipkitės:

el. paštu info@musu-girios.lt, tel. 8687 10616.

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

ERGO 8W

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Malavėnų g. 1,
LT-81494 Malavėnų k.,
Šiaulių r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Molėtų g. 13,
LT-14262 Didžiosios Riešės k.,
Vilniaus r.

 KONEKESKO

oficialus **PONSSE** atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

www.ponsse.com

GREITIS ↕ SAUGUMAS

Husqvarna XP® grandininiai pjūklai nuolatos bandomi ypatingai sunkiomis sąlygomis, kurios reikalauja daug galios, tikslumo ir patikimumo. Musų inžinieriai tobulindami pjūklus, atrado pusiausvyrą tarp galios ir greičio bei mažo svorio ir tobulos ergonomikos. Dėl to pjūklai tapo neįtikėtinai lengvai valdomi darbo metu, todėl galite dirbti greitai ir saugiai.

Daugiau informacijos www.husqvarna.lt

HUSQVARNA 550 XP®

Husqvarna 550 XP® skirtas profesionaliems medkirčiams. Išskirtinis dizainas užtikrina lengvą ir patogų valdymą. Pjūklo konstrukcijoje panaudota gausybė veiksmingą ir patogų darbą užtikrinančių pažangių sprendimų.

50,1 cm³. 2,8 kW, juosta 33-50 cm, 5,2 kg
RevBoost™ • TrioBrake™ • Low Vib® • Air Injection™

